

POLITIKA
MOTIJO GA NEKATERI
VELEPOSLANIŠKI KANDIDATI

SLOVENIJA
NEIZPOLNJENE
ŽUPANOVE OBLJUBE

DEMOKRACIJA

Po zmagi levega tranzicijskega trojčka se krepijo pozivi po čistkah v medijih, ki so vsaj malo pluralni. Hkrati se skuša diskreditirati vse, ki pišejo drugače kot dominantni mediji. Na udaru je tudi naša revija.

VRNITEV MEDIJSKIH STALINOV

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Mojca Kuder Dolinar

Čas je za prepord in napredne ideje

KOLUMNİ

Bojan Žalec in
Andrej Capuder
o volitvah

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoapar
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitevno spominsko mesto (MicroSD)

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 4 aparate UMTS Samsung SGH-U700.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 31. oktobra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Moteči za nedemokrate

Metod Berlec

Zmago tranzicijske levice na volitvah se obetajo težki časi za medije, ki delujejo avtonomno in ne poročajo oziroma pišejo v skladu z njihovimi pričakovanji. Zadnja leta so bila sicer izjemno burna, so pa prispevala k temu, da je Slovenija postala vsaj nekoliko bolj medijsko pluralna. Vendar daleč od tega, da bi bili lahko s tem zadovoljni. Priča smo namreč številnim anomalijam. Slovenski časopisni trg obvladujeta dva gospodarsko-medijska konglomerata, ki sta povezana s strankami, ki bodo po novem sestavile vlado. Zato bi moral biti vsak nov medijski projekt pozdravljen kot nekaj pozitivnega.

Vendar pri nas kaj takega ni mogoče. Že pred volitvami je nekatere silno zmotil pojav novih tendenskih brezplačnih časopisov, ki so pisali drugače kot osrednji dominantni mediji. Takoj se je pojavilo vprašanje, kdo stoji za njimi, kdo jih financira. Naše medijske dušebrižnike je takoj zmotilo tudi to, da so po vsebini nekoliko spominjali na našo revijo, ki je ena redkih, ki odpira teme, ki jih drugi ne. Našel se je celo neki fanatični levičarski aktivist, ki nas je obtožil prepisovanja drug od drugega, ker mu teme niso bile ljube. Le zakaj ga niso zmotili mediji, ki so naklonjeni tranzicijski levici? Njihovi članki, zgodbe, novice so si podobni kot jajce jajcu. V srce ga je očitno zbodla zgodba, v kateri smo po naključju skoraj sočasno razkrili, zakaj si nekdanji predsednik republike in zadnji predsednik Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan tako močno prizadeva, da Janševa vlada ne bi dobila še enega mandata. Razlog naj bi bil v tem, da se je zadnji šef partije bal, da bi Janševi vladi uspelo iz Beograda dobiti arhive, ki ga bremenijo. Spomniti se je namreč treba, da je Milan Kučan konec osemdesetih let prejšnjega stoletja igral dvojno igro. V Sloveniji je govoril čez zvezne oblasti, v Beogradu pa čez nastajajočo slovensko opozicijo in se hkrati prikazoval kot edini, ki lahko situacijo v Sloveniji še obvladuje. Ker je bila zgodba neprijetna za nekdanjega šefa partije, nas je tisti aktivist »prijavil« celo nekakšnemu novinarskemu častnemu razsodišču. In glej ga zlomka, v

tem častnem razsodišču sedijo praktično sami podpisniki »slavne« peticije proti cenzuri, ki naj bi jo bila izvajala Janševa vlada. Častno razsodišče pa slučajno vodi še novinar, ki v zadnjem času bolj malo objavlja, če že, pa naredi kakšen propagandni pogovor z mogotcem iz Laškega ali članek v čast njegovemu finančno-medijskemu konglomeratu. Med mediji je zgodbo o domnevem prepisovanju povzel tednik, ki je znan po svoji levičarski usmeritvi, vendar je zadevo vsaj dokaj korektno in na kratko obdelal. Je pa zgodbo pograbil njegov televizijski dvojnik Studio City na nacionalni televiziji. In k meni je prišel prejšnji teden neki njen novinar, ki si je očitno že vnaprej zamislil, kako me bo diskreditiral. Do mene se je obnašal, kot da bi bil nekakšen zlikovec, ki ga zaslišujejo kriminalisti in skušajo od njega zlepa ali zgrda dobiti priznanje o krivdi. Izmišljene obtožbe sem zavrnil. In ker mu moji odgovori niso bili všeč, je izgubil živce in začel žaliti. Na koncu je začel vpiti. »No, povej, kdo je ustanovitelj Demokracije, no, povej ... SDS je, SDS je.« Pri tem je iz njega vela taka sovražnost, kot je že dolgo nisem videl. Celotna naša lektorica, ki je sicer zelo mirna in uglašena gospa, ga je okrcala, kako se obnaša, na hodnik pa so prileteli naši novinarji pogledat, kaj se dogaja. Srboriti novinar je s svojo ekipo odvihral iz moje pisarne. Sam pa sem se vprašal, ali je to naznanilo novih medijskih časov, na nacionalno RTV pa sem poslal protest zaradi neprimerne obnašanja njenega novinarja.

Ob tem je zanimivo, da jurišniki iz vrst tranzicijske levice pod vodstvom predsednika Zaresa Gregorja Golobiča in z njim povezanimi mnenjskimi voditelji že zahtevajo čistke na RTVS in Slovenski tiskovni agenciji. In to čeprav obe medijski hiši, če smo realni in objektivni, na kar kaže tudi zgoraj opisani primer, niti približno nista desničarsko usmerjeni. Če pogledamo samo oddaje RTVS, pa lahko prav hitro ugotovimo, da je prej nasprotno. Vendar za »slovenske staline« tudi to ni dovolj, kot nekoč želijo, da se sliši samo njihov glas. ■

Izmišljene obtožbe sem zavrnil. In ker mu moji odgovori niso bili všeč, je izgubil živce in začel žaliti. Na koncu je začel vpiti. »No, povej, kdo je ustanovitelj Demokracije, no, povej ... SDS je, SDS je.«

UVODNE STRANI

- 9 Računsko sodišče proti Bajuku
10 **Pogledi:** Zapovedi
11 **Kolumna:** Risalni žebliček

POLITIKA

- 12 Razpoke na tranzicijski levici
14 Predsednikova učna ura
17 Medijski krasni novi svet
20 Refleksija volilnega »poraza«

SLOVENIJA

- 22 Ne mož dejanj, figamož
26 Terminal je nezaželen
28 Dobre možnosti za razvoj
30 Invazija ekoloških kmetij

TUJINA

- 32 Rezija: kjer govori le srce
34 Ameriška finančna kriza
36 **Globus:** Parafinska mafija
37 **Tuji tisk:** Idealno orožje

INTERVJU

- 38 Mojca Kucler Dolinar

DOMOZNANSTVO

- 42 Upor borbem v Kokri
46 **Osebnosti:** Zadnji Habsburžan na prestolu
50 **Naši kraji:** Slovenj Gradec
54 Maribor: tekmovanje Ondina Otta

OGLEDALO

- 56 **Film:** Na robu ljubezni
58 **Avtomobilizem:** Seat Ibiza 1,4 16V sport
60 **Znanost:** Resnica o vinu
62 **Šport:** Mojster dirkanja
64 **Črna kronika:** Čas, nevaren za pešce
66 **Rumeno:** Nuša si je razbila zobe
68 **TV Kuloar:** Hribarjev Juda lškarjot
74 Slovenski pisatelj, priznan v Evropi

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

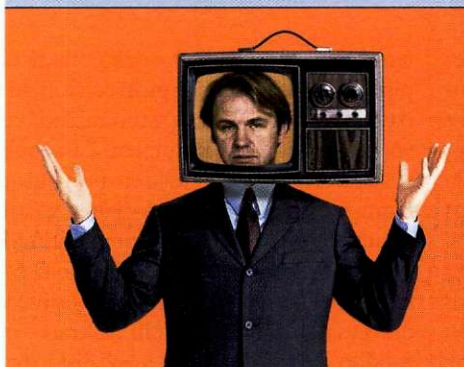
38 Intervju: Mojca Kucler Dolinar

Res je, precej ljudi me nagovarja k temu, da bi kandidirala za predsednico, vendar v tem trenutku svoje kandidature še ne morem napovedati.

12 Razpoke na tranzicijski levici

Po razglasitvi uradnih rezultatov volitev se pogajanja glede sestave nove vladne koalicije nadaljujejo. Zaradi izbire pogajalcev in borbe za stolčke pa se že kažejo prve razpoke znotraj t. i. levega trojčka, ki ga zastopa triumvirat KGB.

17 Medijski krasni novi svet

Po zmagi SD na volitvah se v času sestavljanja nove leve koalicije vrstijo ugibanja, kako bo vladavina tranzicijske levice vplivala na medijsko svobodo. Videti pa je, da so se ključne spremembe začele že pred izvolitvijo nove Pahorjeve vlade.

22 Ne mož dejanj, figamož

Danes, na dan izdaje našega tednika, mineva 718 dni od zadnjih županskih volitev. V času pred in po zadnjih županskih volitvah je Zoran Jankovič Ljubljčanom obljubljal tako rekoč nebesa na zemlji.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Hranilne vloge so nasledstveno vprašanje

Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu je dokončno zavrglo tožbo treh hrvaških varčevalcev nekdanje Ljubljanske banke (LB) v primeru proti Sloveniji, ob tem pa pozvalo naslednice SFRJ k dogovoru o tem vprašanju. Predstavniki slovenske države so z razsodbo zadovoljni, manj pa seveda hrvaški. V primeru sodbe, ki je odločilna za nadaljnjo sodno prakso, so namreč trije hrvaški varčevalci leta 1998 tožili Slovenijo, ker niso imeli možnosti dvigniti svojih deviznih prihrankov v LB. Sodišče je 6. novembra 2006 tožbo zavrglo, tožniki so se pritožili, veliki senat pa je s pretekli teden objavljeno sodbo, ki jo je sicer sprejel že 3. septembra, dokončno zavrgel primer, hkrati pa črtal s seznama tudi več tisoč ostalih tovrstnih tožb. Pri tem so se sodniki pridružili stališču Parlamentarne skupščine Sveta Evrope iz resolucije št. 1410 (2004), da se mora vprašanje kompenzacije za toliko tisoč posameznikov re-

Sodišče razčistilo stvari in varčevalce napotilo k matični državi.

šiti z dogovorom med državami naslednicami nekdanje SFRJ. Zato je sodišče v Strasbourgu države naslednice tudi pozvalo, naj nadaljujejo pogajanja o teh vprašanih, da bi čim prej dosegle rešitev problema. Gre namreč za to, da so se države naslednice nekdanje skupne države o nasledstvu o vprašanju jamstev za stare devizne hranilne vloge pogajale pod okriljem Banke za mednarodne poravnave (BIS) v Baslu v letih 2001 in 2002, nato pa so pogajanja povsem zamrla, tudi zaradi vztrajanja Hrva-

ške, da so pogajanja propadla in da vprašanje ne sodi v nasledstvo. Zdaj je dokončno potrjeno, da je pri izplačilu hranilnih vlog pomembno izvajanje načela teritorialnosti, kar pomeni, da se lahko varčevalci podružnice LB Zagreb poplačajo na Hrvaškem, torej prek rednih postopkov in iz premoženja LB zgolj na hrvaških sodiščih. Enako velja tudi za ostale države nekdanje SFRJ. Slovenija je namreč v skladu s teritorialnim načelom po osamosvojitvi prevzela jamstva za stare devizne hranilne vloge, vložene le v bankah na ozemlju Slovenije. Sicer pa je imela LB na Hrvaškem vsaj dvakrat višje terjatve do hrvaških pravnih oseb, kot so znašale hranilne vloge njihovih državljanov. To pa pomeni, da bo morala zdaj Hrvaška varčevalcem omogočiti izplačilo terjatev, ki jih ima LB do hrvaških podjetij. Dodajmo še, da slovenska stran na tem stališču vztraja že vsa leta, vendar so se sosedje nekako zanašali na to, da bo sodba evropskega sodišča drugačna in da bo hranilne vloge z obrestmi vred morala poravnati slovenska stran. Razsodba je pomembna za 132 tisoč nekdanjih varčevalcev LB Zagreb, ki zahtevajo 172 milijonov evrov, pa tudi okoli 165 tisoč varčevalcev v BiH, ki naj bi zahtevali okoli 90 milijonov evrov. V. K.

RAST, KI VAS
ZANESLJIVO
PONESE VIŠJE

Depoziti z letno obrestno mero do 5,55 % in druge oblike varčevanj

Varčevanje je za vsakogar. Za vse, ki želite, da vas ponese višje. Različne oblike varčevanja vam odpirajo številne možnosti za uresničevanje želja in doseganje zastavljenih ciljev. Izberite pravo obliko zase: varčevalni račun, vezani depozit, namensko ali rentno varčevanje.

Izkoristite **posebno ponudbo depozitov** in poskrbite za rast vaših prihrankov z obrestno mero do 5,55 %*. Povprašajte tudi po možnosti sklenitve depozita prek spletne banke Abanet.

* Posebna ponudba s fiksno nominalno obrestno mero 5,55 % velja za depozite v domači valuti za vezave nad 1 do vključno 3 let in zneske že od 1.000 EUR. Posebna ponudba velja do vključno 31. 10. 2008.

ABANKA

www.abanka.si | info@abanka.si | Abafon 080 1 360

BANKA PRIJAZNIH LJUDI

Sedma ženska

Aleksander Škorc

Politika vam počasi že najeda zdrav razum in skrajni čas je, da se spustite na realna tla. Preberite torej!

Prva je bila moja mati. Nikoli ni imela časa zame, zato je bilo nujno, da je vskočila druga. V njenem naročju so me krstili. Bila mi je babica in končala je nesrečno (verjetno ne zaradi omenjenega krsta). Potrebno je bilo torej, da se pojavi tretja. Njena materinska milina je pomagala shoditi mnogim sinovom. Tudi meni. Svoja zadnja leta je smela po posebni božji milosti preživeti z eno nogo v nebesih. V blaženem nasmehu ni prepoznala nikogar, le moja otroška podoba ji je ostala v spominu. Klical sem jo mama. Tudi četrte ni več. Bila mi je teta. V nekdanjo socialistično sivino in brezup je vnašala dih svobode, veselja in razigranost svobodnega sveta. Solze radosti so spremljale njene prihode in solze žalosti so se pretakale ob slovesih. Naslednjo sem spoznal na dan mrtvih in postala mi je žena. Laž in prevara sta ji bili najboljši prijateljski in ob poznavanju večinoma zelo prijetnih žensk nisem zmožgel prepoznati njene neverjetne pokvarjenosti. Zato je bilo nujno, da mi bog pošlje še eno, katere pogum, vera in odločnost so me popeljali iz kačjega gnezda in skupaj sva se skozi neštete ovire prebila vsak do svoje reke. Mogočne, kalne in polne smrtno nevarnih vrtincev. Izkazalo se je, da mi je sestra, da vse, kar hočeva, tudi zmoreva, a kaj ko nobeden ni hotel zaplavati. Ne zase ne za drugega. Torej se je morala pojaviti še sedma. Nima smisla opisovati lepote in vrlin, ki jih človeško oko ne zmora videti, zaslepljena pamet pa ne prepoznati. Njena kristalna duša si še vedno ne upa dokončno spustiti iz nebes med številne pošasti, ki se večje prikrivajo v človeških podobah. In vedel sem, kaj mi je storiti.

Mogočni zamahi so me končno prinesli do zelene obale, a kar se da hitro se bom vrnil, ji pomagal dokončno sestopiti in jo obdal z delčkom tistega, kar sem našel na oni strani. Čudovito bo najino zadnje življenje in radosti polna bo vrnitev v očetov objem.

Takšna je pravljica, ki si jo nekoč mora vsakdo sam napisati in doživeti. Vas zanima ime reke? Veliko jih je, vse so si podobne, a vsaka nosi drugačno ime. Moja se imenuje Aleksander. In če vas zanima, kaj je na oni strani – nič drugega kot nebesa.

Sedaj končno veste, kaj je smisel življenja, in politika vam ne more več do živega, kajti kdor se zaveda pravljične realnosti, mu realnost se pravljične ne more škodovati.

H-umor

»Imate zajeban poklic, da mi postavljate takšna vprašanja.«

(Vodja laškega pivovarsko-medijskega imperija Boško Šrot meni, da so si novinarji dovolili preveč, ko so ga vprašali o menjavi oblasti v Sloveniji in globalni finančni krizi.)

»Logično je, da organizatorji ne bodo priznali svoje napake.«

(Komentator formule 1 Niko Mihelič na Valu 202 je razkril podobnosti med slovensko volilno komisijo in komisariji formule 1, ki so zavrnilo pritožbo McLarna.)

»Pa saj verjetno res ni boljšega.«

(Nekdanji zunanji minister Zoran Thaler komentira govornice, da naj bi znova postal šef diplomacije, tokrat v Pahorjevi vladi.)

»Programi eldeesov, združenih list, krščanskih demokratov in esdeesov iz devetdesetih let so za v koš in ne za prihodnja štiri leta.«

(Ekonomist Maks Tajnikar bi rad prebral kaj zares novega.)

»Vsekakor se bom z 9. januarjem 2009 upokojil, to pa ne pomeni, da bom sedel doma, jedel kranjsko klobaso, pil pivo in gledal televizijo.«

(Na lastno željo razrešeni generalni direktor policije, ki se želi upokojiti, Jože Romšek še ni rekel zadnje besede.)

»Mi smo v tem letu vodili EU, opozicija pa je med tem počivala, pila red bull in vodila volilno kampanjo.«

(Premier Janez Janša opisuje razloge, zakaj je bila opozicija v času predvolilne kampanje tako polna energije.)

»Najšibkejši člen koalicije tokrat ne bo kašna od pridruženih robnih strank (denimo DeSUS ali SLS), ampak vodilna stranka oziroma njen predsednik.«

(Komentator Vlado Miheljček že ve, kdo je »zares« trden član koalicije.)

»Golobič je naročil novo zobno protezo. Od morskega psa.«

(Debater 999 je na spletnem forumu NSI razkril, da se »oranžni vožd« že pripravlja na novo revolucijo.)

»Majda, o ti packa, kako pa razmišljaš? Pa se izkaže, da je imel Rupar prav, pa naj bo še tako robavsast.«

(Kolumnist Miha Šalehar je prepričan, da je staro-nova Zaresova poslanka Majda Širca tipičen moški politik, saj je po famoznem Ruparjevem priporočilu o pregledu mednožja zapisala, da je Janez aseksualno bitje in da si ga z erekcijo predstavlja samo, kadar izlije jezo.)

»Ali je komisija res pristranska, bomo lahko hitro ugotovili, saj bo, če bo nova vlada delala takšne napake kot sedanja, komisija prav tako kritična in neusmiljena.«

(Predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos v novem vladnem mandatu napoveduje boj in mesarsko klanje. Bomo videli, če bo svojo obljubo držal.)

Bruselj podlegel pritiskom

Potem ko je slovenska vlada 1. julija letos uvedla vinjete za osebna vozila, je večino politikov in njihovih spremljevalcev prek javnih medijev skrbelo, kako se bodo na to odzvali tujci. S tem so prilivali olje na ogenj tako dolgo, da je pretekli teden iz Bruslja res prišlo tudi prvo opozorilo. Evropska komisija (EK) je namreč Slovenijo opozorila, da z veljavnim sistemom cestninjenja nepravilno obravnava tuje državljane, ki slovenske avtoceste uporabljajo le občasno, navedeni pa naj bi bili v slabšem položaju kot Slovenci. Rešitev za to vidijo v uvedbi vinjet za deset ali sedem dni in, glej ga zlomka, prav to so želeli doseči slovenski opozicijski politiki doslej. Dodajmo, da so se v EK stvari nekoliko bolj zaostriale, potem ko je Francoza Jacquesa Barrota na mestu komisarja za promet nadomestil Italijan Antonio Tajani. Še maja letos je namreč slovenska vlada dobila zeleno luč za uvedbo vinjet. S kadrovske spremembe v EK pa se

Kako bo z vinjetami, bo odločala nova oblast.

je očitno tudi to spremenilo. Sicer pa so se na poziv EK nemudoma odzvali tudi odgovorni z ministrstva za promet, državni sekretar Peter Verlič je namreč dejal, da bo Slovenija vztrajala pri veljavnem sistemu pol- in enoletnih vinjet, sicer pa zavračajo vsakršne očitke glede neposredne ali posredne diskriminacije vinjet. Dejal je, da vinjete veljajo tako za domače kot za tuje uporabnike, uvedba pa je prinesla ravno to, kar si je vlada želela – večjo pretočnost, skrajšanje vrst na cestninskih postajah in zmanjšanje prometa na stranskih cestah. No, kaj se bo dogajalo v prihodnjih mesecih, bomo kmalu videli. Nova vlada pa bo morala vsekakor pojesti juho, ki si jo je v glavnem sama skuhala. V. K.

Modrost tedna

»/Kadrovski/ Cunami Janševe vlade je bil otroški vrtec v primerjavi s tem, kar se zdaj pripravlja.«

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

»Vlado očitno sestavljajo kar trije, kar ni ničemur podobno.«

(Pravnik dr. Tone Jerovšek)

Afo rizmi

- › Danes novinarji potrebujejo bolj domišljivo kot podatke.
- › Ne spleča se premagati močnejšega.
- › Če bi bila Eva pametna, bi izbrala kačo, ne pa Adama.
- › Ne zaupajte ljudem, ki so bili vse življenje politiki.
- › Dokler sem molčal, so me vsi razumeli.

Žarko Petan

Preprosto pustite, da naraste!

NLB Postopno varčevanje

Vedno pravi recept za varčevanje.

Dodajte svojemu postopnemu varčevanju vsak mesec dogovorjeni znesek in pustite, da z obrestmi naraste. Na koncu še toplega postrezite svojim najdražjim. Da boste imeli več in več, varčujte malo po malo.

NLB

Vem zakaj.

www.nlb.si/postopnavarcevanja

Slovesnost za žrtve medvojnega in povojnega nasilja

V nedeljo je bila v spominskem parku Teharje spominska slovesnost za žrtve medvojnega in povojnega nasilja.

Slavnostno mašo je daroval celjski škof dr. Anton Stres, kot govornik Nove Slovenske zaveze pa je nastopil Tine Velikonja.

V pridigi je škof Stres, kot poročila STA, dejal, da so bile teharske žrtve dolga desetletja oropane svojega življenja in dostojanstva, dobrega imena in spomina. Šele začetek demokracije v Sloveniji je teharske žrtve priklical nazaj v naš javni spomin in naše javne molitve. »Poprej je pred njihovo podobo brlela lučka le v tihem in bolečem spominu njihovih mater in očetov, sester in bratov, sinov in hčera, sorodnikov in prijateljev. Njihovo ime se ni smelo izreči v javno besedo in molitev, kraja njihovega trpljenja ni smel obsijati plamen sveč in olepšati šopek rož. Danes tukaj stoji mogočen spomenik in prav je tako,« je dejal celjski škof. Meni tudi, da Teharje prav nič ne zaostajajo za drugimi svetovno znanimi taborišči smrti, zato je potrebno, da se tudi za Teharje in druge kraje v naši domovini s podobnim moralnim madežem izreče tudi na najvišjem mestu v državi vsa resnica o odgovornosti zanje, kakor se je to zgodilo v primeru

Vsako leto se v Teharjah spominjajo strahot, ki so se tam dogajale.

drugih madežev na vesti človeštva. Stres je poudaril, da je teharski spomenik poklon trpljenju, poklon trpečim in umirajočim, katerih smrt je povezana s tem krajem. To po ocenah škofa ni zanemarljivo, a je le prvi korak. »Če hočemo obveljati za moralen narod in pravno državo, ne more biti več resnic o tem, ali se je tukaj zgodil zločin ali ne in kdo je zanj odgovoren. Ne more biti nobenega političnega ali kakega drugega opravičila za

moralno nesprejemljivo dejanje. Tudi ne more biti zločinov brez zločincev,« je prepričan Stres.

Nekdanji taboriščnik v Teharjah in podpredsednik Nove Slovenske zaveze Tine Velikonja se je vprašal, kakšen smisel ima sploh spominjanje na tisti čas na kraju, ki ga skoraj več ni. V svojem nagovoru se je dotaknil letošnjih volitev in ob tem poudaril, da so te pokazale, da je veliko katoličanov ostalo doma in tako dalo priložnost političnim potomcem tistih, ki so postavili Teharje in boljševiško državo, da politično pogubijo tistega, ki je bil nedvomno jamstvo, da bo Slovenija zorela v prostor demokratične kulture. Velikonja meni, da so se nekateri volivci »prodali za skledo leče« in vilili tiste, ki so obljubljali raj na zemlji. Pravi tudi, da so Slovenci nasedli obljubam o najnižji pokojnini v višini 1000 in najnižji plači v višini 2000 evrov, polni zaposlenosti in drugim čarolnijam, ki so napovedovale socialno državo. M. B.

Kazenski pregon

Predsednik vlade Janez Janša je na državno tožilstvo vložil predlog za kazenski pregon zoper novinarja finske nacionalne televizije Magnusa Berglunda. Predsednik vlade predlaga, da državno tožilstvo začne kazenski pregon zoper Magnusa Berglunda zaradi kvalificirane oblike kaznivega dejanja žaljive obdolžitve po členu 171/I in 171/II in III kazenskega zakonika, in sicer zaradi neresničnih obtožb, ki jih je ta izjavil v oddaji finske nacionalne televizije YLE z naslovom Resnica o Patrii. Premier meni, da ravnanje Magnusa Berglunda predstavlja klasično obliko protipravne in kaznive žaljive obdolžitve, ki jo je storil novinar brez predložitve dokazov za hude lažnive obdolžitve in ob očitnem kršenju temeljnih načel dolžne novinarske skrbnosti. Ob tem v odvetniški pisarni Zidar &

Neverodostojni finski novinar Magnus Berglund

Klemenčič, ki zastopa Janeza Janšo, še napoveduje, da bodo ostali predlogi za kazenski pregon in civilna tožba še sledili. V. K.

Odhajata v pokoj

Vlada je razrešila generalnega direktorja policije Jožeta Romška in državnega sekretarja na ministrstvu za notranje zadeve Zvonka Zinrajha. Novih kandidatov pa vlada v tem mandatu ne bo imenovala. Razrešitev Romška bo stopila v veljavo 8. januarja 2009, Zinrajha pa že 15. oktobra. Romšek in Zinrajh sta za razrešitev zaprosila, ker bosta z dnem, ko bo razrešitev stopila v veljavo, izpolnila pogoje za upokojitve. Po Romškovih besedah bo minister za notranje zadeve v prihodnjih dneh podal pobudo uradniškemu svetu za razpis javnega natečaja za izbiro novega generalnega direktorja. V času, ko je policijo vodil Romšek, je slovenska policija postala uspešna evropska policija, na kar kažejo tudi statistični podatki o njenem delu od leta 2005. Rezultate dopolnjujejo dobro opravljene naloge ob vstopu Slovenije v schengensko območje, s katerim se je varnost državljanov izboljšala, število ilegalnih migracij pa zmanjšalo. L. H.

Generalni direktor policije Jože Romšek

Spopad za interpretacijo

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček

Šoltesova teorija Računsko sodišče RS, ki ga vodi Igor Šoltes, je pretekli teden predstavilo revizijsko poročilo o pravilnosti izvršitve državnega proračuna za leto 2007. V reviziji naj bi ugotovili nekatere nepravilnosti, zato so izdali mnenje s pridržkom. Revizorji naj bi namreč odkrili nepravilnosti pri zaposlovanju, plačah, prevzemanju obveznosti iz proračuna, oddaji javnih naročil in dodeljevanju transferjev. Tisto, kar pa je najbolj bistveno, je, da državni proračun po oceni revizorjev lani naj ne bi izkazal presežka, temveč primanjkljaj. Slednje naj bi se zgodilo predvsem zaradi domnevno napačnega knjiženja sredstev, ki jih je vlada z namenom poplačila upravičencem do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje prenesla na Slovensko odškodninsko družbo (SOD), povezano pa je bilo z 10-odstotnim lastniškim deležem države v družbi Telekom.

Ministrova pojasnila Na to se je nemudoma odzval finančni minister Andrej Bajuk in pojasnil, da so mnenje računskega sodišča prejeli le nekaj ur pred Šoltesovo v javnosti sicer dokaj odmevno predstavitvijo, natančneje »včeraj popoldne«. Pojasnil je, da bo vlada poročilo poslala v obravnavo državnemu zboru, ta pa mora nato na podlagi veljavne zakonodaje sprejeti ustrezno odločitev. Dejal je še, da so imeli z revizorji številne t. i. razčiščevalne sestanke in da so imeli priložnost pojasniti številne stvari, med drugim tudi glede ključnega problema, ki je povezan s tem, kako so bile knjižene posamezne finančne transakcije, povezane s SOD. »To smo obrazložili, računsko sodišče je to informacijo tudi sprejelo in vztraja pri svojem stališču, da naj bi bila to napaka,« je dejal minister. Nadaljeval je: »Kar se tega tiče, bi najprej rad pojasnil, da to ni neka pogruntavščina, ki se je čez noč zgodila na ministrstvu za finance. To je samo dosledna aplikacija tistega načela, ki je uveljavljen v Sloveniji že od leta 1995, ko je SOD začel delovati. Prenos državnega premoženja je bil korektno knjižen kot transakcija prenosa premoženja, od tam naprej pa je vedno bil izven sistema proračuna kot takega in to ni nikakršna novost. Mi zdaj proučujemo, ali je računsko sodišče v preteklosti, to je od leta 1995 dalje, zavzelo kakšno formalno stališče v zvezi s tem. Ministrstvo je torej uporabilo isti pristop, kot je bil uveljavljen v preteklosti,« je še poudaril Bajuk.

Presežek višji Dodal je še, da želi povedati še dve stvari, za katere meni, da sta zelo pomembni. »Na podlagi podatkov o javnih financah, ki so šele zdaj na razpolago in s katerimi sem bil seznanjen 18. septembra popoldne, to je nekaj dni pred volitvami, želim povedati, kakšno je stanje javnih financ v vseh štirih blagajnah RS. To poročilo računskega sodišča je namreč povezano samo z državnim proračunom, ki pa z ostalimi tremi blagajnami predstavlja daleč nad 95 odstotkov celote, to pa so Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), Zavod za zdravstveno zavarovanje (ZZZS) in celoten sistem občin. Če gledamo v celoti, je presežek v letu 2007 nad 90 milijonov evrov. Tudi če bi ministrstvo za finance in njegove strokovne službe računovodstva sledile in

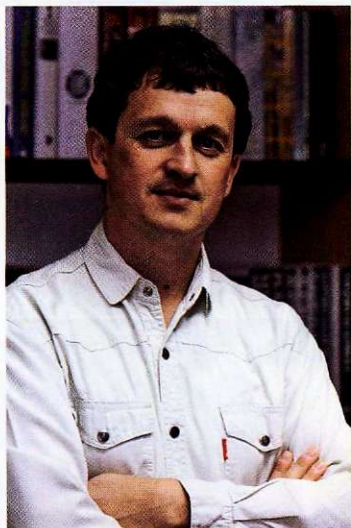

Ali ravna predsednik računskega sodišča Igor Šoltes politično?

Računsko sodišče RS vodi Igor Šoltes, vnuk Edvarda Kardelja, ki si želi kar čim bolj zmanjšati dosežke Janševe vlade.

knjižile tako, kot zdaj meni računsko sodišče, da je korektno, bi bil presežek 45 milijonov, ne pa samo 36 milijonov evrov, kot smo poročali v začetku leta na podlagi podatkov o izvrševanju državnega proračuna. Če se k temu prišteje še SOD in KAD ter vse zavode, agencije, sklade, skratka, če pogledamo poslovanje države kot celote in gledamo to po sistemu obračuna (ne po plačilnem toku – op. a.), je zdaj že na razpolago tudi dokončen podatek, da je ta presežek znašal 176,6 milijona evrov, kar je 0,5 odstotka domačega brutoproizvoda ob koncu leta 2007,« pojasnjuje minister Bajuk.

Za konec Z vsem tem je torej minister Bajuk zavrnil Šoltesove ocene, da je bil državni proračun za leto 2007 narejen na hitro in da so bili podatki prirejeni, proračunski presežek pa nižji od prikazanega oziroma celo negativen. Bajuk poudarja, da so na ministrstvu pri knjiženju nekaterih proračunskih postavk le sledili že več kot desetletje uveljavljenemu sistemu. Hkrati pa dodaja, da so podatke o višini proračunskega presežka v višini 176,6 milijona evrov tudi že poslali Statističnemu uradu RS in evropskemu statističnemu skladu Eurostat. Za konec dodajmo, da se je v zmanjševanje pomena dosežkov vlade, ki odhaja, očitno vključil tudi prvi revizor v državi, ki doslej na tovrstna knjiženja očitno ni imel pripomb. ■

Neprijetne zapovedi

Igor Gošte

V času predvolilne kampanje je od večjih medijskih hiš le TV Slovenija delovala profesionalno.

Seveda ima tudi ta javna (ne državna, gospoda in gospa iz trojčka) ustanova svoje izrazito pristranske novinarje oziroma voditelje. Čeravno kritizirana, da je bila zadnja štiri leta vladni servis, je resnica drugačna. Na tem mestu bom omenil Marcela Štefančiča ml. s svojo Mladinino izvedbo Studia City, satirika Saša Hribarja in novinarko Mojco Pašek. Izrazi tega novinarja ali voditelja na drugi strani, ki bi ga torej vleklo na desno politično stran, ne vidim. Seveda pa tako imenovani intelektualni cvet tranzicijske levice gleda na to povsem drugače. Celo profesionalno in politično uravnoteženo vodenje Odmevov in Dnevnika vidijo kot nekaj, kar je bilo v zadnjih letih naklonjeno vladi. Le kako so prišli do tega!? Ob še tako skrbnem analiziranju obeh oddaj tega ne moremo trditi. Edino, kar je bilo opaziti – za razliko od drugih osrednjih medijev –, je to, da so profesionalno obravnavali tako opozicijo kot vladno koalicijo. Kar je edino pravilno in bi bilo več kot dobrodošlo tudi drugje.

Očitno takšnega ravnanja nacionalne televizije niso pričakovali. Vsaj glede na izkušnje iz časov Drnovškovih in Ropove vlade. V zgodnjih letih vladavine dr. Janeza Drnovška se boste verjetno spomnili, kaj se je dogajalo z Žarkom Petanom in pozneje z Vladom Ambrožičem. Do teh vlad je bil odnos medijev mnogo prijaznejši kot do opozicije in večnega sovražnika in krivca za vse Janeza Janša. So se takrat oglasili novinarji z oznako 571 s kakšnim protestom? Kje pa, razen redkih izjem – novinarjev in publicistov Nove revije, Demokracije in takratnega Maga. Novinarjev iz združbe 571 takratna evidentna neprofesionalnost ni motila.

Zanimivo bo spremljati, ali bo njihova nočna mora tudi v tem mandatu (ponovno) Janez Janša. Verjetno bo spet kriv za vse, kar Gregorju Golobiču ne bo uspelo. Namerno sem zapisal ime predsednika t. i. nove politike z močnim vonjem po naftalinu in ne ime aktualnega zmagovalca volitev Boruta Pahorja. Slednji naj bi po mojem trdnem prepričanju uspešno zvozil štiriletni mandat le v koaliciji z SDS in Janezom Janšo. Mnogo težje mu bo šlo ob Gregorju Golobiču, z Desusom, ki ga bolj kot predsednik Karl Erjavec pooseblja Franc Žnidaršič, in s Katarino Kresal, ki ima že pred resničnim startom željo voditeljem oddaj na TV Slovenija kar sama priporočiti, kaj lahko in česa ne smejo vprašati.

Upam, da se motim, a zdi se mi, da bo nadminister Gregor že našel način, da se bodo ministrici Katarini izpolnile želje. Mi bomo pa protestirali!

Civilna družba

Gašper Blažič

Nova vlada v tem mandatu ne bo imela lahkega dela, saj ji bo opozicija glede na razmerje sil še kako dihala za ovratnik.

Če sta zadnja Drnovškova in Ropova vlada v mandatu 2000–2004 zaradi široke »dolomitske« koalicije ter velike premoči vodilne LDS pred drugouvrščeno SDS imeli dokaj mirne živce, pa tokrat ne bo več tako. Levemu trojčku se ob pomoči DeSUS-a sicer res obeta 50 poslanskih glasov (brez poslancev manjšin), vendar bodo morali poslanci prihodnje vladne koalicije nastopiti izjemno disciplinirano. Poleg tega bo dejstvo, da ima drugouvrščena SDS samo en poslanski sedež manj kot SD, marsikomu povzročalo sive lase. Tudi zato, ker ima dosedanji premier Janez Janša z opozicijskim delovanjem že bogate izkušnje.

Kljub temu pa je jasno, da opozicija pri opozarjanju na napake vlade ne bo mogla dela opraviti sama, pač pa se bo morala zanesti tudi na pomoč civilne družbe, ki lahko mimo strank vpliva na javno mnenje in aktivira dovolj veliko število ljudi. Vprašanje pa je, kolikšen javnomnenski domet ima krog Nove revije, ki bo moral za svoje preživetje mobilizirati predvsem mlajše kritične intelektualce. Novorevijaški krog, ki je leta 1987 postavil idejne temelje za slovensko demokracijo in državnost, se je v času po osamosvojitvi na politične razmere odzval kar nekajkrat: leta 1997 z izjavo »Ura evropske resnice za Slovenijo«, dve leti pozneje pa še z »Majniško izjavo« in zbornikom »Sproščena Slovenija«. Leta 2003 je omenjeni krog s prvopodpisano Barbaro Brezigar objavil izjavo »Nekaj je treba storiti«, leto pozneje pa je prišlo do ustanovitve Zbora za republiko (ZZR). Odveč je govoriti o tem, kako so našete dogodke pospremili mediji, zlasti tisti, ki pišejo po nareku »oranžnega blondinca«. Kljub temu pa je ZZR leta 2004 uspešno lobiral za zamenjavo na oblastnem vrhu in tudi dosegel svoj namen, zaradi česar je, kot je dejal Peter Jambreč, postal »žrtev lastnega uspeha«. Toda ali je smisel civilne družbe res zgolj zamenjava ene vladne garniture z drugo? Prav tako ne gre pozabiti tudi na katoliško Cerkev, ki v zadnjem mandatu ni bila toliko v središču politične pozornosti, vsaj kolikor niso politiki tranzicijske levice iskali dlake v jajcu, ko je šlo za denacionalizacijo, financiranje zasebnega šolstva itd. Cerkev se v času zadnjega mandata ni pretirano pritoževala, saj je ne nazadnje bil sprejet evropsko usmerjen zakon o verski svobodi, ki pa so mu glede na namige novih oblastnikov šteti dnevi. Kajti če bo padel zakon o RTV, bo za njim isto usodo doživel tudi zakon o verski svobodi, kar tudi pomeni ponoven začetek uvajanja rigorozne laicistične ureditve, s katero bomo Slovenci postali bolj francoski od Francozov. To bo morada streznilo predvsem tiste, ki so v nedeljo, 21. septembra, po končani nedeljski maši svoj glas oddali strankam tranzicijske levice.

Risalni žebliček

Dr. Andrej Capuder

Znana je šala iz stare Jugoslavije, ko sedejo na risalni žebliček Srb, Hrvat in Slovenec. Srb zabenti in skuša poiskati krivca, Hrvat samo zabenti, Slovenec pa molči, se ozre, če ga nihče ne vidi, in si na skrivaj vtakne žebliček nazaj v sedalo (ali po domače v rit). Tej šali smo se takrat smejali vsi, izobraženi in manj izobraženi, in se delali, kot da se nas ne tiče. Nekaj domačnosti je bilo v njej, skoraj podobne junaštvu, denimo kako znaš iti prek samega sebe ... Ali se lahko tako smejemo tudi ob letošnjih volitvah, ko je slovenski narod – naj nam bo dovoljen ta evfemizem – nasadil Janeza Janšo?

A skušajmo najprej ugotoviti, kdo se smeje in zakaj. Smejejo se lahko vsi ti, ki so s pomočjo Finceva in njihove »patrije« – naj bi ta narod na severu raje pometal pred svojim pragom! – podtahnili slovenskemu premieru zgodbo o podkupnini in se delajo, kot da se je nanjo nasadil sam. Lahko da se je. A mnogi Slovenci so raje volili Janeza Janšo, četudi s sumom, da se je njegovih rok kaj prijelo, kot da bi poslušali krohot velikih tatov, ki se smejejo malemu, češ kaj se lotevaš stvari, ki jim nisi kos. Saj je znano, da Janša pušča »prstne odtise« v vseh poslih, ki se jih loti – tako nam govorijo bivši in novi zmagovalci volitev, ki do popolnosti obvladajo umetnost, kako se iz uzmoviča spremeniš v detektiva in narobe. Da je naivnih ljudi, ki so pripravljene dati zaupnico Janši, ne glede na vsa podtikanja in blatenje skozi štiri leta njegovega mandata, na Slovenskem kar precej, priča skoraj tretjina oddanih glasov, ki bi jih bilo lahko še več, da jih niso v volilnih komisijah preveč natančno šteli. »Zlato zna tekste več kot vestno brati,« je zapisal že renesančni pesnik Camoes.

Smeje se lahko bataljon čez petsto slovenskih novinarjev, ki so nas tožili pred Evropo, češ da pod Janšovo strahovladno ni bilo svobode tiska. Zdaj jo bodo imeli, toliko ali še več kot v Titovi Jugoslaviji. Od najbolj uglednih novinarskih peres, tistih gostujočih ali drugih stalno nastavljenih, za vsak primer posebej in za vse počez. Njihov največji problem bo, da se niti pod spovedno molčečnostjo ne bodo mogli spomniti kakega svojega članka, kjer bi ob slabem o Janši povedali tudi kaj dobrega. Toliko za spodobnost. Ali da upravičijo diplomo na FDV, kjer jih navsezadnje niso učili samo barabije. Smeje se na vsa usta tudi največji ljubljanski Srb, po katerem šele zdaj prihajajo časi prave demokracije. In če še ne bo prava, jo bomo uvozili iz Beograda. Z novo socialistično vlado bodo spet postali spoštovanja vredni državljani, na preteklost pa bomo skušali pozabiti.

Bolj grenak pa bo smeh tistih, ki ne morejo kar tako pozabiti na preteklost. In ki jim je štiriletni mandat desnosredinske vlade vendarle prinesel nekaj upanja. Ne govorim o gospodarskih uspehih, o uvedbi evropske valute, o zmanjšanju brezposelnosti, o mnogih pametnih uredbah, ki naj bi prinesle red v pretežno »samoupravljalno« družbo iz prejšnjega stoletja. Ali o našem evropskem predsednikovanju, kjer smo si

nabrali ugleda za nazaj in za naprej. Tu mislim na bolj usodne pridobitve, ki jih bodo znali ceniti šele prihodnji rodovi, če smo že mi zanje slepi. Naj omenim samo dve, popravo krivic in odkrivanje povojnih pobojev ter poizkus transparence novih bogatašev, ki so po uvedbi demokracije povsem legalno izvedli slovenski rop stoletja. Omenjene poteze Janševе vlade, ki sodijo v moralni arzenal politike, niso bile cenjene ne na levi ne na desni. Za leve se razume, kaj bodo pljuvali v lastno skledo. Manj razumljiv in težje opravičljiv pa je molk z desne, prav ta, ki je ob presenetljivi volilni abstinenci povzročil padec Janševе vlade, ki je (po kratkotrajnem Demosu) za en mandat prekinila več kot polstoletno diktaturo leve.

Zdi se, da je na slovenski desnici, zlasti katoliški, precej tistega kompleksa, ki ga uvaja naša začetna pripodoba o risalnem žebličku. Kot da slovenskim kristjanom ni prav, da se pretirano brska po tistem delu naše »narodnoosvobodilne« zgodbe, ko je slovensko katolištvo, pod vodstvom Cerkve, tako usodno nasedlo komunistični provokaciji in končalo v taboru poražencev, kjer je bilo pobitih in pregnanih na stotisoče. Ta fizični in moralni eksodus kot kaže še naprej straši v slovenski krščanski podzavesti, združen z nevzgojo mladih rodov, ki o teh usodnih dogodkih ne marajo ničesar vedeti. Kdo je rad *looser*? In vendar bi bilo treba povedati našim ljudem, da je bila to herojska doba Slovencev, kakor koli so se že postavili. Tako se ne bodo več. Ob teh resnicah, na katere je skušal opozoriti dosedanji slovenski premier, tudi sam borec za velike ideje, nas mine smeh. Oziroma se vrne k tistemu, ki ga je sprožil in razširil v krohot sodrge.

Smeh se odbije od velikega moža. Tu imamo za zgled Don Kihota – da dvignemo raven naše prispodobne –, iz katerega so se vseskozi norčevali in se povrh čudili, da je lahko še užaljen. »Tisto, ali naj bom užaljen ali ne, pa že sam vem,« je dostojanstveno odgovoril in se na tihem pripravljal na svoj drugi pohod, potem ko so ga s prvega pripeljali vsega pobitega na senenem vozu, ob splošnem zgražanju domače vasi. Naj sklenem, da nas je še nekaj, ki upamo v drugi Janšev pohod. Ko si odpočije, si zaceli rane in pozabi na storjene krivice, ko se znova zazre v svojo Dulsinejo in si najde zvestega otrodo, naj pride, da bo »razdiral krivice, tolažil vdove in sirote, zaščitil revne in ponižane«, kot piše knjiga o junaškem vitezu. In slava bo njegova in naša. ■

Razpoke na tranzicijski levici

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Tudi po razglasitvi uradnih rezultatov volitev se pogajanja glede sestave nove vladne koalicije nadaljujejo. Zaradi izbire pogajalcev in borbe za stolčke pa se že kažejo prve razpoke znotraj t. i. levega trojčka, ki ga zastopa triumvirat KGB.

Trenutno najbolj vroče vprašanje je namreč, katero funkcijo naj bi zasedel predsednik Zaresa Gregor Golobič, ki očitno postaja vse bolj neprijeten in nepredvidljiv politični partner zlasti za SD. Številni funkcionarji zmagovalne politične stranke se namreč bojijo, da bi vlado v resnici vodil Golobič, mnogi tudi niso navdušeni nad dejstvom, da se tako Golobič kot prva dama LDS Katarina Kresal »šlepata« na SD in se predstavljata kot člana zmogovite koalicije, zaradi česar znotraj koalicije pričakujeta večji izkupiček, kot naj bi jima pripadal glede na delež glasov. Zato se postavlja vprašanje, ali se trojčku KGB morda obeta notranja hladna vojna.

Iskanje predsednika DZ Potem ko je predsednik države Danilo Türk objavil datum ustanovne seje državnega zbora, ki bo v sredo, 15. oktobra, se vse bolj pojavljajo ugi-

banja, kdo bo postal predsednik državnega zbora. SD bo veterana iz svojih vrst Mirana Potrča najverjetneje predlagala za podpredsednika DZ, čeprav se neuradno namiguje, da bi po zgledu prejšnjega mandata predsednik DZ lahko postal nekdo iz največje vladne stranke. V preteklem mandatu je namreč funkcijo predsednika državnega zbora opravljal France Cukjati iz SDS (čeprav se je veliko govorilo o tem, da naj bi predsednik DZ postal sedaj že nekdanji predsednik NSi Andrej Bajuk), slednji pa naj bi najverjetneje postal eden od treh podpredsednikov DZ. Obstaja tudi možnost, da bo dosedanja podpredsednik Vasja Klavora (DeSUS), ki je hkrati tudi edini podpredsednik DZ, ki je zdržal do konca mandata, dobil podaljšan mandat še za štiri leta. Klavora bo kot najstarejši poslanec sicer vodil ustanovno sejo DZ. V prejšnjem mandatu sta funkcijo predp-

dnika DZ poleg Klavore opravljala še Marko Pavliha in Sašo Peče. Slednji je malo pred koncem mandata protestno odstopil, Marku Pavlihi pa je funkcija podpredsednika DZ prenehala, ko je zapustil poslansko skupino LDS in odšel k SD. Poskusi izvolitve novega podpredsednika državnega zbora – s strani SD kot največje opozicijske poslanske skupine sta bila poleg Pavlihe predlagana še Darja Lavtižar Bebler in

Miran Potrč – zaradi premajhnega števila glasov ni uspela. Tokratni napovedani podpredsedniški trojček Cukjati-Potrč-Klavora pa bo zdržal pod pogojem, da bo za predsednika DZ izvoljen nekdo iz Zaresa ali LDS. Že nekaj časa se kot neuradnega kandidata za to funkcijo omenja Gregorja Golobiča, ki pa ga predsedovanje DZ očitno ne zanima in se vendarle ogreva za prestop med ministrske funkcije. Med možnimi kandidati za vodenje DZ naj bi bila tudi Katarina Kresal, vendar naj bi bili znotraj SD bolj »navdušeni« nad Golobičem.

Kam z Golobičem Medtem se vse bolj vrstijo tudi ugibanja glede razporeditev funkcij v vladi, kjer naj bi Golobiča skušali »zavabiti« na funkcijo zunanega ministra, s čimer

SD bi Golobiča najraje videla v DZ ali na zunanjem ministrstvu.

Na srečanju dosedanjih poslancev in ministrov je predsednik države Danilo Türk napovedal ustanovno sejo DZ za 15. oktober.

Koliko bo Jožef Školč v koalicijskih pogajanjih iztržil za LDS?

Ni še jasno, katero ministrstvo bo vodil predsednik DeSUS-a Karl Erjavec.

bi bil njegov manevrski prostor neprimerno bolj omejen, kot če bi prevzel v meglo zavito funkcijo ministra brez listnice. Že tako ali tako naj bi Mitja Gaspari postal zgolj neformalni predsednik vlade (zakon o vladi namreč ne predvideva takšne funkcije), njegova formalna zadolžitev pa naj bi bilo usklajevanje gospodarskega, finančnega in socialnega resorja. Težava pa bi nastala, če bi Golobič pridobil funkcijo, s katere bi lahko znova nemoteno kadroval, saj bi s tem vsaj delno posegel na področje, ki ga pokriva Mitja Gaspari. V primeru, če bi Golobič prevzel funkcijo zunanjega ministra, bi imel neprimerno manj časa in tudi možnosti, da bi se vmešaval v notranjo politiko. Ni pa še znano, katero funkcijo naj bi prevzela Katarina Kresal, saj naj bi jo botri iz ozadja najraje videli na ministrstvu za gospodarstvo, medtem ko sama ni ravno izkušena na tem področju. Glede na njen pravniški profil ji še vedno ostaneta ministrstvo za notranje zadeve ali ministrstvo za pravosodje. Če bi prevzela slednjega, bi nesojeni kandidat za pravosodnega ministra Aleš Zalar lahko postal zgolj državni sekretar na omenjenem ministrstvu. Po vsej verjetnosti pa bo LDS poskusila izsiliti vsaj dva ministrska stolčka, pri čemer ni nemogoče, da bi funkcijo ministra za kulturo prevzel neuspešen kandidat za poslanca Jožef Školč, ki je ministrstvo za kulturo vodil v mandatu 2000–2004. Zanimivo pa je, da se je v zadnjem času pojavila celo informacija, da naj bi se za funkcijo zunanjega ministra ogreval Zoran Thaler, ki je to funkcijo že opravljal. Vendar pa gre očitno le za špekulacijo, saj je bil Thaler v devetdesetih letih že dvakrat zunanji minister (najprej v mandatu 1992–1996, ko je nasledil Lojzeta Peterleta, nato pa še v mandatu 1996–2000), vendar obakrat neuspešno, saj je enkrat sam odstopil, drugič pa ga je s položaja odnesla interpelacija.

Školčeve ambicije Bržkone pa bo na koalicijska pogajanja precej slabo vplivalo dejstvo, da si bodo v treh različnih strankah nasproti stali nekdanji strankarski tovariši. Anton Rop in Mitja Gaspari naj bi se pogajala v imenu SD, medtem ko bo na strani LDS eden od pogajalcev Jožef Školč, ki pa naj bi bil v precej slabih odnosih s predse-

dnikom Zaresa Gregorjem Golobičem. Slednji je sicer v svojo pogajalsko skupino ravno tako pripeljal dva nekdanja člana LDS, in sicer Pavla Gantarja in Mateja Lahovnika, ki sta sicer resna kandidata za ministrske funkcije. Zanimivo je, da so se leta 2000, ko je LDS vodil Janez Drnovšek, v njenem imenu pogajali Gregor Golobič, Anton Rop in Igor Bavčar, ki je bil tedaj še podpredsednik LDS, medtem ko Školč pri pogajanjih ni bil navzoč. Kljub temu pa mu je uspelo priti do položaja »izkušenega« pogajalca v imenu LDS, saj je Katarina Kresal na tem področju brez izkušenj. Skupaj s Školčem naj bi LDS zastopal še Aleš Zalar. Tako za Školča kot za Golobiča pa bo prav gotovo njun nekdanji

strankarski kolega Anton Rop precej neprijeten. Še zlasti to velja za Školča, ki je v primerjavi z Ropom dobil zelo malo glasov. Da odnosi med strankami t. i. levega trojčka niso tako blesteči, kot se zdi na prvi pogled, dokazuje tudi dejstvo, da je Golobič pred volitvami tako rekoč miniral zagorskega župana Matjaža Švagana (LDS), ki se mu letos ni posrečil preboj v parlament.

Negotova usoda DeSUS Prav tako pa še vedno ni jasno, kakšno vlogo naj bi dobil »pomožni« koalicijski partner (DeSUS in/ali SLS) glede na nedavne izjave Katarine Kresal, češ da ni mogoče enačiti strank levega trojčka s tistimi, ki so bile doslej članice vladne koalicije. Karl Erjavec je prav gotovo v ne-

rodnem položaju, saj po eni strani velja za ambicioznega politika, ki bo skušal unovčiti svoj uspeh na volitvah (DeSUS je v primerjavi z vsemi prejšnjimi mandati skoraj podvojil število poslancev), po drugi strani pa ga pri vstopu v vlado ovira dejstvo, da se je v aferi Patria upiral tranzicijski levici in da ni bil izvoljen za poslanca. Ker je usoda nabave oklepnikov še negotova, je razveljavitev posla s Patrio in ponovna vzpostavitev naveze s Sistemsko tehniko povsem mogoča, Karl Erjavec pa bi bil v tem primeru kot obrambni minister v novem mandatu velika ovira za tovrsten posel. Zato je verjetnejši scenarij, da naj bi Erjavec kot pravnik in predsednik ene od koalicijskih strank prevzel vodenje ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (ob tem naj spomnimo, da ima tudi dosedanja ministrica Marjeta Cotman pravniško izobrazbo). To pa bi pomenilo, da bi favoritka SD za to mesto Andreja Črnak Meglič ostala v državnem zboru (najverjetneje bo vodila parlamentarni odbor, ki pokriva to področje), za državno sekretarko na ministrstvu pa bi bila predlagana Staša Baloh Plahutnik, ki je vodila odbor za delo, družino in socialne zadeve v SD. Ob tem velja omeniti, da je bil DeSUS v zadnji Drnovškovi vladi 2000–2002 celo brez ministrskega sedeža – šele ko je Drnovška na funkciji predsednika vlade nasledil Anton Rop, sta DeSUS in LDS »skupaj« predlagali Zdenko Kovač za ministrico brez resorja, odgovorno za regionalni razvoj (sedaj je članica Zaresa). Je pa DeSUS imel v mandatu 1996–2000 tudi enega ministra, in sicer Janka Kušarja, ki je bil kot minister brez resorja zadolžen za koordinacijo delovnih teles s področja socialnega varstva. Pri tem ni izključeno, da si bosta Erjavec in Pahor delila usodo žrtve medijskega umora, ki ga uprizarjajo mediji, na katere ima vpliv Golobič. Vsekakor pa ni nobenega dvoma, da bodo težave pri sestavljanju vlade precej večje, kot so pripravljene priznati predstavniki bodočih vladajočih strank. **D**

Predsednik Türk je doslej prejel devet predlogov za odpoklic veleposlanikov in šest predlogov za imenovanje novih.

Predsednikova učna ura

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Ministrstvo za zunanje zadeve je objavilo pravno mnenje o vlogi in ustavnem položaju predsednika republike pri imenovanju veleposlanikov. Poudarilo je, da je naloga predsednika predvsem skrb za zakonitost postopkov.

MZZ je 1. oktobra na svoji spletni strani objavilo pravno mnenje o vlogi in ustavnem položaju predsednika republike pri postavitvi veleposlanikov, ki sta ga pripravila strokovnjaka za ustavno pravo prof. dr. Igor Kaučič in asist. dr. Saša Zagorc kot odziv na napovedi predsednika Türka, da bo nekatere kandidate za slovenske veleposlanike potrdil, nekatere pa zavrnil. 29. septembra je predsednik v pogovoru za STA na vprašanje o zapletu z vlado glede veleposlanikov – odločitev o njihovem imenovanju je Türk odložil na čas po volitvah – sicer povedal, da je že bliže odločitvi, potem

ko je imel junija še precej površne podatke kandidatih. »Junija smo imeli nekaj preliminarnih, čisto neformalnih, zelo parcialnih pogovorov, ko mi ni bilo predstavljeno celotno število kandidatov, in sem dobil zelo površno sliko o vladnem predlogu. Za nekatere sem izvedel prek medijev in potrebnega je bilo precej dela za potrebne informacije o kandidatih in njihovih kvalitetah.«

Predsednikova napoved Predsednik republike Danilo Türk se je že junija letos odločil, da bo odločitev o imenovanju novih veleposlanikov, ki jih je predlagala vlada, preložil na čas po volitvah. Šestega

junija je namreč vlada RS na seji podala predloge za imenovanje veleposlanikov, in čeprav so bili označeni s stopnjo tajnosti »ZAU-PNO« ter do pridobitve agremenov držav sprejemnic o imenih in priimkih kandidatov sploh naj ne bi bilo dovoljeno govoriti, so se v javnosti kmalu začela pojavljati konkretna imena kandidatov. Tako naj bi po poročanju TV Slovenija vlada že potrdila veleposlaniško mesto kmetijskemu ministru in nekdanjemu veleposlaniku Iztoku Jarcu v Londonu, nekdanjemu direktorju Sove Matjažu Šinkovcu v Washingtonu, generalnemu direktorju direktorata za evropske zadeve in politično

bilateralo Bogdanu Benku v Københavnu in generalni direktorici direktorata za načrtovanje politik in politično multilateralo Aniti Pipan v Bruslju, medtem ko naj bi se zunanji minister Dimitrij Rupel potegoval za mesto veleposlanika na Dunaju. Časopis Dnevnik pa je poleg omenjenih imen 11. avgusta objavil še imena ostalih kandidatov, in sicer veleposlanika v Bruslju Boruta Trekmana, ki naj bi ga vlada »preselila« v Berlin, vodje kabineta ministra Rupla Aleša Baluta (Bratislava), vodje sektorja za jugovzhodno Evropo Leona Marca (Haag), vodje sektorja za gospodarsko diplomacijo Roberta Kokalja (Moskva), veleposlanika v

Moskvi Andreja Benedejčiča (Kijev), veleposlanika v Kijevu Primoža Šeligo (Teheran), vodje sektorja za Hrvaško Toneta Kajzera (Helsinki), vodje diplomatskega protokola na MZZ Jožefa Hlepa (Kosovo) ter svetovaleca predsednika republike Dušana Snoja (Budimpešta). Vsi razen Snoja so se po pisanju Dnevnika tudi predstavili parlamentarnemu odboru, svetovalec predsednika republike pa se je kandidaturi odpovedal, saj so bile pred tem sprejete spremembe zakona, po katerih mora biti kandidat za veleposlanika sedem let zaposlen na zunanjem ministrstvu. Tega pogoja pa Snój naj ne bi izpolnjeval.

Sicer pa je predsednik republike Danilo Türk v omenjenem pogovoru za STA, ta je bil opravljen ob koncu udeležbe na splošni razpravi 63. zasedanja Generalne skupščine ZN v New Yorku, napovedal, da se bo kmalu odločil o potrditvi ali zavrnitvi kandidatov za nove slovenske veleposlanike. Pri tem je okrcal slovensko vlado, da mu takrat ni predložila celotnega seznama kandidatov, ki so bili poleg tega predstavljeni površno. »Za nekatere kandidate sem izvedel iz medijev,« je dejal predsednik in pristavil, da ima zdaj na razpolago zadosti informacij za sprejetje odločitve. »Kot vse kaže, bom nekatere predloge sprejel, druge pa zavrnil,« je napovedal Türk.

Pri odločitvi predsednika Türka o (ne)imenovanju novih veleposlanikov sta ga podprla tudi vodji poslanskih skupin LDS in Zares Jožef Školč in Matej Lahovnik, ki sta v začetku julija celo obstruirala nujno sejo odbora DZ za zunanjo politiko (OZP). Školč je bil takrat mnenja, da je šlo pri tem za politizacijo diplomatske

mreže, to je, da želi »vladna večina pred volitvami vse zaslužne ljudi zaposliti v tujini«. Zato je tudi v prihodnje, ko je imela OZP na dnevnem redu imenovanje veleposlanikov, zahteval umik teh točk z dnevnega reda. Tudi Lahovnik je napovedal, da pri nadaljnjem delu OZP, ko bo šlo za veleposlanike, ne namerava več sodelovati, saj je po njegovih besedah vlada očitno še naprej »rinila z glavo skozi zid«.

Tudi nekdanji zunanji minister in bodoči poslanec stranke Zares Ivo Vajgl je mnenja, da je predsednik republike z neimenovanjem novih veleposlanikov »potegnil pravo potezo, saj lahko takoj in dolgoročno prispeva k umiku slovenske diplomacije iz političnih iger«. Zato še toliko bolj bode v oči pomembno dejstvo, ki kaže na dvojna merila nekaterih politikov, da je vlada RS, ki jo je vodil Anton Rop, dva veleposlanika imenovala 15. julija 2004. Odbor za zunanjo politiko se je z njima pogovoril na nujni seji 15. septembra, torej sredi volilne kampanje, tedanji predsednik republike dr. Janez Drnovšek pa je njuno imenovanje podpisal 30. septembra 2004, torej komaj nekaj dni pred volitvami (3. 10. 2004).

Strokovno mnenje Napoved predsednika republike Danila Türka, da ne bo imenoval vseh predlaganih veleposlanikov, je komentiral tudi premier Janez Janša. Dejal je, da ne ve, kaj bodo na to napoved rekli ustavni pravniki, vendar pa je po njegovem mnenju vlada v skladu z zakonom in ustavo končala svoj del procedure, pričakuje pa, da bodo tako ravnali tudi drugi.

Tako je MZZ na svoji spletni strani 1. oktobra res objavilo re-

Zunanji minister Dimitrij Rupel

Ivo Vajgl je kritičen do Dimitrija Rupla.

Ustavni pravnik dr. Igor Kaučič

Odhajajoči premier Janez Janša

lativno obsežno pravno mnenje o pravicah in dolžnostih predsednika republike pri imenovanju veleposlanikov, pod katerega sta se podpisala strokovnjaka za ustavno pravo, profesor dr. Igor Kaučič in asistent dr. Saša Zagorc. Pravnik v tem mnenju med drugim ugotavlja, da čeprav slovenska ustava določa, da predsednik republike postavi in odpokliče veleposlanike, te določbe ni mogoče razlagati tako, da bi to lahko počel povsem samostojno, torej brez sodelovanja drugih organov. Veleposlanike namreč v skladu s slovensko zakonodajo imenuje vlada, odbor državnega zbora opravi pogovor s kandidatom, predsednik pa izda ukaz o imenovanju veleposlanika in mu izda poverilna pisma, potem ko je ta dobil privolitve oz. agrement države sprejemnice. Toda brez medsebojnega tvor-

nega sodelovanja med vlado in predsednikom republike ni mogoče imenovati veleposlanikov, saj predsednik ne more imenovati osebe, ki mu je vlada ni predlagala v imenovanje, po drugi strani pa lahko predsednik predlog vlade tudi zavrne, piše v mnenju.

Pravnika tudi menita, da predsednik in vlada drug drugemu tako ne moreta vsiliti nobenega kandidata, zato je postavitve veleposlanika možna le v postopku medsebojnega dogovarjanja in sodelovanja. Dodajata še, da ima predsednik vsekakor pravico do zavrnitve kandidata, če je prišlo do kršitev v postopku, medtem ko je vprašanje, če mu je to mogoče priznati tudi pri vsebinski presoji primernosti kandidata za veleposlanika. Slednje je po mnenju Kaučiča in Zagorca možno le glede na tiste okoliščine in pretekla dejanja kandidata, ki neposredno in vsebinsko opredeljujejo njegov diplomatski profil, ne pa glede na objektivne dejavnike, ki niso neposredno povezani z njim (npr. parlamentarne volitve, posebne razmere v državi pošiljateljici in sprejemnici ipd.), ali na subjektivne dejavnike, ki se ne nanašajo na opravljanje diplomatskih nalog (npr. članstvo v političnih strankah).

Po mnenju obeh pravnikov je tako naloga predsednika republike pri postavitvi veleposlanikov ▶

Bodo potrjena domnevno sporna imenovanja Matjaža Šinkovca, Boruta Trekmanna in Aleša Baluta za veleposlanike?

► predvsem v skrbi za zakonitost postopka in v spoštovanju načel pravne države, kar je tudi praksa v primerljivih pravnih ureditvah. Po njunem mnenju gre bolj za predsednikovo dolžnost kot pa pravico. Vendar to po mnenju obeh strokovnjakov še ne pomeni, da predsednik republike ne sme izraziti pomislekov o primernosti in strokovni usposobljenosti posameznega kandidata za veleposlanika in jih ustrezno obrazložiti. Svoje zadržke ali pomisleke bi moral predsednik izraziti nemudoma, da bi dal pristojnemu organu vedeti, da predhodno neformalno soglasje o kandidatu za veleposlanika ni doseženo. Ta vprašanja pa bi bilo treba rešiti v predhodnih neformalnih usklajevanjih med MZZ in predsednikom, kot to določa tudi zakon o zunanjih zadevah.

Janez Drnovšek je leta 2004 podpisal imenovanje dveh veleposlanikov tik pred volitvami.

Türkov odziv Predsednik Türk je še isti dan v sporočilu za javnost pojasnil, da je doslej prejel devet predlogov za odpoklic veleposlanikov in šest predlogov za imenovanje novih. Toda posredovani predlogi niso vse-

bovali nobene obrazložitve in niso imeli priloženih podatkov, iz katerih bi bilo razvidno, da so izpolnjeni zakonsko določeni pogoji za odpoklic oziroma imenovanje veleposlanika. Pri tem je izrazil tudi pričakovanje, da bodo v kratkem podane tudi uradne obrazložitve predlogov vlade, da se bo postopek pravno pravilno nadaljeval in zaključil. Sicer pa bo najprej odločil o predlaganih odpoklicih veleposlanikov, in ko bo postopek odpoklicev sedanjih veleposlanikov končan, bo šele mogoče odločiti o imenovanju novih veleposlanikov v teh državah, je pojasnil.

Türk je sicer v svojem sporočilu za javnost še odgovoril, da se zavzema za vzpostavitev doslednega spoštovanja pravnega reda in predpisanih postopkov. Kot meni, bi morala biti država z doslednim spoštovanjem pravih vzor slovenskim državljanom, od katerih sama zahteva natančno upoštevanje veljavnih predpisov. »To velja tudi za tiste postopke, v katerih sodeluje predsednik republike v okviru svojih ustavno predpisanih pristojnosti in s tem povezane odgovornosti,« so še zapisali v Türkovem uradu in dodali, da bo predsednik k presoji predlogov kandidatov za veleposlanike »pristopil z vso skrbnostjo, saj se pridružuje prizadevanjem za čim bolj kakovostno in strokovno delovanje slovenske diplomacije.« **D**

Radi bi bili osamosvojitelji

V javnosti je skoraj neopaženo minila proslava ob petinšestdeseti obletnici Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Gre za zasedanje, ki je trajalo od prvega od četrtega oktobra leta 1943 in je skušalo legitimizirati partizanski boj in posredno komunistično revolucijo.

Slavnostni govornik na proslavi je bil Bogdan Osolnik, eden izmed dva ducata še preživelih tedanjih udeležencev zbora. Kot je bilo tudi pričakovati, se je slavnostni govornik dvignil v – pri komunistih tako običajne – epske višine. Tedanji zbor je ocenil kot edinstven, »saj je tu edini primer, da je neki narod sredi vojne organiziral tako množičen zbor na volitvah izvoljenih predstavnikov ljudstva«. Pozabil je sicer povedati, kdo vse je imel pasivno in aktivno volilno pravico na teh – recimo jim – volitvah, je pa zato pavšalno ocenil, da je zbor podpirala velika večina slovenskega naroda. Pika! Udeležilo se ga je menda 746 odposlancev. Milovan Djilas, ki je bil prisoten, v svojih spominih sicer navaja 562 odposlancev, ampak za komuniste je bilo vprašanje številka itak vedno relativna stvar, odvisna od potrebe. Tega se sicer zvesto držijo tudi dandanes.

Osolnik zatrjuje, da je bila na zboru zastopana protifašistična stran, pri tem pa (hote) pozablja, da je ta protifašistična stran slab mesec pred tem sodelovala z italijanskimi fašističnimi vojaki in z njihovim ponitšvom ter v Grčaricah umorila glavino Jugoslovanske Vojske v Domovini. JVVd je bila pod vodstvom kraljevske vlade v Londonu. Kraljevska vlada je bila tedaj edina mednarodno priznana članica zavezniških sil v boju proti fašizmu in jo je priznaval tudi komunistični malik v Kremlju, ki so se mu zvesto klanjali slovenski partizani. Skratka, protifašisti so skupaj s fašisti pobili protifašiste, s čimer so se strinjali seveda omenjeni odposlanci, se mimogrede razglasili za narodno oblast namesto oblasti, ki so jo priznavali protifašistični zavezniki, in s tem se je bojda strinjala večina slovenskega naroda. Zanimivo in – če smemo citirati Osolnika – vsekakor edinstveno v vsej drugi svetovni vojni.

Osolnik je končno razglasil tedanji zbor kot enega temeljev slovenske samostojnosti. Zanimivo pa je, da so vsi tedanji kakor pionirji & prvoborci slovenske samostojnosti pokorno požrli podreditev Slovenije Beogradu in jo večinoma zagovarjali še leta 1990, jokajoč, da bo osamosvojitvev Slovenije pogubna za naš narod. Še pomnite, tovariši? Osolnik tudi ni omenil, zakaj so on in ostali kot podporniki samostojnosti požrli

Proslava v Kočevju v čast zboru z vprašljivo legitimnostjo

razpustitev partizanske – recimo ji – vojske? Vseh njenih junaških brigad, divizij in korpusov, pred katerimi so menda trepetali v Berlinu in širše. Zadosti je bil en sam dekret iz Beograda, pa so vsi padli na kolena. Menda so sicer zato trpeli, a ne tako zelo, da mastni privilegiji tega ne bi bili uspeli odpraviti. Osolnik in tovarišija se zdaj skušajo postaviti ob bok tistim, ki leta 1991 ob dekretu iz Beograda, ki pa je bil podprt s tanki in letalstvom, niso padli na kolena. Res pa je, da tisti dejanski osamosvojitelji iz leta 1991 ne dobivajo dvojnih in trojnih pokojnin in ostalih dodatkov, za razliko od tistih »radi bi bili osamosvojitelji« iz leta 1943.

Na proslavi oseb iz aktualne politike skoraj ni bilo videti, še celo tistih iz neokomunističnega tabora ne. No, po pričakovanju je bilo videti Mirana Potrča, še enega izmed »rad bi bil osamosvojitelj«, ki je še leta 1991 jamral o pogubnosti izstopa iz Jugoslavije. Očitno je bil zato Potrč, zadnji predsednik komunistične skupščine, vsa ta leta nagrajen s poslanskim sedežem in se mu pod levim trojčkom spet nasmiha mesto podpredsednika skupščine. Ne bo sicer tako kot v starih dobrih časih (še zlasti v Kočevju), a z malo dobre volje se da vse prenesti, celo opozicijo v parlamentu. Ob Potrču je bil seveda prisoten še Janez Stanovnik in še nekaj reliktoev nekdanje komunistične partije, zanimivo pa je, da se je proslave udeležil tudi predsednik Danilo Türk, celo kot pokrovitelj. Predsednik Türk očitno stopa po svetli poti, ki jo je začrtal Milan Kučan z obiskovanjem vsake pasje procesije, ki vsaj malo diši po partizanstvu. B. S.

Medijski krasni novi svet

Gašper Blažič, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Po zmagi SD na volitvah se v času sestavljanja nove leve koalicije vrstijo ugibanja, kako bo vladavina tranzicijske levice vplivala na medijsko svobodo. Videti pa je, da so se ključne spremembe začele že pred izvolitvijo nove Pahorjeve vlade.

V Sloveniji je precejšen del novinarskega ceha politično povezan s tranzicijsko levico, še zlasti s prvakom Zaresa Gregorjem Golobičem. To se je ne nazadnje pokazalo v času mandata Janševe vlade, ko je velik del novinarjev tako rekoč usklajeno sodeloval s tranzicijsko levico, omenjena naveza pa je vrhunec dosegla z lansko peticijo proti cenzuri. Z zmago t. i. levega trojčka na volitvah pa se že utrjuje protipozicijska fronta, ki je bila v medijih prisotna vse do leta 2004.

Napad na Pahorja Da ima Gregor Golobič poleg Milana Kučana daleč največ vpliva v slovenskih medijih, dokazuje tudi dejstvo, da se je ost medijskega propagandnega aparata sedaj usmerila še proti bodočemu mandatarju za sestavo nove vlade Borutu Pahorju. Slednjega je v prejšnji kolumni v Dnevniku napadel kolumnist Vlado Mihelj, češ da najšibkejši člen bodoče vladne koalicije ne bo kakšna obrobna stranka (DeSUS ali morda SLS), pač pa zmagovalna stranka in njen predsednik. Podobno je Pahorja v svojem uvodniku napadel tudi urednik Mladine Gregor Repovž, češ da nezaupanje do Pahorja izhaja iz »njegovega čudnega odnosa do dosedanega predsednika vlade«. »Dejstvo je,« trdi Repovž, »da je v času, ko so se po državi dogajale najbolj grde stvari, tako v podjetjih, institucijah kot medijih, Pahor intenzivno sodeloval v Janševem partnerstvu. In mižal in molčal – še danes govori, da je ponosen na to partnerstvo.« Nobenega dvoma ni, da gre v napadih na Pahorja zaradi njegove domnevne kolaboracije z Janezom Janšo predvsem za dolgo roko Gregorja Golobiča, ki ima močan vpliv zlasti na Dnevnik in Mladino. Po nekaterih namigih naj bi ▶

Bo Borut Pahor postal žrtev Golobičevega propagandnega aparata?

Katarina Kresal in Gregor Golobič

RTV Slovenija bo med prvimi žrtvami.

► bila oba omenjena medija tudi indikator potencialnih tarč Golobičevega kadrovskega cunamija, ki ga Pahor vsaj v javnosti ne odobrava, žrtve kadrovske čistke pa naj bi padle najprej na RTV Slovenija in na STA. Golobičev scenarij naj bi se najlažje posrečil v primeru, če bo ministrstvo za kulturo vodila Majda Širca, saj bo v tem primeru čiščenje v medijih neprimerno lažje.

Koalijski nesporazum? Eden ključnih točk nesporazuma med Pahorjem in Golobičem pa je ravno zakon o RTV. Za Golobiča je namreč sprememba omenjenega zakona prioriteta, podobno velja tudi za predsednico LDS Katarino Kresal, medtem ko Pahor napoveduje, da bo soglasje za spremembo zakona iskal tudi pri opozicijskih strankah, kar se zdi sporno zlasti Golobičevim jurišnikom. Nič nenavadnega torej, da so se v zadnjem času pojavile nove govornice o »čiščenju« na RTV Slovenija, ki je za Miheljaka »režimsko trobil«, čeprav v času od uveljavitve novega zakona o RTV ni prišlo do takšnih radikalnih sprememb, ki bi kazale na politično podrejenost vladi oziroma njenemu predsedniku. Reforma javnega zavoda RTV Slovenija je obšla zlasti njegov radijski del, ki je še vedno močno pod vplivom tranzicijske levice. Do Pahorjevega predloga, da bi se RTV Slovenija zgledovala po britanski BBC, pa je skeptična tako strokovna kot politična javnost. Kot je za časopis Finance (2. 10. 2008) dejal direktor Media Polisa Marjan Novak, BBC nima oglasov, kar pomeni, da jih tudi

RTV v tem primeru ne bi imela. Glavna značilnost BBC pa je tudi kadrovske vpliv britanskih oblasti, ravno vpliv parlamenta in vlade pa je v sedanjem zakonu o RTV sporen za tranzicijsko levico. Sicer pa je bilo vodstvo RTV Slovenija v zadnjem času deležno precej ostrih kritik predstavnikov zunajparlamentarnih strank, češ da so v primerjavi s parlamentarnimi strankami v neenakem položaju, vendar so se podobne pritožbe pojavljale že v preteklosti.

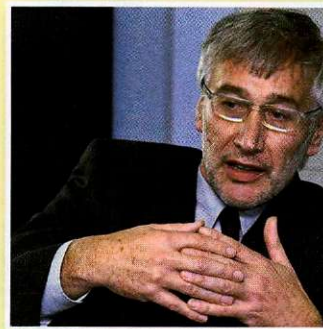
Varčna črna vdova Medtem se tudi vrstijo uganjanja, kaj se bo zgodilo z vodstvom RTV Slovenija in STA ter koga bi tranzicijska levica pripeljala na vrh obeh ustanov. Direktorica STA Alenka Paulin sicer zatrjuje, da vzrok njene morebitne zamenjave ne more biti drugačen kot politično motiviran, očitno pa se podobno prepričanje širi tudi na RTV. Urednik spletne Mladine Boštjan Lajovic, ki je bil še do nedavnega zaposlen na TV Slovenija kot novinar, pred tem

pa na Pop TV, je za Demokratico že zanikal kandidacijo za direktorja TV Slovenija, češ da nima potrebnega znanja in izkušenj. Med možnimi kandidati za funkcije na RTV se omenja tudi Miha Kovač, ki naj bi imel tudi politično podporo. V osrednjih časopisnih hišah se za zdaj še ne govori o kadrovske zamenjavah. Časopis Večer že nekaj časa posluje z enotirno upravo, saj je dotedanji predsednik uprave Uroš Skuhala že pred meseci postal tudi urednik, medtem ko je dosedanji urednik Tomaž Ranc postal njegov namestnik. Tudi časopis Delo že nekaj časa deluje pod vodstvom Darijana Koširja, medtem ko notranjepolitični del Slovenskih novic ureja Patricija Šašek, nekdanja tiskovna predstavnik SDS. Kljub temu da časopisna družba Delo že nekaj časa zatrjuje, da ni v krizi, pa pozornost vzbujajo dejstva, da je bil nedavno ukinjen brezplačnik Total tedna, znan tudi po tem, da je pred ustanovitvijo Reporterja zanj pisal Silvester Šurla, potem ko je

bil premeščen z Maga. Da v časopisni hiši Delo škripa, dokazuje tudi ukinitve večerne izdaje Dela ter zmanjšanje obsega tednika Mag za 16 strani, čeprav v časopisni hiši Delo za zdaj zanikajo, da bi Mag ukiniteli, ne glede na to, da mu naklada strmo pada. Delu naj bi bil finančno ponagajal tudi spodrseljaj v Slovenskih novicah, ko so morali zaradi prvotno neobjavljene predvolilnega propagandnega članka o domnevnem ponovnem odkupu stanovanj, kupljenih po t. i. Jazbinškovem zakonu, natisniti dodatnih dvesto tisoč brezplačnih izvodov ponedeljkove izdaje Slovenskih novic. Po nekaterih namigih pa naj bi bila opustitev Totala tedna – o tem se je govorilo že konec lanskega leta – ter večerne izdaje Dela posledica kreditov Pivovarne Laško za utrditev njene lastniške mreže. Ukinitve večerne izdaje Dela je sprožila tudi precej nejevolje v črni vdovi, saj morajo zaradi podaljšane roka za oddajo članka mnogi zaposleni dežurati do pozne večera.

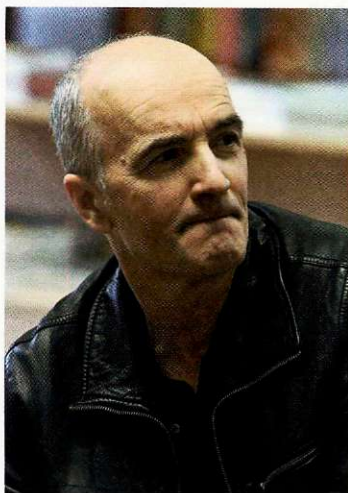
Nič več na Delu

Prejšnji teden je v javnost pricurljala neuradna informacija, da je Danilo Slivnik dokončno dal odpoved delovnega razmerja v časopisni hiši Delo. Slivnik je informacijo potrdil, vendar ni želel komentirati, prav tako ni povedal, kaj namerava storiti v prihodnje. Nekdanji predsednik uprave Dela je bil po razrešitvi s svoje funkcije tako rekoč brez pravih zadolžitvev.

Danilo Slivnik zapušča Delo.

Medijski guru GG Čeprav je velika večina medijev že doslej izkazovala lojalnost doslej opozicijskim političnim silam (predvsem mediji v lasti domačih mogotcev, od Boška Šrota do Bojana Petana), pa so očitno sedaj prišli na vrsto tudi mediji, ki so v lasti tujih gospodarskih družb. Medtem ko je Pop TV že od nekdaj na strani tranzicijske levice, tudi dnevnik Finance vse bolj očitno drsi pod Golobičev vpliv, kar se pozna tudi v vse večji protivladni naravnosti (na primer članek o vladni kadrovske politiki po

Vlado Miheljak in Grega Repovž prek Dnevnika in Mladine napadata Pahorja.

Delo zmanjšuje obseg svojih edicij.

Golobič širi svoj vpliv na medije.

volitvah), vse večji vpliv pa ima Golobičeva politika tudi na Žurnalove edicije (Žurnal je sicer v lasti graške Styrie, enako tudi Nedeljski dnevnik). Tako je bila nedavno cenzurirana kolumna nekdanjega urednika Žurnala in sedanjega svetovalca uprave Styrie Dejana Steinbucha. Slednji

je namreč zapisal, da je Golobič »mefisto političnega mešetarjenja, ki se mu klanjajo uredniki in novinarji, o katerih ima sicer tako dobro mnenje, da z njimi hodi na kosila, vendar jih prezira ...« Po poročanju Požareporta naj bi bil eden izmed urednikov, Matje Košir (brat Darijana Koširja,

odgovornega urednika Dela, ki pa ne sodi ravno med Golobičeve navdušence, saj je nedavno v enem od svojih komentarjev celo posvaril pred Golobičem), črta besedo »uredniki«, ker naj bi preveč namigovala na domnevno druženje urednika edicije Žurnal24 Gorana Novkoviča z Go-

lobičem. Da je Golobič z(Z)ares »mefisto« za mnoge novinarje, pa se je pokazalo tudi 21. septembra zvečer, ko je bil Golobič deležen precejšnje »zelo prijazne« pozornosti nekaterih novinarjev. Nekoliko bolj nerodna je njegova kolegica iz LDS Katarina Kresal, ki si je v ponedeljek, 29. septembra, celo privoščila poseg v televizijski oddaji. Ko je namreč voditelj oddaje Rajko Gerič navedel dejstvo, da so se določeni mediji pred volitvami jasno politično opredelili, je Kresalova v odgovor dejala, da si takšnih izjav na javni televiziji »ne bi smel privoščiti«. Na omenjeni opazko se je protestno odzvalo Združenje novinarjev in publicistov, ki je omenjeno dejanje označilo za »nedopusten poseg v avtonomijo voditelja televizijske oddaje«.

Zadnje dogajanje v medijih torej kaže, da nas v prihodnjih štirih letih očitno čaka »krasni novi svet«, torej medijska propaganda s precej manjšo protivladno zagnanostjo kot prej, zato pa s toliko večjim protipozicijskim delovanjem. Prav tako tudi ni mogoče pričakovati kakšnih posebnih akcij civilne družbe proti oblastnim posegom v avtonomijo medijev, čeprav zadnji primeri kažejo, da bo cenzura očitno postala praksa tudi v »poslednjih Mohikancih« med mediji. Pri tem niso izključeni niti poskusi utišanja »neubogljivih« medijev, najverjetneje pa se obeta tudi ukinitve medijskega sklada, saj mu je tranzicijska levica doslej ves čas nasprotovala. Kako bodo na to reagirali doslej zagrizeni borci zoper cenzuro, pa naj ugiba vsak sam. **D**

Nepriemerno obnašanje novinarja

V četrtek, 2. oktobra, je odgovorni urednik Demokracije Metod Berlec v svoji uredniški pisarni v skladu s poprejšnjim dogovorom sprejel novinarja RTVS oziroma oddaje Studio City Sinišo Gačiča. Slednji ga je prosil za izjavo za Studio City o prijavi Borisa Vežjaka na častno novinarsko razsodišče zaradi domnevnega plagiatorstva urednika Demokracije v članku, ki naj bi ga bil urednik napisal v Demokraciji 14. avgusta 2008 z naslovom »Mali veliki

Siniša Gačič, Studio City

mož v škripcih«. Zaradi absurdne obtožbe Vežjaka je urednik privolil v izjavo za Studio City. Gačič mu je takoj ob prihodu začel razlagati, kako bo objavil izseke članka, ki naj bi dokazovali, da je članek prepisal. Ko sta snemalec in asistent začela snemati, je Gačič urednika Demokracije takoj vprašal, če je tekst prepisal, urednik pa je to zanikal in odgovoril na Vežjakove obtožbe, češ da »Vežjaka moti, ker smo v Demokraciji razkrili, zakaj si je nekdanji predsednik republike in zadnji predsednik Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan tako močno prizadeval, da Janševa vlada ne bi dobila še enega mandata ... Po njegovo lahko samo mediji, ki so naklonjeni tranzicijski levici, pišejo podobno in o istih temah. Njihove zgodbe, novice so si podobne kot jajce jajcu. Glede na to, da je Vežjak član Liberalne akademije, ki je povezana z LDS, je jasno, da gre pri njegovi »prijavi« za politično motivirano de-

nje in poskus blatenja nekoga, ki piše in razmišlja drugače kot on.« Gačič z izjavo urednika Demokracije očitno ni bil zadovoljen in ga je začel grobo prekinjati, še najbolj pa ga je zmotila trditev, da je Vežjak član Liberalne akademije, ki je povezana z LDS, in da je njegova »prijava« politično motivirana. Zanj je bilo golo dejstvo to, da je Metod Berlec prepisoval in bi bil moral to samo še potrditi. Do urednika se je Gačič zato obnašal, kot da bi bil nekakšen

zlikovec, ki ga kriminalisti zaslišujejo in skušajo od njega zlepa ali zgrda dobiti priznanje o krivdi. Ko je urednik novinarja opozoril, da je pomembno odgovoriti na to, kdo je Vežjak, o tem ni hotel ničesar slišati, ob pripombi, da gre za človeka, ki poziva k čistkam na nacionalni televiziji, pa je postal žaljiv, češ da urednik Demokracije govori ideološko in podobno. Berlec je Gačiča tudi spomnil, da če bi bila nacionalna televizija res tako pristranska, desna in neuravnotežena, kot pravi Vežjak, sploh ne bi bilo oddaje, kot je Studio City, ki deluje kot kopija revije Mladina. Za Gačiča je bila kritika oddaje Studio City preveč. Vstal je in začel žaliti vse povprek. Na koncu pa je začel vpiti: »No, povej, kdo je ustanovitelj Demokracije, no, povej ... SDS je, SDS je!« Na hodnik so začeli prihajati drugi novinarji Demokracije, ki so slišali njegovo vpitje. Nato je Gačič z asistentoma odvihral z urednikove pisarne.

Refleksija »poraza«

Dr. Bojan Žalec, foto: Andreja Velušček

Volitve so za nami. Kako si razložiti dejstva izida? Pričujoči zapis predstavlja tak poskus, in sicer z vidika politične antropologije in filozofske politične psihologije. Tak pristop je po mojem mnenju še kako potreben, saj je bilo ravno njegovo umanjkanje eden od dejavnikov, da pomladna stran ni razumela, kaj se dogaja, in brez njega tudi ne more razumeti, kaj se je zgodilo in kaj se bo še dogajalo.

Samo t. i. uporabno družboslovje (katerega ime je po mojem mnenju neposrečno in ideološko - kot da bi ostalo družboslovje in humanistika bila neuporabna), pravo in ekonomija takega odgovora ne morejo dati. Toda ta razlaga prihaja post festum.

Žal je bilo utilitaristično špecerijsko obzorje premnogih pomladnikov prekratko, da bi morda poskušali pridobiti odgovore tudi s te plati.

Pomanjkljivi posveti Pripravljali so posvetovanja npr. o tako globinskih in temeljnih temah, kot je identiteta, ki zaradi svoje fundamentalnosti očitno kliče k filozofski refleksiji. Saj ne govorimo o kaki razpravi o znižanju ali zvišanju kakega davka, ampak o identiteti. Pa na njej ni bilo (skoraj) nobenega filozofa, ne nazadnje niti psihologa niti kulturnega antropologa. Kaj pa imajo filozofija, psihologija in kulturna antropologija povedati o identiteti, če imamo zgodovino, politologijo, pravo, jezikoslovje in ostale trdne vede, zabeljene morda s pesništvom in skupino politikov ter uradnikov? Priredili so Zbor za republiko, pa obstajajo tri besede, ki na njem niso bile dobesedno niti enkrat omenjene: filozofija, religija, umetnost. In to stran, ki vsa ta leta govori, kako je pri nas nerazvita krepost resnicoljubnosti in želja živeti moralno. Filozofija in religija, tudi umetnost ne govorijo ljudem (samo), kaj je resnica, so pa nenadomestljive in edine, ki lahko navdihujejo, motivirajo in osmišljajo človekovo prizadevanje za resnicoljubnost, prizadevanje za, čeprav nujno nepopolno, doseganje resnice in moralnega življenja. Tega ne more storiti niti ekonomija niti ostalo »uporabno« družboslovje. Kaj šele da bi lahko (pravočasno) dojelo vlogo čustev ali ostalih aracionalnih gonov pri političnem odločanju. Havlova tema »življenje v resnici« je še vedno glavni problem (postsocialističnih) družb, tudi naše. Besede »resnica«, »čustva«, »aracionalni goni« so imena faset skrivnosti izida teh volitev, skrivnost usode pogojno imenovane »desnice« in uspeha pogojno označene »levice«. Bojim se, da je marsikdo

na pomladni strani žrtev ekonomizma, kljub morebitnemu razglašanju za borca za višjo moralno, ki se ne zaveda modrosti, ki pravi: »Človek naj ne živi samo od kruha.« (Lk 4, 4) Premnogi pomladniki so na pomen in potešitev duha pozabili in menijo, da zadostujejo nekaj naravoslovja, tehnične vede in »uporabno« družboslovje, o filozofskih rečeh pa zadošča razmislek »po domače«. Besede največjih modrecev tega planeta, da bo 21. stoletje stoletje religije, filozofije in antropologije, so za premnoge »zavzete« nasprotnike duhovnosti »kontinuitete« nerelevantne, če že ne sploh mlatenje prazne slame. Kot da bi se dalo ravno duhovnost razumeti kako drugače kot z omenjenimi vedami našega stoletja. Zanimanje duhovnosti se mora maščevati in tokrat ni bilo nič drugače.

Čustvena »skrivnost« volitev »Samo Angleži težijo k sreči,« je zapisal Nietzsche. Filozof Francis Fukuyama je zdaj že kar odmaknjenega 1992. (tako davnega, da je npr. ga. Katarina Kresal na TV SLO izjavila, da so bile takrat v Sloveniji prve večstrankarske parlamentarne volitve – a to

Bojim se, da je marsikdo na pomladni strani žrtev ekonomizma, kljub morebitnemu razglašanju za borca za višjo moralno ...

ni bilo v isti oddaji, ko g. Gregor Golobič ni znal navesti naslova prve slovenske knjige) v knjigi o koncu zgodovine briljantno reaktualiziral filozofsko trditev, da je človekova želja po priznanju, po spoštovanju s strani drugih ljudi motor, ki poganja politično zgodovino. Ta resnica je ključen pomen za razumevanje politične psihologije in antropologije. »Levica« se je tega nezavedno ali zavedno zavedala. Light motiv Pahorjevega govorjenja je bila trditev, da mora biti Slovenija dežela, kjer bodo lahko dostojno živeli vsi, ne samo nekateri; Igor Lukšič je pred pol leta na televiziji povedal, da je osnovni vzgib, ki jih žene, da preprosto ne sprejemajo, da je poln trebuh, soliden avto in nekaj programa »pod kozolcem« na televiziji vse, kar se da ponuditi. Katarina Kresal je poudarjala, da je tisto, kar želi vrniti v politiko in kar visoko spoštuje, resnica, drža-

O avtorju

Bojan Žalec je diplomiran sociolog in doktor filozofije, zaposlen kot znanstveni sodelavec na Inštitutu za filozofijo in družbeno etiko Teološke fakultete v Ljubljani. Področja njegovega znanstvenega proučevanja in poučevanja na matični in ljubljanski Filozofski fakulteti so filozofska psihologija in antropologija, filozofija komunikacije, etika in politična filozofija, od tradicije pa Brentanova fenomenologija in slovenska filozofija (posebno France Veber). Je avtor treh samostojnih knjig v slovensščini (zadnja Doseganje dobrega, 2005) in številnih besedil v raznih jezikih. Kot sourednik in soavtor je v tujini izdal naslednja knjige: Oseba in dobro (Berlin 2006), O gojenju vere in znanosti (Berlin 2007), Dialog in krepost (Berlin 2007) ter Preživetvi globalizacijo: nelahki dar medsebojne odvisnosti (Berlin 2008).

nje obljub in dogovorjenega ter zavračanje laži. Pahor je obljubljal spoštovanje vseh, konec delitev, dialog, skratka novo politično kulturo. In nova politika je bilo tudi glavno predvolilno geslo Golobiča. Na isto karto je igral tudi Peče, a on preprosto nima face, da bi mu ljudstvo verjelo, in je izpadel grozno in prisiljeno patetično. Ima pa tak obraz Pahor in ga je imel Kučan (Pečetu pa verjameš za povabilo na ples, kjer igra mitraljez). Podobno velja za Jelinčiča: Zmago je ljudski, govori kakor mi, ob njem se marsikdo ne počuti več tujega ali izločenega. In seveda zabaven. Kaj pa je počela pomladna stran? Pravzaprav so prepričevali ljudi, da še nikoli niso imeli bolj polnih trebuhov, da še nikoli niso vozili boljših avtov. Kot da ne bi vedeli, da večine ljudstva sploh ne muči kakšna lakota, da so ljudje včasih podobni otroku, ki *nonstop* toži, da je žejen, da ga boli trebuh, da je lačen ..., v resnici pa potrebuje pozornost. Geslo SLS je bilo obupno: »Gremo v akcijo.« Ali je lahko še kaj bolj ocfano kvazi ljudskega. NSi je stranka ljudi krščanske provenience, a tega ni bilo niti malo čutiti. Strinjam se z dr. Štuhcem glede zavračanja zelotizma v politiki, toda kako naj krščansko volilno telo voli stranko, katere nastopi ne dajejo čutiti ničesar izrazito krščanskega? In stranka je bila neizrazita, to so žalostno potrdili rezultati. Če misli, da si lahko izrazitost pridobi s tehnikacijami ekonomske ali druge narave, ki so si jih zmožni domisliti samo ekonomist, pravnik, tehnični inženir in morda kaka jedrska fizičarka, se je motila in se moti. »Njen« pravosodni minister, čeprav ne član stranke, pa si je goreče prizadeval za ostrejšo kaznovanje in zviša-

nje zapornih kazni. Morda pa se ne gre potem toliko čuditi, da so premnogi resnično verjeli, da bo Janša uvedel vojaško diktaturo, da trpijo pod Janševim jarmom, čeprav ob prošnjah za navedbo tehtnih razlogov za to tega niso znali pojasniti. Ob taki klimi je seveda tudi poziv enega od *founding fathers* slovenske države padel na plodna tla: Jože Bučar je zadnjo sredo pred nedeljskimi volitvami v Društvu pisateljev pozval ljudi, naj volijo »levico«, če želijo preprečiti totalitarizem v Sloveniji. Dejal je naslednje: »V Sloveniji je prišlo do izredno nevarnega zlitja zakonodajne in izvršilne oblasti. In še huje: ta zlita oblast ni locirana v parlamentu, ampak zunaj njega, v eni stranki. Nadaljevanje takega stanja lahko vodi samo v totalitarizem.« To je bil glas »zmernega« pogleda na slovensko politično stanje, ki je odmeval iz vseh medijev na lepo jesensko sončno popoldne. Ali je igral na čustva ljudi ali na razum, presodite sami. Mnogi so mu verjeli. Mnogi, ki živijo dobro in se jim pod Janševo »peto« ni skrivil niti las na glavi, mnogi, za katere je najmanj čisto vseeno, kdo je na oblasti, SD ali SDS. Ljudi je treba najprej pripraviti do tega, da te sploh želijo in so te sploh zmožni poslušati, šele potem bodo tudi dejansko slišali, kaj govoriš. Ljudje morajo čutiti, da jih imaš rad, čeprav tega ne priznajo, šele potem te poslušajo. Žal pa je tudi tako, da ti mnogi potem vse verjamejo. Ko čutijo, da jih imaš rad, da jih spoštuješ, potem ti dajo svoje srce, se vate zaljubijo. »Desnica« je imela samo enega človeka, ki ga mnogi ljubijo, »levica« številne, ki ga sovražijo. Merilo za resnico je izjavljanje tistega, ki ga ljubiš. Jasno je, da mnogi, ki so volili Pahorja, sploh ne znajo povedati, zakaj bi lahko bilo sedaj toliko bolje, kot hkrati trdijo, da bo. A slovenskih volitev ni odločil razum, ampak čustva. Želja po življenju v zavesti, da so tudi na oblasti ljudje, ki nas imajo radi, ki nas spoštujejo. Pred pol leta sem v eni od tribun zapisal, da bo zmagal tisti, ki se bo uspel prikazati kot nosilec vrednot krščanskega

Ko čutijo, da jih imaš rad, da jih spoštuješ, potem ti dajo svoje srce, se vate zaljubijo. »Desnica« je imela samo enega človeka, ki ga mnogi ljubijo, »levica« številne, ki ga sovražijo.

(družbenega) nauka, ne glede na eksplicitno sklicevanje na vero ali ne. Tokrat je za več ljudi to uspelo Pahorju. Vera in politika nista tako različni, kot se komu zdi. Pri obeh gre za potrebo, da obstaja nekdo, ki nas ljubi in ceni. In verniki smo se zaradi vere pripravljene odpovedati tudi kruhu. Premislite, kak presežek ponujate ljudem, zaradi katerega bodo lahko »verovali«? Sicer vas bodo volili kvečjemu takrat, ko bodo menili, da nihče drug strokovno ni več sposoben voditi države. To bo pa sila redko. Pred štirimi leti LDS ni ponudila ničesar za vero, ponudila je samo argument, da nasprotniki nimajo kadra, s katerim bi lahko upravljali državo. Letos se je zgodovina ponovila. Mogoča pa je oblast res nevarna, da okuži z iluzijo, da vera ni pomembna. Ali pa da sam ne veruješ. Kako boš potem razumel tistega, ki mora verjeti, če naj ohrani zavest o lastnem (državljanem) dostojanstvu? **D**

Ne mož dejanj, figamož

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, Andreja Velušček

V času pred in po zadnjih županskih volitvah je Zoran Janković Ljubljancanom obljubljal nebesa na zemlji. Od znamenitih 22 projektov pa je v dveh letih z enoletno zamudo uresničil le enega, pa še ta se je začel v prejšnjem mandatu.

Danes, na dan izdaje našega tednika, mineva 718 dni od zadnjih županskih volitev. Tega nam ni bilo treba šteti, dovolj je bilo pogledati na spletno stran Zorana Jankovića, kjer se dnevi očitno sami odštevajo ali seštevajo, kakor koli hočete. Torej, minila je polovica mandata, zato je dobro pogledati, kaj je ljubljanski župan Janković naredil v tem času. Obljub iz predvolilnega časa je bilo veliko, spletna stran, kjer sprotno dopolnjujejo le nekatere

stvari, pa je v osnovi še vedno ista kot v času pred volitvami – s fotografijami neposredno po volitvah. Neodvisni kandidat za župana Ljubljane, kakor se očitno še zdaj predstavlja Janković, je bil 23. oktobra 2006, to je dan po volitvah (te so bile 22. okto-

bra 2006), prepričan, da so Ljubljancanke in Ljubljanci tega dne »izvolili Ljubljano z nasmehom«, njegov slogan pa je bil Od besed k dejanjem!

Gromozanske obljube Janković je oktobra 2006 obljubljal veliko

in javno objavljaj, da je od Ljubljancanov in Ljubljancank prejel več kot 200 različnih predlogov za lepšo in prijaznejšo Ljubljano, ki so pripomogli pri oblikovanju njegovega volilnega programa, izmed teh in seveda svojih pa je nato oblikoval 22 projektov z na-

Od 22 projektov je bil doslej končan le projekt »priključitev Barjanske ceste na mestni obroč«, četudi bi moral biti ta po terminskem planu zaključen že leta 2007.

Edina stvar, ki jo je Jankovič uresničil, je bila otvoritev Barjanske ceste.

tančno določenim terminskim planom uresničitve. Po letih, torej za vsako leto posebej, kaj bo v Ljubljani drugače in kateri od navedenih projektov bo v katerem od njegovih županskih let uresničen. Obljub je bilo torej veliko, na osnovi teh je bil tudi izvoljen z 62,99 odstotka glasov, njegova lista pa je dobila 23 od 45 sedežev v ljubljanskem mestnem svetu. Vodenje občine je prevzel 17. novembra 2006. Samo spomnimo še, da je takrat obljubljal tudi to, da Ljubljana ne bo ne leva ne desna, na kar pa je hitro pozabil. Spomnimo, pred nekaj tedni je pred državnoborskimi volitvami javno zelo odmevno podprl t. i. levi trojček tranzicijske levice, po razglasitvi neuradnih izidov pa je prvakom teh strank sredi Ljubljane pripravil tudi veliko zabavo.

Mestni svet glasovalni stroj

Glede na to, da je Jankovičeva lista po županskih volitvah dobila tudi 23 sedežev v ljubljanskem

mestnem svetu, župan nima prav nobenih izgovorov, da svojih obljub ne bi mogel uresničiti. V mestnem svetu je namreč 45 sedežev, torej ima Jankovič več kot polovico sedežev, kar je dovolj za to, da mestni svet potrdi prav vse, kar si župan resnično želi uresničiti. Še več, vodja opozicijske svetniške skupine SDS v mestnem svetu, Dimitrij Kovačič, je pretekli teden v pogovoru za naš tednik povedal, da delo v mestnem svetu poteka po županovih in ne poslovnih pravilih, kar Jankovičeva svetniška večina brez sramu omogoča. Tisto, kar je skrb vzbujajoče, pa so naslednje Kovačičeve besede: »Če katera koli razprava ni po županovi volji, jo enostavno prekine in preide h glasovanju, kjer pa ima zagotovljene glasove svojih svetnikov, ki sicer praktično nikoli ne razpravljajo, so pa vešči v dvigovanju rok za izglasovanje županovih predlogov.« Sicer pa so nam podobne stvari povedali tudi nekateri drugi svetniki mestnega sveta. Tovrstni Jankovičevi izgovori, češ da mu nagaja mestni svet, torej padejo v vodo, četudi bi si župan morda želel, da bi na volitvah prejel manj glasov in bi bili potem vsi drugi krivi za vse, le on ne. Tega zdaj ni mogoče govoriti.

Denar ostaja neporabljen v nadaljevanju vsi vemo, saj je Jankovič pri tem zelo glasen, da se

Za edino stvar, ki jo je Jankovič naredil doslej, mu je teren pripravila prejšnja županja Danica Simšič.

Jankovičevi milni mehurčki

Trije veliki prednostni sklopi, zastavljeni v korist prebivalcev glavnega mesta:

- I. Ureditev prometa v sobivanje pešcev, kolesarjev, rolkarjev in umirjenega prometa motornih vozil.
- II. Prostorski razvoj mesta s sodobno urbanistično prakso. Slednja bo v javnem interesu s prožnim načrtovanjem in učinkovitimi razvojnimi instrumenti vzpodbujala in usmerjala različne pobude in projekte tako, da bodo med seboj usklajeno prispevali k dolgoročnemu razvoju celotnega mesta.
- III. Modernizacija mestne uprave, ki mora postati najučinkovitejša servisna služba v državi, in reorganizacija Javnega holdinga Ljubljana, d. o. o., v uspešno gospodarsko družbo.

Vir: Jankovičev program iz leta 2006

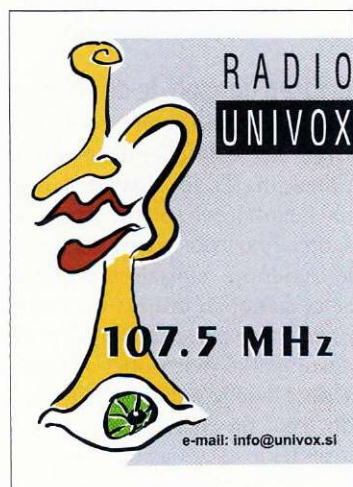
Uresničen le en projekt, pa še ta ...

Dimitrij Kovačič: »Če nekdo na polovici svojega mandata od 22 nosilnih projektov, ki jih napove v svojem programu, uresniči le enega, in še ta je bil v zaključni fazi realizacije že v prejšnjem mandatu županje Danice Simšič, potem je ocena dela župana Jankoviča lahko le nezadostna. Terminski načrt realizacije teh projektov, od katerih mnogi padejo v leto 2007 in 2008, je mrtva črka na papirju, načrtovani projekti za leto 2009 in 2010 pa so, glede na sedanje stanje urejanja, v veliki meri obsojeni na čas po Jankoviču.«

župan pritožuje nad tem, da je njemu oziroma mestu Ljubljana, če smo natančni, vlada zaradi spremenjenega zakona o financiranju občin domnevno odvzela 50 ali 60 milijonov evrov. Številke pri tem so različne, sicer pa dodajmo, da je zdajšnja vlada

s tovrstnim zakonom omogočila enakomernjši razvoj ostalih slovenskih občin. Doslej sicer še ni bilo slišati, da Jankovič nekaterih projektov ne more uresničiti, ker nima dovolj denarja, je pa res, da o projektih tako čisto in enostavno kot v dneh volitev niti ne govori ▶

Ljubljanski mestni svet je Jankovičev glasovalni stroj. Opozicija je nemočna.

Septembra 2008 naj bi bila tu že odigrana prva nogometna tekma.

Jankovičeve obljube

»Zaradi prepogostih neuresničenih obljub dosedanjih mestnih oblasti bomo vsak projekt natančno terminsko določili in do dneva natančno sledili njegovemu poteku. Tako lahko nekatere projekte, ki smo jih postavili na zemljevid, vpišemo tudi v terminski načrt in dodamo še druge, že začete ali načrtovane projekte.

V štiriletnem mandatu bomo DOKONČALI naslednje že začete projekte:

- leta 2007 dokončali Center mladinske kulture v kinu Šiška;
- leta 2007 z mostom čez Gradaščico priključili Barjansko cesto na mestni obroč;
- leta 2008 dokončali prenovo gradu, kjer bomo razvili bogat kulturni in družabni program;
- leta 2008 uredili Severni park za Bežigradom;
- leta 2008 celostno oblikovno preuredili Slovensko cesto (predsedovanje Slovenije EU);
- leta 2008 z rušitvijo dela Cukrarne rešili vprašanje Njegoševe ulice, katere rekonstrukcijo bomo omogočili z izgradnjo mostu;
- leta 2008 omogočili izgradnjo džamije;
- leta 2009 dokončali Dom starejših v Trnovem z varovanimi stanovanji;
- leta 2010 dokončali Potniški center Ljubljana.

V tem mandatu bomo ZAČELI IN DOKONČALI naslednje projekte:

- septembra 2008 odprli stadion v Stožicah in leta 2010 obnovili bežigraski stadion;
- leta 2008 s parkirno hišo pod mestno tržnico rešili enega od vstopov v oživiljeno mestno jedro;
- leta 2009 dogradili dom za starejše občane in varovana stanovanja v Šiški;
- najpozneje leta 2010 preselili mestno upravo na eno mesto in racionalizirali njeno poslovanje;
- do leta 2010 bo v Ljubljani zgrajenih 3000 stanovanj;
- do leta 2010 zgradili študentsko naselje ob Vojkovi;
- leta 2010 vzpostavili delovanje mestne negovalne bolnišnice;
- leta 2010 bomo oživili Rog;
- leta 2010 z mostom čez mali Graben do konca uredili še drugo polovico Barjanske ceste v štiripasovno alejo.

Storili bomo tudi vse potrebno za zagon DOLGOROČNIH mestnih projektov:

- s projektom Južnega trga do leta 2012 sprostili veliko parkovno površino, sklenili Plečnikovo dediščino in pridobili nove parkirne prostore (garažna hiša 2010) za dostop do mestnega jedra pod Kongresnim trgom;
- z ureditvijo nabrežij in novimi brvmi ter z ekološkimi in energetskimi rešitvami oživili Ljubljano, da se bodo prvi kopalci na Špici lahko kopali leta 2012, ter oživili bregove Save;
- zastavili projekt mestne železnice – tramvaja v tesni povezavi s primestno železnico, da bi lahko prvo progo na relaciji sever–jug odprli predvidoma leta 2015.«

Vir: Spletna stran: www.zoranjankovic.si

Opomba: Uresničen je le program, ki je označen z rdečo barvo.

več. To pa seveda ne pomeni, da mu kaj podobnega ne bo prišlo prav, ko bo moral polagati račune za nazaj, kar se bo zgodilo prav kmalu. Sicer pa je dejstvo, da ima mestna občina dovolj denarja, saj ljubljanski proračun ne v letu 2006 ne v letu 2007 ni bil porabljen. Dimitrij Kovačič nam je tudi povedal, da se »obeta podobna neporabljenost sredstev tudi v letu 2008«. Denarja ima Jankovič torej dovolj. Dodajmo, da je pred zadnjimi državnoborskiimi volitvami ob tem, ko je kot župan podprl trojček tranzicijske levice, govoril, da so spremembe nujne, nova vlada pa bo spremenila zakon o financiranju občin in Ljubljani nakazala dodatnih 60 milijonov evrov. Jankovič si bo očitno še želel, da ta trojček ne bi bil zmagal, saj so izjave verjetnega mandatarja Boruta Pahorja povsem drugačne. Ne nazadnje je treba vedeti, da bi morala nova vlada ta denar nekomu vzeti. Malokdo verjame, da bi Pahor to res naredil, saj to ne bi bilo pošteno do ostalih, bistveno revnejših občin v Sloveniji.

Kritičen do vseh, le do sebe ne

Tako, zdaj smo že pri teh 'famoznih' 22 obljubljenih nosilnih projektih. Ti so objavljeni tudi na Jankovičevi spletni strani in si jih lahko vsak ogleda. Jankovič je uvodoma zapisal: »Prepričan sem, da noben projekt v Ljubljani ne more in ne sme biti levi ali desni: lahko je le dober ali zgrešen.« Nadalje je bil zelo kritičen do tega, da so bile mnoge reči v preteklosti že jasno dorečene, vendar jih nihče ni uresničeval.

Zoran Jankovič se bo ob polaganju računov, kaj je naredil v času svojega županovanja, znašel v precej neprijetnem položaju.

Zidarjev način dela

Ministrica za zdravje je razkrila nova dejstva.

Zofija Mazej Kukovič, ministrica za zdravje, je v torek povedala, da nova nevrološka klinika avgusta ni opravila tehničnega pregleda, razlog pa je manjkajočih 140 protipožarnih loput. Izvajalec gradnje SCT je pred dvema letoma podpisal celo izjavo, da so odpravljene vse napake, pri zadnjem pregledu pa se je izkazalo, da ni tako. Zato uporabnega dovoljenja za kliniko še ni. Mazej Kukovičeva je še pojasnila, da je protipožarna zaščita rdeča nit vseh investicij in ob tem izpostavila, da se je enak problem pojavil že na objektu nove pediatrije. Nenavadno se ji zdi tudi to, da se je pri obeh projektih načrt števila loput v objektu s časom več kot podeseteril. Na pediatriji z nekaj 10 na 400, na nevrologiji pa z manj kot 10 na 140. Ob tem je še povedala, da sicer SCT, ko so ga opozorili na manjkajoče lopute, ni imel nobenih pripomb in so dela za njihovo namestitve že v teku. A jezna je zaradi očitnega zavlačevanja pri vsakem projektu. »Treba je ugotoviti, zakaj se v tej državi vse dela proti temu, da bi se investicije zaključile,« je dejala. Po besedah ministrice so po tehničnem pregledu v začetku avgusta sprva domnevali, da je nepopolna le dokumentacija, saj je SCT že 29. septembra 2006 dal izjavo, da so vse napake odpravljene. Ob fizičnem pregledu objekta pa se je izkazalo, da je 140 loput treba še obdelati ali pa jih sploh ni. Ob tem je ministrica ocenila, da je v zadevi zatajil tudi nadzor, saj bi moral Rudis kot nadzorno podjetje že leta 2006 odkriti to pomanjkljivost. Ob tem je še napovedala, da bodo v prihodnjih štirinajstih dneh organizirali ogled nove nevrologije tudi za medije – da bodo vsi videli, ali je Molier po časovnici dobavil in vgradil opremo ter ali so napake končno odpravljene in je uporabno dovoljenje pridobljeno. Način dela na področju gradbeniškega lobija torej počasi le dobiva svoj pravi obraz. V. K.

Na kratko

RAZVOJNI CENTER ZA VODIKOVE TEHNOLOGIJE 24. septembra 2004 je bila podpisana pogodba o ustanovitvi Razvojnega centra za vodikove tehnologije, ki bo pospeševal izvajanje raziskovalnih, razvojnih in izvedbenih projektov na področju tehnologij vodika in gorivnih celic. Med ustanovitelji so podjetja in ustanove, ki na področju vodika in vodikovih tehnologij kot čiste energije prihodnosti že sedaj pokrivajo posamično vejo tega širokega področja. Podjetja Domel, d. d., Petrol, d. d., INEA, d. o. o., TPJ, d. o. o., Mebius, d. o. o., ter Inštitut Jožefa Stefana in Kemijski inštitut Ljubljana so našli skupni interes v združevanju znanja v obliki Razvojnega centra za vodikove tehnologije. Uporaba energetskega sistema na osnovi vodika zaradi globalnega onesaženja okolja in pomanjkanja fosilnih goriv postaja pomembna smernica pri načrtovanju prihodnje energetske politike. Tehnologije pridobivanja vodika, njegovega shranjevanja, transporta in uporabe v sistemih z gorivnimi celicami so že vrsto let predmet intenzivnega raziskovanja tudi v Sloveniji, ustanovitelji razvojnega centra pa so podjetja in ustanove, ki na področju vodika in vodikovih tehnologij kot čiste energije prihodnosti že sedaj pokrivajo posamično vejo tega širokega področja. Za vršilca dolžnosti direktorja novoustanovljenega centra so ustanovitelji izbrali mag. Matjaža Čemažarja, ki je ob tej priložnosti dejal: »Razvojni center za vodikove tehnologije bo povezal znanje znanstvene stroke z resursi industrije in na ta način ponudil odlično podlago za realizacijo projektov, ki jih načrtujemo. Vodik je gorivo prihodnosti, a v tem trenutku obstoječa tehnologija ne omogoča njegovega učinkovitega izkoriščanja. Naš cilj je, da to vrzel zmanjšamo ter znanosti in industriji ponudimo rešitve, ki bodo vodikove tehnologije popeljale v naš vsakdanjik.«

Podpisniki pogodbe o ustanovitvi Razvojnega centra za vodikove tehnologije

Ugotovil je tudi, da se je najpogosteje zapletalo pri nerešenih vprašanih stavbnih zemljišč in spopadih interesnih, predvsem urbanističnih in gradbenih lobi-jev, kar je predsedal brez primere in norčevanje iz ljudi. Glede na vse peripetije, ki si jih je Jankovič na mestu župana privoščil z zemljišči v lasti njegovih sinov

oziroma lastnega družinskega podjetja, spremembi namembnosti, kjer so Jankoviči še dodatno obogateli, tega drugače niti ne moremo opisati. In tretja stvar, ki jo je Jankovič še ugotovil, je, da ima Ljubljana dovolj tako materialnih kot človeških virov, da si lahko privoščijo bistveno večjo drznost pri snovanju temelj-

nih posegov in v pričakovanjih njenih prebivalcev. Ta ugotovitev je točna, vendar Jankovič pozablja, da je treba zasnovane projekte tudi uresničiti, za to pa so potrebni ljudje. Tudi teh je v Ljubljani dovolj, le da jih župan ne vidi. In zakaj je tako? Morda lahko odgovor poiščemo v besedah, ki jih je v

pogovoru za naš tednik pretekli teden povedal Dimitrij Kovačič, ko je dejal: »Kakšni so dobički županove družine in njihovih podjetij oziroma kakšno je bilo povečanje njihovega premoženja v času sedanjega mandata zaradi tovrstnega mešetarnenja z ljubljanskimi zemljišči, si pa lahko le predstavljamo.« **D**

Bodo terminali ogrozili severno Jadransko morje?

Terminal je nezaželen

Klemen Kocjančič, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Prebivalce slovenskih obmorskih krajev in okoljevarstvenike skrbi načrtovana italijanska gradnja dveh plinskih terminalov, ki naj bi bila po trenutnih načrtih blizu slovensko-italijanske pomorske meje.

Da je severno Jadransko morje postala zelo popularna destinacija gradnje raznih objektov za potrebe energetske industrije, dokazujejo projekti v treh državah: Italiji, Sloveniji in na Hrvaškem. Medtem ko je italijanski predlog že dalj časa v igri, pa so kmalu zatem predstavili še sorodna projekta pri nas in južnih sosedih. Zaradi vse večjega povpraševanja po energetskih virih je energetska industrija preusmerila pozornost iz severne in vzhodne Evrope na centralno Evropo. In Jadransko morje je ključni element pri tem, saj lahko s pomočjo ladijskega transporta hitreje oskrbujejo evropske države.

Ogrožen Tržaški zaliv V začetku leta 2006 je bila javnost seznanjena z načrti italijanske družbe Alpi Adriatico, da naj

bi na sredini Tržaškega zaliva, blizu italijansko-slovenske pomorske meje postavili terminal za prenos utekočinjenega plina iz tankerjev. Terminal naj bi bil nato povezan s celino z 12-kilometrskim plinovodom, ki naj bi v celoti potekal po morskem dnu in na dno prišel pri Gradežu. Že takrat so ribiči in okoljevarstveniki opozorili na nevarnost ohlajanja morja (zaradi postopka

segrevanja utekočinjenega plina nazaj v plinasto stanje), uporabe kemikalij pri odstranjevanju pritrjenih alg in rastlinja, povečanega ladijskega prometa ...

Slovenska politika se je marca takoj odzvala na to novico, saj naj bi varnostni pas terminala segal v slovenske teritorialne vode. Italijanski veleposlanik pri nas Daniele Verga se je odzval, da je projekt šele v idejni fazi, hkrati

pa so mediji poročali, da je oblast Furlanije - Julijske krajine (FJK) podpisala sporazum o sofinanciranju sorodnega projekta s španskim podjetjem Gas Natural. V začetku aprila je Endesa predstavila več podatkov o projektu: predvidena vrednost naj bi bila 750 milijonov evrov, na leto naj bi prečrpali 8 milijard kubičnih metrov (med 70 in 95 tankerjev letno) ... Na očitke o ohlajevanju morja so odgovorili, da naj bi se to zgodilo do največ 4,8 stopinje v pasu 200 metrov od terminala, možnost gradnje drugje pa so zavrnil, saj so bili prebivalci Milj leta 1996 na referendumu proti taki gradnji. Spor se je nato preselil še na politično-diplomatsko raven, saj je slovenska diplomacija protestirala proti načrtom, ki lahko vplivajo na slovensko okolje. Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) pod vodstvom Ja-

V začetku meseca je potekala najnovejša konferenca MOP o terminalih.

rih že zdaj močno obremenjenih delov obale, kot je na primer Tržaški zaliv?» Hkrati je opozoril, da so v Jadranu tudi že obstoječi, a zapuščeni objekti energetske industrije, ki bi jih lahko preuredili za nove potrebe oz. na njihovem mestu zgradili nove objekte. Tega meseca se je slovenska vlada seznanila tudi z negativnim poročilom pristojnih služb o vplivih terminalov.

Luka Koper Aprila pa se je v javnosti pojavila vest, da obstaja možnost oz. želja gradnje podobnega plinskega terminala v okviru Luke Koper, ki se že zdaj ukvarja s pretovarjanjem goriva in premoga. Generalni direktor direktorata za energijo Igor Šalamun je na to dejal, da se tak projekt samo za Slovenijo naj ne bi finančno izplačal in naj bi tako potrebovali tudi druge države. Maja 2007 je Podobnik izjavil, da ne bodo spreminjali državnega lokacijskega načrta za koprsko pristanišče in bo tako brez plinskega terminala. Svoje nasprotovanje koprskemu terminalu pa je izrazil tudi župan Boris Popovič. Kljub temu pa so se domneve uresničile julija, ko je nemško podjetje TGE Gas Engineering pri ministrstvu za gospodarstvo vložilo vlogo za energetska dovoljenje za gradnjo koprskega plinskega terminala. Po mnenju podjetja naj bi bil njihov terminal sodobnejši in zanesljivejši kot italijanski. Zveza ekoloških gibanj Slovenije je načeloma podprla nemški projekt, a pod pogojem, da je »postavljen v prostor z vsemi varnostnimi in okoljskimi presojami«. Nemško podjetje je ponudilo večinski delež pri projektu zainteresiranim slovenskim in tujim podjetjem, s katerimi naj bi gradili in nato upravljali terminal in elektrarno.

Novi zapleti Junija 2008 je italijansko ministrstvo za okolje dalo pozitivno mnenje glede načrta za izgradnjo kopenskega plinskega terminala v Žavljah pri Trstu, medtem ko je avgusta sledilo negativno mnenje Deželnega krajinskega spomeniškega varstva FJK.

Septembra je evropski poslanec Jelko Kacin predstavil dosedanje dogajanje glede italijanskih

Kacin je problem predstavil v Evropskem parlamentu.

načrtov na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta: »V Tržaškem zalivu nameravajo zgraditi kopenski in še pomorski plinski terminal, ki naj bi zrasel le pet milj pred slovensko obalo, prav nasproti največjega turističnega področja pred Piranom. Če si italijanska vlada to upa, ga lahko poskuša postaviti tudi v beneško laguno, a ji to ne bi uspelo, saj bi temu nasprotoval ves civiliziran svet.«

Evropska komisija je konec septembra sporočila, da italijanska stran ni kršila zakonodaje. Hkrati je pozvala obe državi, da uredita

oblikovanje stališč Republike Slovenije do problematike plinskih terminalov v Tržaškem zalivu in njegovem obalnem območju mag. Marko Starman, državni sekretar na MOP-u dr. Mitja Bricelj, Vesna Kolar Planinšič (MOP) in dr. Marko Vežjak (ARSO) predstavili najnovejša prizadevanja Slovenije glede gradnje. Poudarili so, da so na dodatno dokumentacijo za terminal v Tržaškem zalivu prejeli 44 pripomb in 26 pripomb za žavljškega.

Dobiček ali okolje Italija zaradi vse večjih energetskih potreb načrtuje razširitev sedanje infrastrukture, s čimer naj bi povečali proizvodnjo in hkrati zmanjšali odvisnost od vzhodnoevropskih dobaviteljev, ki zaradi političnih razmer občasno zagrozijo s prekinitvijo dobav oz. povečanjem

Ali bomo zaradi želje po dobičku energetske industrije dopustili ogrožanje našega morja?

zadeve »v duhu dobrega sodelovanja na bilateralni ravni«.

Hrvaška vlada je že potrdila lokacijo plinskega terminala, ki ga bo gradil avstrijski OMV v partnerstvu z E.ON Ruhrgasom, OMV Gas Internationalom, Totalom, RWE-jem in slovenskim Geoplinom.

1. oktobra je v Piranu potekala novinarska konferenca, na kateri so vodja Medresorske komisije za

cene. Te skrbi so seveda upravičene, toda odgovori nanje ne smejo ogroziti že zdaj krhkega ekosistema in morajo v tako zaprtem okolju, kot je Jadransko morje, upoštevati tudi mnenje sosednjih držav. V iskanje rešitve pa je seveda treba vključiti tako strokovnjake kot bližnje prebivalstvo, ki jih take spremembe najbolj prizadenejo. **D**

Zaupanje

Karitas

Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje 76-letni gospod, ki je lansko leto zbolel za tumorjem v glavi. Po operaciji je leva stran telesa ostala zelo prizadeta. Za gibanje potrebuje invalidski voziček. Stanovanje ima urejeno v visokem pritličju in brez tuje pomoči ne more iz hiše. Potrebuje osebno dvigalo. Oba z ženo prejemata pokojnino in ne zmoreta take investicije. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo. Hvala! Iskrena zahvala za vašo pomoč v prejšnjem mesecu, ki je bila namenjena starejši in bolni gospe pri obnovi kopalnice.«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Pomurje leži v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije. Meji na Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško, ima kar precej težav, vendar tudi dobre možnosti za razvoj.

Dobre možnosti za razvoj

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Vlada je na zadnji seji sprejela pomoč Pomurskim mlekarnam, minister za gospodarstvo Andrej Vizjak pa je obiskal Muro, tovarno oblačil, ki se počasi postavlja na noge. Število štipendij v regiji je izjemno.

Pomurska regija je ena od dvanajstih statističnih regij Slovenije in ima približno 125 tisoč prebivalcev, ki živijo v 27 občinah, in štiri upravne enote, to so Murska Sobota, Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona. Pomurje kot regija obsega 1336 kvadratnih kilometrov, kar predstavlja 6,6 odstotka površine Slovenije, število prebivalcev pa predstavlja 6,5 odstotka prebivalcev Slovenije, sicer pa je po velikosti sedma slovenska regija. Posebnost je enakomerna poseljenost, ki je enaka povprečju poseljenosti v Sloveniji, s trendom zmanjševanja prebivalstva. V Pomurju živita tudi pretežni del madžarske manjšine v Sloveniji in številna romska skupnost. Specifične težave regije so odliv kadrov, visoka stopnja brezposelnosti, delovno intenzivna industrija in visok delež kmetijstva v gospodarstvu. Strateško gledano pa ima Pomur-

je na področju čezmejnega sodelovanja in gospodarskega sodelovanja zelo dobre možnosti.

Kmetijstvo daje pečat V Pomurju aktivno posluje okrog 1200 gospodarskih družb in približno 3000 samostojnih podjetnikov. Poslovni izidi regije kreirajo velike družbe, nekatere med njimi pa se zaradi svoje narave dela soočajo z izgubami, 35 velikim družbam pa pripada tudi slaba polovica premoženja (aktivne) ter prihodkov od prodaje in

dobrih 40 odstotkov vseh zaposlenih. Predelovalna dejavnost predstavlja nosilno dejavnost v Pomurju, znotraj nje pa so najpomembnejše industrijske panoge proizvodnja tekstila in tekstilnih izdelkov, proizvodnja hrane in pijače ter naftna proizvodnja. Kovinskopredelovalna industrija ima nekoliko manjšo vlogo, kot jo je imela v preteklosti, a je kljub temu pomemben dejavnik razvoja. Trgovina je na drugem mestu, tesno ji sledi gradbeništvo. Kot dejavnosti sta še posebej po-

membna kmetijstvo in turizem. Kmetijstvo ima močno surovinsko bazo in izredne naravne danosti, saj velja Pomurje za žitnico Slovenije. Število zaposlenih v tem sektorju močno presega državno povprečje in daje poseben pečat pomurskemu gospodarstvu. Tudi turizem, ki temelji na naravnih zdraviliščih, predstavlja uspešnejšo dejavnost.

Pomurske mlekarne V Murski Soboti delujeta dve družbi, ki jima je vlada v zadnjem času precej pomagala. Tako je na zadnji seji na predlog ministrstva za gospodarstvo dodelila državno pomoč za prestrukturiranje družbe Pomurske mlekarne, ki jo

foto: Boštjan Burger

Murska Sobota je približno enako oddaljena od Ljubljane, Dunaja, Budimpešte in Zagreba (približno 200 kilometrov).

Na zadnji seji je vlada odobrila pomoč Pomurskim mlekararnam.

vodi direktorica družbe Bernardka Hlebič. Vodstvo Pomurskih mlekarne je z odločitvijo vlade zadovoljno. Vlogo za državno pomoč v obliki posojila in subvencij so namreč na vlado naslovili julija letos. Pomurske mlekarne, ki imajo 188 zaposlenih, so za pomoč zaprosile zaradi težav v poslovanju, ki so v zadnjih štirih letih privedle do skupne izgube v višini devet milijonov evrov. Podjetje se je namreč v zadnjih letih soočilo s številnimi težavami pri prilaganju novim zakonskim in drugim spremembam na trgu. Vodstvo je zato pripravilo tudi program prestrukturiranja, ki je bil sestavni del vloge za dodelitev državne pomoči. Na podlagi tega je ministrstvo ocenilo, da mlekarne izpolnjujejo zakonske pogoje za pomoč, saj so njeni rezultati poslovanja v zadnjih štirih letih negativni in se v nekaterih segmentih še slabšajo. Družba je stečajno visoko ogrožena, stečajni postopek in morebitno prenehanje delovanja družbe pa naj bi imelo obsežne negativne gospodarske in socialne posledice za pomursko regijo. Vlada je zato državno pomoč dodelila v obliki dolgoročnega kredita v višini 2,28 milijona evrov za sedem let z vključenim dveletnim moratorijem na odplačilo glavnice. Poleg tega bodo Pomurske mlekarne iz sredstev ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prejele subvencijo v skupni višini 285.339 evrov za kadrovsko prestrukturiranje, in sicer za ohranitev delovnih mest ter za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. Iz sredstev gospodarskega in kmetijskega ministrstva pa bodo Pomurske mlekarne dobile subvencijo v višini pol milijona evrov za tehnološko in ekološko prestrukturiranje družbe.

Mura na dobri poti Pomoč od države je v preteklih letih dobila tudi družba Mura, katere dejavnost je proizvodnja oblačil. Konec septembra je tega tekstilnega velikana obiskal tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, kamor se je odpravil na povabilo Murinega predsednika uprave

Franca Hubra. Minister se je v Muri seznanil z razvojnimi projekti družbe ter poslovanjem in ukrepi, ki gredo v smeri dviga produktivnosti in so organizacijske narave. Med drugim so govorili o Murinih energetskih projektih, izkoriščanju termalne vode za potrebe podjetja in tudi o dolgoročnih ambicijah po še ostalih energetskih projektih, kot je fotovoltaika. Stroški energije po

Mura izdeluje zelo kakovostna oblačila, zato bi se lahko po predsedniku vlade Janezu Janši, ki je ob zadnjem obisku tega kraja obiskal tudi to trgovino, zgledovali ostali slovenski politiki.

ministrovih pojasnilih predstavljajo več kot pet odstotkov stroškov podjetja, kar pomeni, da so vse investicije v učinkovito rabo energije in v obnovljive vire energije naložba v izboljšanje učinkovitosti poslovanja. Vodstvo Mure je Vizjaka seznanilo tudi z njihovimi prijavi na nekatere razpi-

Konec septembra je tovarno oblačil Mura obiskal minister Andrej Vizjak.

se Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije ter Tehnološke agencije Slovenije. »Vesel sem, da je Mura prešla fazo prestrukturiranja,« je povedal minister in ob tem dodal, da to pomeni, da je pred Muro, ki jo Huber vodi od julija letos, razvojno obdobje. Sicer dodajmo, da je skupina Mura lani ustvarila za 2,8 milijona evrov izgube, na ravni matične družbe, ki zaposluje 79 odstotkov

povečujejo, sicer pa je v Sloveniji Mura lani ustvarila 14 odstotkov prihodkov, na nemškem trgu pa 61 odstotkov oziroma 37 milijonov evrov. Glede na ustvarjeno prodajo sledijo hrvaški trg, Sejšeli in Nizozemska.

Štipendije Ob vsem tem je v zadnjih dneh iz te regija prišla tudi vest, da želi 70 pomurskih podjetij v šolskem letu 2008/2009 podeliti 340 kadrovskih štipendij dijakom in študentom iz regijske štipendijske sheme (RŠS), rok za dostavo vloge na Regionalno razvojno agencijo (RRA) Mura iz Murske Sobote pa je 10. oktober. Dodajmo, da bodo dijaki in študenti z delodajalci, ki so že vključeni v posebno štipendijsko shemo, sklenili večstransko pogodbo in se po končanem izobraževanju za polni delovni čas zaposlili vsaj za enako dobo, kot bodo prejemale štipendijo. Letošnji razpis štipendij je bistveno večji od lanskega, ko je 34 delodajalcev razpisalo 186 štipendij oziroma potencialnih delovnih mest. Od približno 120 prijavljenih dijakov in študentov so izbrali 89 štipendistov, za katere je država iz Evropskega socialnega sklada (ESS) prek ministrstva za gospodarstvo oziroma RRA Mura in RŠS zagotovila 148 tisoč evrov. Pomembno je še dodati, da je letos veliko podjetij izreklo potrebo po kadrovskih štipendijah, med njimi Elos-Escada iz Gornje Radgone, Segrap iz Ljutomera, Nafta iz Lendave, SGP Pomgrad iz Murske Sobote, Terme 3000 iz Moravskih Toplic, Arcont iz Gornje Radgone, Panvita iz Rakičana in Mura iz Murske Sobote. Prve štipendije – tudi za nazaj – bodo dijaki in študentje dobili 10. decembra, višina pa bo nekaj evrov več kot v šolskem letu 2007/2008, ko so dijaki dobili po 220, študentje pa od 280 do 320 evrov mesečno. Največje zanimanje je po poklicih, kot so kuhar, natakar, strojni tehnik, oblikovalec kovin in gradbenik. Spodbudni podatki za to regijo, ki jo pesti tolikšen odliv kadrov in veliko zaostajanje na razvojnem področju v primerjavi z osrednjim delom države. **■**

Invazija ekoloških kmetij

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Zaradi vedno večje ozaveščenosti potrošnikov so se merila pri pridelavi hrane v zadnjih letih močno spremenila. Prednost imajo živila, ki so pridelana na ekološki način, zato tovrstne kmetije doživljajo razcvet, kar dokazuje tudi statistika.

Kot kažejo podatki, se število ekoloških kmetij v Sloveniji povečuje, prav tako pa tudi delež kmetijskih zemljišč, ki so namenjena za ekološko pridelavo. V Sloveniji naj bi bilo leta 2000 le 115 ekoloških kmetij, leta 2004 se je njihovo število povzpelo na 910, preteklo leto pa naj bi bilo v register vpisanih kar 1610 ekoloških kmetij. Če te podatke prenesemo na zemljišča, je bilo v lanskem letu ekološki pridelavi namenjenih 23.560 hektarjev površine, kar predstavlja 4,72 odstotka vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Skoraj 90 odstotkov celotne površine kmetijskih zemljišč, ki so namenjena ekološki pridelavi, pa predstavljajo trajni travniki in vrtovi. Veliko kmetov se preusmerja iz konvencionalnega kmetovanja na ekološko, saj je slednje postalo prava tržna niša, mnogim kmetovalcem pa

predstavlja tudi edino pot za preživetje njihove kmetije.

Odperta vrata Ekološki kmetovalci se povezujejo v številna društva po vsej Sloveniji in znotraj njih tržijo svoje izdelke. Na različne načine promovirajo pomen in vrednost ekoloških produktov. V ta namen so organizirali tudi mednarodni dan odprtih vrat na slovenskih ekoloških in biodinamičnih kmetijah, ki je potekal zadnje septembrsko nedeljo. Številne tovrstne kmetije po vsej Sloveniji so odprle svoja vrata obiskovalcem. Vsaka domačija je pripravila svoj program, ki se je nanašal na dejavnost, s katero

se na kmetiji ukvarjajo. Na ogledih je bilo moč videti postopek pridelave naravne hrane, medu, gojenje zdravih zelišč, vzrejo domačih živali in še bi lahko naštevali. Obiskovalci so lahko poskusili domače dobrote, kot so kruh, sir, mleko in pecivo. V okviru mednarodnega dneva odprtih vrat so kmetije organizirale tudi številne delavnice za otroke, ki so na ta način spoznavali življenje na kmetiji. Ugotovljamo, da se ekološke kmetije tudi sicer vedno bolj promovirajo. Tako imenovane ekološke tržnice so prisotne v številnih mestih po Sloveniji, vsak večji market pa ima tudi že svoj ekološki kotiček.

Biodar Blagovna znamka Biodar je znak jamstva za slovenska živila iz nadzorovane ekološke pridelave, ki so pridelana in predelana v skladu s standardi Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije. Z omenjeno znamko proizvajalci zagotavljajo, da je živilo ekološkega izvora in da ga skozi proces pridelave, predelave in prodaje kontrolirajo kontrolne organizacije. V letu 2008 ima pogodbo za uporabo znamke Biodar sklenjenih 108 slovenskih ekoloških kmetij. Pomembno je, da vsak uporabnik ob podpisu pogodbe pridobi tudi individualno šifro, ki jo je dolžan skupaj z naslovom vedno navajati na embalaži

Pri pojmovanju pojmov, kot so ekološka, sonaravna in integrirana pridelava, je treba biti zelo previden, saj številni proizvajalci s tem izkoriščajo nevednost kupcev.

proizvoda, označenega z znakom Biodar. Tovrstno označevanje zagotavlja sledljivost proizvoda od ekološke kmetije, kjer je bil proizvod pridelan, pa vse do kupca. Kontrolo ekoloških kmetijskih izdelkov in izdajanje certifikatov v skladu s predpisi lahko izvajajo organizacije, ki so fizične ali pravne osebe in izpolnjujejo določene organizacijske in tehnične pogoje. Od javnega zavoda Slovenska akreditacija ali katere koli druge akreditacijske službe, ki je vključena v evropsko akreditacijo, morajo omenjene organizacije pridobiti akreditacijsko listino. Celoten nadzor nad delovanjem organizacij, ki opravljajo kontrole, pa izvaja inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kontrolna organizacija ekološkemu kmetovalcu izda certifikat, ki potrjuje kakovost pridelkov in živil. Omenjen certifikat pridelovalec dobi le v primeru, če je proizvod pridelan in predelan brez uporabe gensko spremenjenih organizmov, vsebuje najmanj 95 odstotkov sestavin kmetijskega izvora iz ekoloških kmetijskih pridelkov, ni bil izpostavljen ionizirajočemu sevanju, njegova predelava je kontrolirana, spremljati pa ga morajo tudi dokumenti v skladu s pravilnikom. Inšpekcijske službe opozarjajo, da moramo biti pri pojmovanju pojmov, kot so ekološka, sonaravna in integrirana pridelava, zelo previdni, saj številni proizvajalci s tem izkoriščajo nevednost kupcev glede ekološkega kmetijstva. Pozor, ekološke kmetijske pridelke je treba označevati z enotno oznako »ekološki«. Dovoljene so tudi dodatne oznake, kot biološko ali biodinamično, v primeru, da proizvajalec prideluje oziroma predeluje v skladu s pravilnikom.

Povpraševanje narašča Kmetje in strokovnjaki opažajo, da je povpraševanje po ekoloških pridelkih in izdelkih iz leta v leto večje. K temu je gotovo veliko pripomogel tudi trend zdrave prehrane, saj posamezniki v skrbi za zdravje posegajo po živilih naravnega izvora in preverljive kakovosti. Potrošniki postajamo vedno bolj zahtevni, tako da nas nizka cena ne zadovolji več. Zdi pa se, da je med kupci še vedno prisotno nezaupanje do ekoloških pridelkov. Ljudje pogosto zamenjujejo ekološko in

Ekološki kmetje si prizadevajo za čim boljše trženje svojih izdelkov.

Potrošniki morajo deklaracijo na izdelku podrobno preveriti.

V obdobju vlade Janeza Janše se je število ekoloških kmetij skokovito povečalo.

integrirano pridelavo. Treba je poudariti, da za integrirano pridelavo velja, da je ob določenih omejitvah dovoljeno tudi škropljenje in gnojenje, v nasprotju s tem pa ekološka pridelava tega ne dopušča, z izjemo naravnih pripravkov. O prednostih in slabostih smo povprašali tudi ekološkega pridelovalca, ki nam je zagotovil, da v tem načinu kmetovanja vidi številne prednosti, vendar meni, da se večina začetnikov zбоj strogih standardov in tovrstno kmetovanje kmalu opusti. Čeprav je donosnost zemlje brez uporabe gnojil manjša kot pri intenzivnem kmetijstvu, je ekološko kmetijstvo velik potencial, saj postajajo ekološko pridelana živila vedno bolj cenjena, s tem pa tudi pridobivajo vrednost. Določila in pogoji za ekološko kmetovanje so zelo zahtevni, zato je odločitev za tovrsten način kmetovanja zelo težka. Kmetovalec mora izpolnjevati številne zahteve,

veliko je prilagajanja in odrekovanja. Inšpekcijski nadzor je pogost, zelo strog in neomajen.

Evropski akcijski načrt Slovenija je v okviru Evropske unije pripravila in podprla evropski akcijski načrt za ekološka živila in kmetijstvo. Glavni nameni akcijskega načrta so ovrednotiti položaj ekološkega kmetijstva v Sloveniji, opredeliti sedanjo vlogo, določiti strateške cilje razvoja ekološkega kmetijstva do leta 2015, identificirati najpomembnejša področja sektorja ekološkega kmetijstva in živil ter opredeliti posamezne prednostne ukrepe po posameznih sektorjih. S pomočjo akcijskega načrta, ki ga je sprejel svet ministrov 18. oktobra 2004, naj bi Slovenija zagotovila pospešen razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in živil, ki sovpada tudi s trajnostnim razvojem v okviru

strategije razvoja Slovenije. Prek omenjenega načrta naj bi se ekološki kmetje v prihodnje še v večji meri povezovali tako na lokalni, slovenski kot mednarodni ravni. Na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano si prizadevajo, da bi se javno zaupanje v ekološko kmetijstvo in živila povečalo, to pa bi lahko dosegli le z izobraževanjem in osveščanjem celotne javnosti in kmetov. Zagotoviti bo treba tudi izobraževalne in svetovalne programe za kmetovalce, ki se ukvarjajo z ekološko pridelavo in predelavo. Pomemben korak je tudi spodbujanje in omogočanje vsem kmetovalcem in predelovalcem preusmeritev v ekološko kmetijstvo. Pristojno ministrstvo obljublja dosleden sistem nadzora in kontrole tako pri proizvajalcih kot na trgu, vzpodbujanje raziskav na področju ekološkega kmetijstva, povečanje ponudbe kakovostnih živil in promoviranje trajnostne potrošnje. Kljub velikemu številu oglaševalskih akcij, ki dajejo prednost ekološkim izdelkom, je treba biti pri nakupu le-teh izredno previden. Lahko se zgodi, da vam pod pretvezo oznake sonaravni in biološki za precej višjo ceno prodajo izdelke, ki še zdaleč ne ustreza nobenemu ekološkemu standardu. Da boste prepričani v svoj nakup, se raje odpravite na eno izmed ekoloških kmetij ali tržnic, kjer boste lahko kupili izdelek preverljive kakovosti, saj ga boste pred nakupom zagotovo lahko tudi poskusili. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Rezija: kjer govori le srce

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček

Dvajset kilometrov dolga zaprta alpska dolina Rezija, ki leži v liniji od zahoda proti vzhodu, je skrita med gorami v severovzhodnem delu Furlanije - Julijske krajine. Kako živo je danes ustno izročilo Rezijanov? Pa rezijanščina?

Okrogla miza Rezijansko narečje in besedno ustvarjanje v Reziji danes

Okoli 1200 Rezijanov, kolikor jih v tem trenutku živi v dolini Rezije, govori narečje, ki razvojno sodi v severna slovenska narečja. Do 15. stoletja so bili Rezijani namreč močno povezani z Ziljsko dolino na Koroškem, ko pa so ozemljsko pripadli Beneški republiki, so se njihove vezi s koroško pretrgale in se je rezijanščina razvijala v zelo ohlapni povezavi z najzahodnejšimi slovenskimi narečji ter močnimi vplivi italijanščine in furlanščine.

V romanskem primežu Rezijanščina je matičnim Slovencem med številnimi slovenskimi narečji še najmanj razumljiva ali celo sploh nerazumljiva. Da se je razvila tako samosvoje, se ne zdi nenavadno, če pogledamo še

geografski položaj doline Rezije, ki je v vsej zgodovini vedno ostajala osamljena. Pet glavnih rezijanskih naselij – Bila, Ravanca, Njiva, Osojane, Solbica ter manjših zaselkov Lipovac, Križaci, Gozd in Liščace – od Slovenije na vzhodu ločuje visoko gorovje z najvišjim vrhom Kaninom (2587 metrov). Rezijani, ki se odlikujejo tudi po svoji izjemni kulturi, glasbi, plesom in običaji, so v marsičem v posebnem položaju, obkroženi so z

italijanskim in furlanskim prebivalstvom, zato je bila zanje v sociolingvističnem pogledu vedno značilna večjezičnost: doma, v zasebnosti so govorili rezijansko, sicer pa italijansko in furlansko.

Tuja slovenščina Značilno je namreč tudi, da le redki Rezijani razumejo in znajo knjižno slovenščino, ki bi jim nemara pomagala tudi pri ohranjanju rezijansčine, s katero pa se doma sporazumeva manj kot 10 od-

Za Rezijane je bila v sociolingvističnem pogledu vedno značilna večjezičnost: doma so govorili rezijansko, sicer pa italijansko in furlansko.

stotkov rezijanskih šoloobveznih otrok. Ti obiskujejo italijansko šolo, v kateri so imeli do sedaj le borih 21 ur pouka rezijanščine na leto. Te so bile še dodatno razdeljene na 7 ur rezijanščine in pisave, 7 ur rezijanske glasbe in 7 ur plesa. To pa je za preživetje rezijanščine odločno premalo. Prav zdaj grozi, da bodo otroci še ob to, saj jih v bodoče ne bodo več učili rezijanske pisave. Tako je ravno jezikovno načrtovanje največja dilema, s katero se danes srečujejo v dolini Rezije. Ker ne poznajo slovenskega knjižnega jezika in imajo zelo močno lokalno zavest, so na svoje narečje zelo navezani. Le redki člani rezijanskega društva *Rozajanski dum*, ki deluje že 25 let, so se dejansko naučili tako knjižne slovenščine kakor pisanja v rezijanščini. Društvo dvakrat letno izdaja *Naš glas*, v katerem pa je na žalost le malo prispevkov v rezijanščini. Rezijansko slovnico je zapisal nizozemski jezikoslovec Han Stenviijk, ki je pripravil tudi pisavo za rezijanščino, temelječo na slovenskem načinu zapisovanja. Za to, da sta slovnica in pisava Rezijanov bližje, pa je poskrbel dr. Matej Šekli. V Reziji sicer deluje še eno društvo Rezijanov, *Rozajanska dolina*, ki pa se oklepa italijanskega načina zapisovanja rezijanščine. Slednji se najverjetneje ne bo obdržal, saj društvo *Rozajanska dolina* ne objavlja publikacij v rezijanščini. Kot je povedal dr. Matej Šekli, med Rezijani obstaja strah pred knjižno slovenščino, ki naj bi »požrla« rezijanščino, če bi se je začeli učiti.

Okrogla miza O jezikovnem načrtovanju in besednem ustvarjanju v Reziji je tekla beseda na okrogli mizi, ki jo je v dvorani Slovenske matice v okviru 23. mednarodnega literarnega festi-

Pesnica Silvana Paletti

Luigia Negro

Jaz poznam staro Rezijo, tisto Rezijo, ki je bila pred potresom leta 1976. Leta pred tem so bila lepa, bile so lepe hiše, dobri ljudje, bilo je polno življenja in veselja. Danes je Rezija čisto drugačna, je druga mentaliteta, mladi malo skrbijo za Rezijo, občina nam pomaga malo, če ne nič, in tudi duhovniki nam ne pomagajo. Če se spomnim na Rezijo pred potresom, se mi vsujejo solze, ker vidim, da odhaja in se izgublja vse, kar je bilo lepega. Bile so lepe vasi, lepe hiše, bila je človeška toplina, ki nas je držala skupaj, in danes to manjka. To je morda zaradi modernega stila življenja in morda tudi zaradi politike.

Društvo *Rozajanski dum* je septembra praznovalo 25. obletnico. Ob tej priložnosti smo imeli razstavo in izdali knjigo *Tri doline – tri kulture*, ki je zbirka fotografij Santina Amedea iz treh dolin, kjer živijo manjšine: iz naše Rezije, Sarmenta iz Basilicate, kjer živi albanska manjšina, in Amendoleje iz Kalabrije, kjer živi grška manjšina. 27. septembra je v kulturnem središču v Reziji potekal tudi seminar *Jeziški in turizem*. Mislim, da bi bili ustanovitelji društva veseli, da je društvo veliko naredilo za Rezijo in da še naprej živi, saj so ga ustanovili prav zato, da bi ljudje lažje ohranili rezijansko kulturo, predvsem narečje. Za tako visoko obletnico društva smo hvaležni Zvezi slovenskih kulturnih društev, ki ima sedež v Reziji in nam Rezijanom vedno veliko pomaga.

vala Vilenica v začetku oktobra priredilo Društvo slovenskih pisateljev. Okroglo mizo z naslovom *Rezijansko narečje in besedno ustvarjanje v Reziji danes* je moderiral dr. Matej Šekli, njegovi sogovorniki pa so bili: dr. Roberto Dapit, pesnica Silvana Paletti, Zorko Pelikan iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Luigia Negro, predsednica društva *Rozajanski dum*, in akademik Milko Matičetov, ki je publiki poskušal predstaviti rezijansko ljudsko izročilo. Slednje obsega veliko število pravljic in pesmi. Kaže, da so jih zapisovalci, med katerimi je bil tudi Matičetov, »rešili« še v zadnjem trenutku, saj smo zdaj, tako je razložil dr. Roberto Dapit, priča koncu ljudskega izročila. Še preden pa je dr. Dapit, sicer profesor slovenistike v Vidmu, predstavil sodobno besedno ustvarjanje rezijanskih pesnikov Renata Qua-

glia in Silvana Paletti, ki piše izključno v rezijanskem narečju, smo se prisotni potopili v jezikovno kopel. Rezijanska pesnica Silvana Paletti je namreč prebrala nekaj svojih pesmi o identiteti, zemlji, življenju in srcu, ki samo govori. Brezju in težave, povezane z ohranjanjem Rezije in rezijansčine pri življenju, je izrazila s pretresljivimi besedami: »Pri nas tudi Bog ne govori več rezijansko!«

Glas Rezije Oba pesnika jemljeta, je povedal dr. Roberto Dapit, navdih iz svojega odnosa do narave, iz narečne izrazne tradicije in folklornega načina izražanja, vse to oblikujeta v čisto svoj slog ter besedam dajeta čisto svoj in edinstven pomen. Renato Quaglio je v osemdesetih letih za svoje ustvarjanje prejel nagrado Prešernovega sklada in enako kot Silvana Paletti doživlja

Tedenski utrip

KOMISIJA ZA SLOVENSKO MANJŠINO

Deželna vlada Furlanije - Julijske krajine (FJK) je na večerni seji 30. septembra formalno ustanovila novo komisijo za slovensko manjšino, delovanje katere je predvideno v deželnem zakonu za zaščito slovenske manjšine, ki so ga v FJK sprejeli oktobra 2007. Za ustanovitev nove komisije za slovensko manjšino si je večkrat pri deželnih oblasteh oziroma pri pristojnem odborniku in tudi pri predsedniku deželne vlade Renzu Tondu prizadeval poslanec stranke Slovenska skupnost (SSk) Igor Gabrovec, ki tudi upa, da bo deželna posvetovalna komisija lahko začela delovati še pred koncem oktobra. Komisijo, ki ji predseduje odbornik za kulturo Roberto Molinaro, predvideva 8. člen deželnega zaščitnega zakona o slovenski manjšini iz leta 2007, sestavljajo pa jo predstavniki krovnih organizacij, slovenskih javnih upraviteljev in deželne komisije za slovenske šole. Pristojna je za oblikovanje mnenj v zvezi z vprašanji slovenske manjšine in v zvezi s porazdelitvami finančnih dotacij slovenskim organizacijam, društvom in ustanovam. Po sprejetju sklepa deželne vlade FJK bo njen predsednik Tondo izdal odlok, komisija pa bo lahko začela delovati takoj po njegovi objavi v deželnem uradnem listu. L. H.

Igor Gabrovec, Slovenska skupnost

BARAGOVİ DNEVI V predmestjih Chicaga v ameriški zvezni državi Illinois so tudi letos potekale tradicionalne prireditve z naslovom Baragovi dnevi v spomin na slovenskega škofa Friderika Barago, ki je v 19. stoletju kot misijonar deloval med ameriškimi Indijanci na severu ZDA. V imenu Slovenske škofovske konference se jih je udeležil prof. Drago Ocvirk. Kot je dejal slovenski generalni konzul v Clevelandu Zvone Žigon, se je 27. septembra v Jolietu, kjer so prireditve potekale v cerkvi sv. Jožefa, in 28. septembra v Lemontu zbralo več kot 500 ljudi, predvsem ameriških Slovencev iz različnih delov ZDA. Baragovi dnevi so priložnost, da se ljudje seznanijo z napredovanjem procesa za razglasitev škofa Barage za blaženega, za poglobitev vere ter za spominjanje narodnih korenin in narodne identitete. Slovesnosti, ki veljajo za eno največjih zborovanj ameriških Slovencev v ZDA, se je udeležilo tudi sedem ameriških škofov in številni duhovniki. V nedeljo so slovesnosti skupaj z mašo potekale v frančiškanskem samostanu v Lemontu, največjem slovenskem samostanu v ZDA, kjer je slovenska skupnost pred leti odprla tudi svoj dom. L. H.

Škof Friderik Irenej Baraga

uspehe predvsem v Sloveniji in Ljubljani, celo veliko bolj kakor v Reziji ter vsem zamejstvu, Trstu in Gorici. Slovenska literarna veda pa je do obeh pesnikov za-

držana, saj še vedno oblikuje svoj odnos do narečne literature. Oba pesnika sta kljub temu že postala močna glasova, ki povzemata duh Rezije. **D**

Ameriška finančna kriza

Lucija Horvat, foto: Reuters

Ameriški senat in predstavniški dom sta v začetku oktobra končno potrdila 700 milijard dolarjev vreden predlog zakona o reševanju finančne krize v ZDA. Nemara gre za najglobljo finančno krizo po drugi svetovni vojni.

Vse ZDA so zaskrbljene zaradi možnosti izbruha velike gospodarske depresije, kot je bila tista v 30. letih prejšnjega stoletja. Anketa CNN je ugotovila, da kar 60 odstotkov Američanov meni, da je ponovitev katastrofe izpred skoraj 100 let možna, vendar večina ekonomistov to zavrača. Zato je še toliko bolj razveseljivo, da je predlog zakona o reševanju finančne krize, ki je bil v preteklih tednih že zavržen, končno sprejet. Ameriški senat je predlogu – zanj je glasoval s 74 glasovi za in 25 glasovi proti – dodal najmanj 110 milijard dolarjev davčnih olajšav za podjetja in posameznike, prav tako pa je s 100.000 na 250.000 dolarjev povišal znesek depozitov, ki jih zavaruje Zvezna korporacija za zavarovanje depozitov (FDIC), in več milijard dolarjev pomoči žrtvam naravnih nesreč – vse to zato, da bi olajšali odločitev predstavnikiškemu domu ameriškega kongresa. Novi zakon

Za podporo zakonu je najbolj zaslužen Barack Obama, pravijo temnopolti kongresniki.

Predlog zakona bo finančnemu ministrstvu ZDA omogočil odkupovanje slabih naložb finančnih podjetij in nemara s tem rešil ZDA kreditnega krča.

prinaša tudi zaščito milijonom Američanov pred alternativnim minimalnim davkom oziroma tako imenovanim davkom za bogataše, ki je zaradi neusklajenja z inflacijo grozil tudi srednjemu razredu. Senatnega glasovanja sta se udeležila tudi oba predsedniška kandidata, demokratični senator iz Illinoisa Barack Obama in republikanski senator iz Arizone John McCain, pa tudi demokratični podpredsedniški kandidat Joseph Biden iz Delaware. Vsi trije so glasovali za predlog. Glasovali so vsi senatorji razen demokrata iz Massachusettsa Edwarda Kennedyja, ki bolega za rakom.

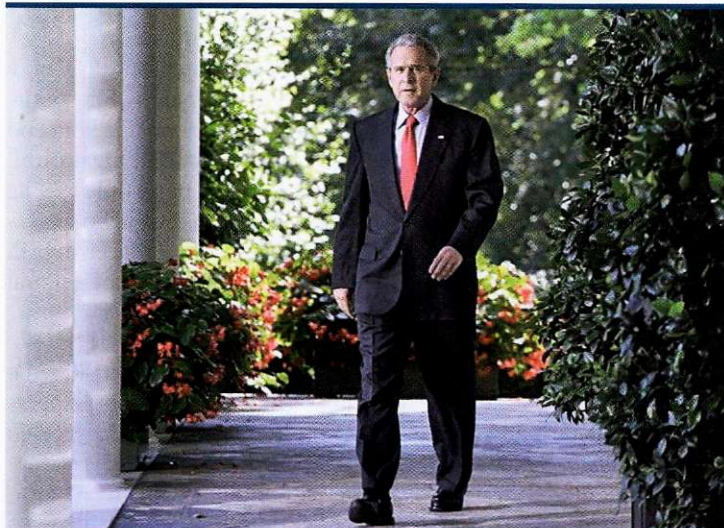
Prvič zavržen Predlog zakona so člani predstavnikega doma pred sprejetjem enkrat že zavržili, zmotil je predvsem republikanske člane predstavnikega doma. Ti so menili, da je zakon, ki je sicer nastal v administraciji predsednika Georgea Busha, ki si je zadnjih 8 let prizadevala za čim manj regulacij trga, bere kot uvajanje socializma z državnim posredovanjem na trgu. Dopolnjeni zakon pa je predstavnikiški dom ameriškega kongresa očitno prepričal, saj ga je z 263 glasovi za in 171 proti potrdil. Za je glasovalo 177 demokratov in 91

republikancev, proti pa 63 demokratov in 108 republikancev. Poslanska skupina temnopoltih demokratiških kongresnikov je takoj sporočila, da je za njihovo soglasno podporo najbolj zaslužen predsedniški kandidat Barack Obama, ki naj bi jih bil prepričal v podporo z obljubo, da bo na predsedniškem položaju pomagal lastnikom domov, ki jim grozi propadanje hipotek, in da bo spremenil zakon o stečajih v korist potrošnikom. Po drugi strani pa republikanci še niso sporočili, ali je k njihovi večji podpori pomagal republikanski predsedniški kandidat John McCain. Sprejeti zakon je kmalu podpisal tudi ameriški predsednik Bush, ki je ob tem poskušal pomiriti strahove velikega števila Američanov glede vloge države in stroškov zakona. »Kot trden zagovornik svobodnega podjetništva verjamem, da lahko pride do vladnega posredovanja le, ko je to potrebno. V tem primeru je bil ukrep potreben,« je dejal Bush, ki je prepričan, da bodo končni stroški zakona veliko nižji od uvodnih napovedi.

Republikanci: ni izbire Sprejetje zakona o reševanju finančne krize je zaključilo trinajst dni trajajoče prepričevanje kongresnikov, naj potrdijo načrt ameriškega finančnega ministra Henryja Paulsona. Njegov uvodni predlog v osnovi ostaja enak kot prej: ministrstvo bo dobilo 700 milijard dolarjev za odkupovanje slabih naložb finančnih podjetij v vrednostne papirje, ki so podprti z drugorazrednimi hipotekami. Zakonu so se najbolj upirali republikanci v predstavnikiškem domu.

Na Wall Streetu se številke še niso umirile.

Predsednik George Bush skuša pomiriti strahove Američanov.

Njihovim volivcem namreč nihče ni dovolj dobro pojasnil, da je vladni ukrep, ki so ga povezovali s socializmom, nujno potreben za preprečitev gospodarske katastrofe. Tako je na primer republikanski kongresnik Zach Wamp dejal, da je za predlog glasoval zato, ker ni imel izbire. Finančna kriza se je globoko zajedla v ameriško gospodarstvo, zato bi bilo neukrepanje lahko usodno za gospodarsko varnost ljudi. Kriza bi se po besedah vodje republikanske manjšine v predstavniskem domu Johna Boehnerja iz Ohia namreč lahko še poglobila in potegnila Ameriko

odstotka. Potem ko je propadel prvi predlog zakona o reševanju finančne krize, je indeks Dow Jones na Wall Streetu padel za vratolomnih 777 točk. Pred drugim glasovanjem je naraščal, nato pa, ko je bil zakon sprejet, spet začel padati. Vlagatelji so namreč zadovoljni z razvojem dogodkov v kongresu, a jih je začelo skrbeti zaradi cele vrste gospodarskih poročil, ki napovedujejo recesijo. Tudi v ponedeljek se je padanje indeksa Dow Jones na Wall Streetu še naprej nadaljevalo. Finančna kriza pa sicer ugodno vpliva na cene nafte, saj se je cena zanjo

Finančna kriza ugodno vpliva na cene nafte, saj se je cena zanjo v New Yorku v ponedeljek ustavila na 87,81 dolarja za sod.

v gospodarski polom, kakršnega še ni bilo. Predsednik odbora za finance, demokrat Barney Frank iz Massachusettsa, pa je napovedal, da zgodbe o finančni krizi še ni konec in obljubil, da bodo vse prihodnje leto tekla zaslišanja o vzrokih zanjo.

Posledice krize Posledice finančne krize so v Ameriki že vidne: precej se je namreč povečalo število novih prijav za pomoč brezposelnim, že avgusta so tovarniška naročila padla kar za štiri odstotke, ministrstvo za delo pa je sporočilo, da so delodajalci septembra ukinili skupaj 159.000 delovnih mest. Stopnja brezposelnosti je sicer ostala že od avgusta nespremenjena – 6,1-odstotna, plače pa so se septembra v primerjavi z avgustom povečale za 0,2

v New Yorku v ponedeljek ustavila na 87,81 dolarja za sod.

Ukrepanje takoj Potrjeni predlog zakona je ameriškemu finančnemu ministrstvu takoj dal na voljo 250 milijard dolarjev, 100 milijard pa bo na voljo, če bo zanje zaprosil predsednik Bush. Za ostalih 350 milijard dolarjev bo moralo ministrstvo zaprositi posebej, kongres pa bo imel po vloženi prošnji 15 dni časa, da jo zavrne. Ustanovili so tudi dva nadzorna odbora za porabo denarja, ameriška vlada bo morala bolj agresivno posegati na trg za preprečevanje propadanja hipotek. Direktorjem finančnih pod-

Začasni šef Urada za finančno stabilnost Neel Kashkari

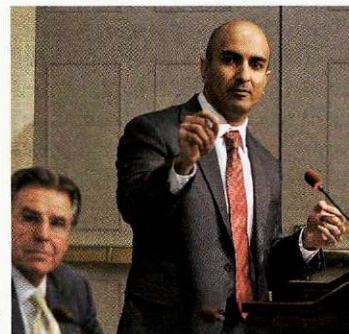

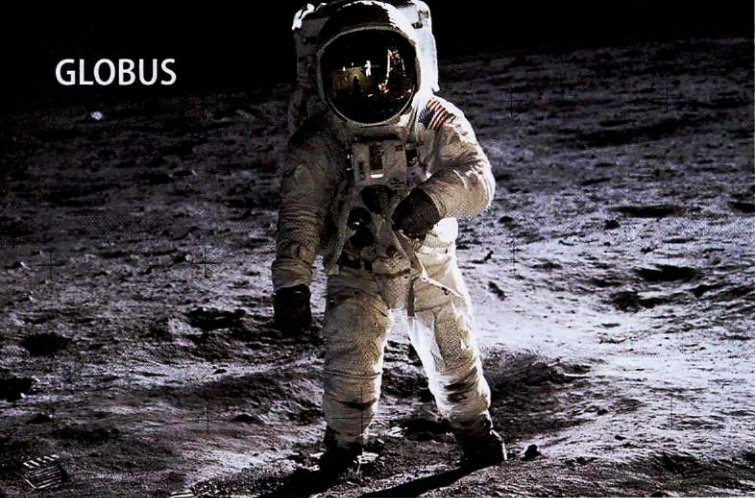
Propadla banka Lehman Brothers je sprožila vladni načrt za reševanje krize.

jetij, ki bodo prejela državno pomoč, bodo omejili plače, vlada pa bo lahko prevzela lastniške deleže v podjetjih, s čimer se bo morebitni prihodnji dobiček vrnil v proračun. Predlog zakona nalaga predsedniku ZDA, da kongresu v petih letih predstavi načrt, kako priti do denarja, če bo izvajanje načrta ustvarjalo proračunsko iz-

da finančni trgi še niso prepričani v delovanje zakona.

Ne brez nadzora Na položaj začasnega šefa Urada za finančno stabilnost je bil imenovan Neel Kashkari, sicer pomočnik finančnega ministra za mednarodne zadeve. Urad za finančno stabilnost bo najprej moral najti upravljavce premoženja, ki bodo izvajali načrt, ministrstvo pa je že razpisalo prosta delovna mesta za strokovnjake, ki bodo delali kot finančni agenti ZDA. Oblikujeta se dva nadzorna odbora, saj tako velike vsote denarja ni mogoče zaupati finančnemu ministrstvu brez nadzora. Tako bodo ustanovili Odbor za finančno stabilnost, v katerem bodo predsednik zveznih rezerv, predsednik Komisije za vrednostne papirje in borzo (SEC), minister za finance, direktor Zvezne agencije za financiranje domov ter minister za stanovanja in urbani razvoj. Ta odbor bo poročal kongresnemu nadzornemu odboru, v katerem bo pet članov kongresa iz obeh strank. Odbor za nadzor in vladne reforme v predstavniskem domu pod vodstvom demokrata iz Kalifornije Henryja Waxmana pa je v ponedeljek začel iskati krivce za krizo. Najprej so bili na vrsti odgovorni pri Lehman Brothers z generalnim direktorjem in predsednikom Richardom Fuldom na čelu. **D**

Nasa dočkala Abrahama

Ameriška vesoljska agencija Nasa praznuje 50. obletnico ustanovitve, ki pa jo greni nezanesljiva prihodnost. Agencija, ki za svoj največji uspeh šteje prvi polet človeka na Luno, je v dolgoletni zgodovini v vesolje poslala tudi tri Američane s slovenskimi koreninami. To so bili Ronald Šega, Jerry Linenger in Sunita Williams. Nasa je bila ustanovljena 1. oktobra 1958 z odlokom zveznega kongresa v Washingtonu, potem ko je leto dni pred tem Sovjetska zveza poslala v vesolje prvi satelit Sputnik 1, nato pa še Sputnik 2 s prvim živim bitjem, psičko Lajko, ki pa poleta ni preživela. Sovjetska zveza je Američane prehitela tudi pri prvem poletu človeka v vesolje – to je 12. aprila 1961 uspelo Juriju Gagarinu. Ameriški predsednik John F. Kennedy je po zmagi na volitvah leta 1962 ameriškim znanstvenikom postavil izziv, da pošljejo človeka na Luno, in Nasa je to uspešno izvedla leta 1969 s programom Apollo. Američanom in Rusom so se po več desetletjih v vesolju doslej pridružili le Kitajci, ki so pred kratkim opravili tudi prvi vesoljski sprehod. Sredstva za Naso so v najboljših letih znašala tri odstotke zveznega proračuna, danes pa jih ima s 17 milijardami dolarjev na leto le še odstotek. Kljub temu načrtujejo, da bo v 15 letih zgrajena baza na Luni, v naslednjih 30 pa poslan prvi človek na Mars, tudi če se proračun ne bo povečal. Nasa je svoja največja znanstvena odkritja dosegla z robotskimi plovili brez človeških posadk, ki so bila poslana v zadnje koticke Sončevega sistema in tudi zunaj njega.

Parafinska mafija Evropska komisija je zaradi kartelnega dogovarjanja s 676 milijoni evrov kaznovala skupino devetih podjetij, proizvajalcev parafinskega voska. V kartelu je sodeloval tudi Shell, ker pa naj bi bil t. i. parafinsko mafijo sam ovadil Bruslju, je kazni oproščen. Gre za velik in pomemben kartel, saj se parafinski vosk ne uporablja samo za sveče, ampak tudi za gume, voskan papir, papirnate kozarce in krožnike, lepilo, žvečilne gumije, embalažo za sir. Kartel je pokrival približno tri četrtine evropskega trga s parafinskim voskom, delo-

val pa je kar 13 let, med letoma 1992 in 2005. V njem je sodelovalo 10 podjetij. Devet podjetij – gre za ENI, ExxonMobil, Hansen & Rosenthal, Tudapetrol, MOL, Repsol, Sasol, RWE in Total – bo tako moralo plačati kazen v višini 676 milijonov evrov, kar je četrta najvišja kazen, ki jo je komisija doslej naložila v primerih kartelov, in odraža trajanje kartela in velikost trga. Podjetja so obrnila skoraj 500 milijonov evrov na leto. Srečanja kartela so potekala

po številnih hotelih po Evropi, v Milanu, na Dunaju, v Strasbourgu. Shell je bil prvi, ki je komisijo obvestil o dogovarjanju, zato je bil deležen polne oprostitve plačila kazni. Najvišjo kazen bo plačalo podjetje Sasol, in sicer dobrih 318 milijonov evrov, kar je skoraj polovica celotne kazni.

Dogovor z Indijo Ameriški senat je z veliko večino odobril sporazum, ki ZDA omogoča prodajo civilne jedrske tehnologije in materialov Indiji. V skladu s sporazumom bodo ZDA v zameno za mednarodne inšpekcije indijskih civilnih jedrskih programov odpravile 30-letno prepoved jedrskega trgovanja z Indijo. Sporazum bo ameriškim podjetjem omogočil prodajo jedrskega goriva, tehnologije in reaktorjev Indiji v zameno za poročstva in inšpekcije ZN v indijskih civilnih, ne pa tudi vojaških jedrskih objektih. Sporazum je pomembna sprememba v ameriški politiki do Indije po desetletjih obojestranske previdnosti ter sledi triletnim diplomatskim in političnim prizadevanjem Busheve administra-

TUJI TISK

The Guardian

Panika na trgih

Ameriški načrt za reševanje finančne krize, ki naj bi s 700 milijardami dolarjev podprl bančni sektor, je propadel. Ko so na Wall Streetu začeli rasti strahovi, da se bo stabilnost finančnega sistema začela podirati, je industrijski

indeks Down Jones padel za 777 točk, do 10.365. To je najznatnejši padec v zadnjih sedmih letih in največji padec v zgodovini v absolutnem seštevku. Protikrizni ukrepi bi morali dovoliti vladi odkupiti hipoteke, saj bodo banke v nasprotnem primeru začele zmanjševati stanovanjska in avtomobilska posojila, posojila za študente pa tudi posojila, ki podpirajo delovanje manjših podjetij. Zveza hipotekarnih bank je opozorila, da se bo zaradi zmanjševanja posojil začelo zmanjševati število delovnih mest v malem podjetništvu. Letos je objavilo bankrot že 14 komercialnih bank. Stvar naj bi bila že tako daleč, da banke zaradi bilančnih težav ne morejo več dati posojil.

Frankfurter Rundschau

Bančne težave

Visoki nemški politiki ne razumejo kapitalizma. To je pokazala akcija reševanja Bank Hypo Real Estate HRE. Münchenski skupini, ki kotira v borznem indeksu Dax, se za zdaj še uspeva držati na vrhu, zahvaljujoč vlaganju

denarja davkopllačevalcev, toda država nima nobenega vpliva na vodstvo bank, kaj šele na delnice. Davkopllačevalec se na koncu znajde brez vsega. Skoraj enako neumna, a še vedno znotraj okvirov nemškega političnega mišljenja, je povsem prepričljiva udeležba vseh zasebnih bank v prvem posojilnem obdobju za HRE. Nemčija s tem mednarodnim investitorjem in finančnim organizacijam pošilja sporočilo, naj bodo previdni. V Nemčiji vse banke, ki se ukvarjajo z delnicami, tvegajo. To z enim zamahom zmanjšuje posojilno sposobnost vseh zasebnih bank v Nemčiji. Ali ni dovolj, da Deutsche Bank obrača največje kolo velikih mednarodnih bank?

cije. Ta ga je opisovala kot mejnik v novih vezeh z demokratično azijsko velesilo, ki je po mnenju predstavnikov ameriške vlade dolgoročno vzdrževala odgovoren jedrski program.

Še vedno v vojni Prvi uradni stiki med predstavniki obeh Korej po sedmih mesecih so se končali brez napredka. Odnosi

med sosedama, ki sta po krvavem konfliktu med letoma 1950 in 1953 uradno še vedno v vojni, so ta čas na najnižji mogoči ravni. Poslabšali so se, potem ko je v Južni Koreji predsedniški stolček februarja letos prevzel konservativni Lee Myung Bak, ki ima do Pjongjanga nepopustljiva stališča. Lee želi med drugim gospodarsko pomoč Seula Pjongjangu dati pod pogojem, da pride do občutnega napredka v jedrskem razoroževanju Severne Koreje. To novo usmeritev je Severna Koreja, do katere je njena južna sosedica desetletje vodila politiko odprtih rok, sprejela kot vojno

napoved, Leeja pa označila za izdajalca, uslužnega ZDA.

Napetosti med državama so se še zaostriale po smrti južnokorejske turistke, ki je julija med sprehodom na plaži, med katerim je vstopila na vojaško območje blizu gore Kumgang, umrla pod streljo severnokorejskega vojaka. To območje je eno redkih, ki je odprto za obiskovalce iz Južne Koreje in je eno od simbolov sprave med sosedama.

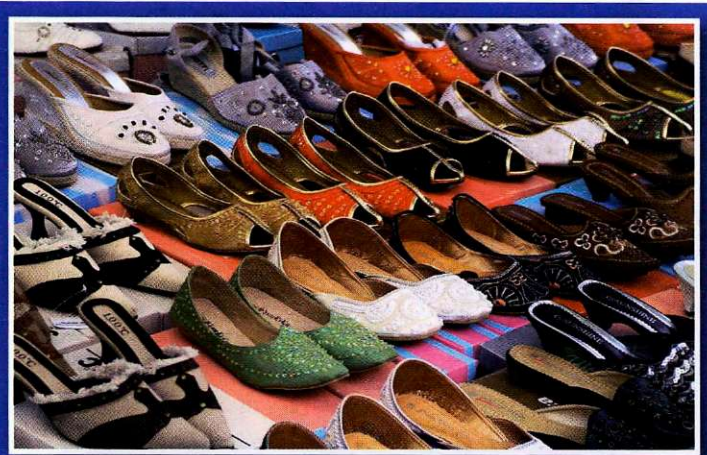
Moški privilegij Države članice Sveta Evrope lahko v izjemnih primerih za sodnike Evropskega sodišča za človekove pravice predlagajo samo moške, je odločila Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (PS SE). PS SE od leta 2004 za kandidature ni upoštevala list držav, na katerih ni bilo vsaj ene kandidatke za sodnico.

Od takrat se je delež sodnic na sodišču povečal s 26 na 32 odstotkov, tako da je sedaj na sodišču v Strasbourgu 16 sodnic in 31 sodnikov. Razprava se je začela lani, ko Malta, ki ima 400.000 prebivalcev, za položaj ni mogla

kandidirati ženske, ker ni našla ustrezne kandidatke. Še februarja letos je sodišče razsodilo, da izjeme niso mogoče in da morajo države med tremi kandidati za sodnika predlagati vsaj eno žensko. PS SE pa je odločila, da bo

v prihodnje upoštevala tudi liste samo z moškimi kandidati, in sicer »v izjemnih okoliščinah«, ko bodo države sprejele vse potrebne korake, da bi bile lahko kandidirale tudi ženske, a niso mogle najti ustreznih kandidat.

Sporna kitajska obutev

Ukrepe, po katerih za kitajsko obutev veljajo 16,5-odstotne carinske dajatve, za obutev iz Vietnama pa desetodstotne, je EU uvedla v začetku oktobra 2006 za dve leti. Ukrepi naj bi bili zdaj podaljšani, dokler ne bo končana revizija. Običajno revizija traja 15 mesecev, tokratna pa naj bi bila dolga le sedem mesecev. Večina držav članic naj bi bila podaljšanju ukrepov naklonjena, vendar so kitajski čevlji že vseskozi jabolko spora med bolj liberalnim severom, ki ne podpira zaščitnih ukrepov, in protekcionističnim jugom, ki se zavzema za sankcije. Predlagani protidumpinški ukrepi, ki jih je oktobra 2006 podprlo 13 od tedaj 25 držav članic, so nadomestili začasne rešitve, po katerih so veljale za kitajsko obutev 19,4-odstotne dajatve, za vietnamsko pa 16,8-odstotne.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

Idealno orožje

Najstnica, privezana z lisicami na ograjo, stoji s spuščeno glavo. Irški specialist reže kable, ki vodijo k detonatorju telovnika z razstrelivom, ki ga ima dekle na sebi. Beli telovnik ji slečejo in sedaj stoji 15-letna deklica na ulici v oran-

žni obleki brez rokavov. Na sebi je imela 15 kilogramov razstreliva. Vse to se je dogajalo avgusta, ko so Ranijo Ibrahim Mutlib v uličici v Baakubu, mestecu severno od Bagdada, odkrili, potem ko se ji ni posrečilo izvesti detonacije. Ko se je dopisnik Timesa v navzočnosti njene matere in babice v kabinetu policijskega raziskovalca srečal z njo, je Ranija zatrjevala, da so jo omamili z mamili in da se sploh ni nameravala ubiti. Če bi se, bi postala šestnajsta v vrsti mladotnih samomorilskih teroristk, ki so se v tem letu razstrelile. Ranija naj bi bila z možem prišla prosit za denar k sorodnikom, a naj bi jo bili omamili in ji oblekli telovnik z razstrelivom.

Mignews

Hlad osamljenosti

Kanadski znanstveniki so odkrili, da občutek osamljenosti in družbene izolacije povzroča, da ljudje zunanjo temperaturo občutijo kot nižjo, kot je v resnici. Znanstveniki z Univerze v Torontu so naredili dva poskusa, da bi oceni-

li vpliv občutka osamljenosti na občutenje zunanje temperature pri ljudeh. V prvem poskusu je sodelovalo 65 študentov. Eno skupino so prosili, naj se spomni na dogodek v življenju, ki je bil povezan z osamljenostjo, izolacijo ali odtujitvijo, kot je na primer izključitev iz kluba. Druga skupina se je morala spomniti na dogodek, povezan s sprejetjem v klub. Potem so obe skupini študentov prosili, naj ocenijo temperaturo zraka v prostoru. Ocene so nihale od 12 do 40 stopinj C, pri čemer so člani prve skupine dali nižje ocene. V drugem poskusu je moralo 52 študentov igrati računalniško igro z žogo. Del igralcev je dobival podaje znatno pogosteje kot drugi.

Mojca Kucler Dolinar

Čas je za prepород in za napredne ideje v skladu s preverjenimi vrednotami

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Rodila se je v Ljubljani leta 1972, na pravni fakulteti je diplomirala leta 1997. Od leta 1999 je bila samostojna svetovalka za splošne in pravne zadeve na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov. Leta 2004 je bila izvoljena za poslanko v državnem zboru, v tem mandatu je bila tudi predsednica Odbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje. Pred letom dni jo je državni zbor izvolil za ministrico za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, potem ko je s te funkcije odstopil dr. Jure Zupan.

Izteka se vaš mandat ministrice za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, funkcijo pa ste nastopili šele lani. Katere projekte bi še morali uresničiti?

Zaključili smo s pomembnimi projekti. V prihodnje je treba kaj hitro posodobiti zakon o visokem šolstvu. Na sistemski ravni je treba dati še večji poudarek združevanju izobraževalnih institucij z raziskovalnimi (bolj odzivne javnoraziskovalne zavode) in gospodarstvom. V igri je veliko proračunskega denarja za financiranje tehnološko naprednih podjetij prek razpisov, in naj ne bo ta le za ozek krog izbranih. Potem so tu že napeljane investicije, kot je NUK, gradnja novih objektov za fakultete in študentske domove itd.

Ob nastopu vaše funkcije so vam mnogi očitali mladost in premalo izkušenj ter da nimate kakšnega blestečega akademskega naziva ...

Sama nisem nikoli nikogar podcenjevala, ne glede na njegovo izobrazbo, in tudi od drugih to pričakujem. Sicer pa blestečega akademskega naziva ne naredi papir, temveč človek, ki stoji za nazivom. Torej ta sam po sebi še ne prinaša odličnosti. In velja tudi obratno. Moja izobrazba in izkušnje univerzitetne diplomirane pravnice pa tudi poslanke so bile odlična kombinacija pri mojem delu.

Nekateri mediji so se razpisali o domnevno slabih odnosih med vami in državnim

sekretarjem Lesjakom. Po navedbah enega od dnevnih časopisov naj bi bil eden od razlogov za ne najboljše odnose med Kucler Dolinarjevo in državnim sekretarjem Lesjakom tudi ta, da je državni sekretar zavrnil podpis naročilnice za nakup letalske vozovnice za pot vašega moža v Francosko Gvajano. Kako to komentirate?

Da ne bo pomote. Zgodba s Francosko Gvajano je izmišljotina. Naročilnice sploh nikoli ni bilo! Moja tridnevna udeležba na julijemskem svetu ministrov za veselje, na katero je predsedujoča francoska ministrica povabila tudi soproge, je bila del mojih službenih obveznosti. Kar pa se tiče državnega sekretarja, bi raje videla, da bi bolj intenzivno sodelovala, vendar so bile v tem kratkem času možnosti za kadrovske spremembe omejene in sama sem potem notraj teh danosti iskala optimalen »modus vivendi«. Očitno je sam videl dovolj prednosti v svoji funkciji, saj predloga za svojo razrešitev ni podal.

Kaj pa študentski dom Korotan? Celovška Mohorjeva družba je vložila tožbo zoper vas in zoper ministrstvo zaradi nedokončanih pogajanj glede prodaje dunajskega Korotana Republiki Sloveniji.

Vseskozi sem se zavzemala za rešitev Korotana. Med drugim gre za študentski dom, ki omogoča študij oz. izpopolnjevanje naših študentov na Dunaju. To sodi neposredno v moj resor in že to bi bil torej zame zadosten razlog, da zadevo rešim. Pa je Korotan še vse kaj več. Ne nazadnje sem k reševanju te problematike pristopila kot človek, ki močno čuti s Slovenci, ki živijo zunaj meja Republike Slovenije. To pomeni, da se namenoma nisem hotela ukvarjati z ozadji, ki so jih v zvezi s Korotanom preigravali posamezni interesni oz. politični krogi. Dela sem se lotila edino s prepričanjem, da stvar zasluži ustrezno rešitev. Vesela sem, da sem bila pri tem uspešna, saj sem pogajanja speljala do konca tako, da sta bili obe pogajal-

ski strani zadovoljni – v korist Republike Slovenije, študentov, Mohorjeve družbe in Korotana. Vesela sem tudi, da je pri tem brez fige v žepu stala celotna Nova Slovenija. Zadevo sem predala in predlagala vladi v obravnavo. Mohorjeva družba je, kot ste lahko brali, izrecno in javno priznavala mojo opisano vlogo pri tem. Glede tega, zakaj stvar ni bila obravnavana na vladi in zakaj je bila tožba tako krivično tik pred volitvami vložena zoper mene, boste morali vprašati koga drugega.

Med pomembnimi dolgoročnimi projekti na področju visokega šolstva je t. i. bolonjska reforma. Kot ste dejali v nagovoru ob začetku študijskega leta, je letošnje leto prelomno, saj je tudi zadnje, v katerem se je bilo mogoče vpisati v stare študijske programe. Ali torej v prihodnjem letu lahko pričakujemo sklep bolonjske reforme?

Za to je skrajni čas. Da prevzamemo »bolonjski sistem«, smo se odločili pred slabimi desetimi leti. In zdi se, kot da takrat nismo mislili povsem resno. Pravno praznino v zvezi z izobrazbo je odpravila šele sprememba zakona o visokem šolstvu iz leta 2006. Medvedjo uslugo si delamo, s tem ko vseskozi tarnamo v zvezi z bolonjsko reformo. Je pa res, da jo je treba vzeti resno. Bolonjski način študija ima več kot štirideset držav, sistem prinaša vrsto koristi za študenta, če se ga izvaja tako, kot je zamišljen; to je vrednotenje izpitov s kreditnimi točkami, zahteve po več sodelovanja med študenti in profesorji, več sodelovanja med študijskimi smermi, pa tudi možnost študija na tujih fakultetah. Konec prve polovice tega leta je bilo prenovljenih več kot 350 študijskih programov, pri nekaterih smereh prenova intenzivno poteka. Pomembno pri prenovi, ki jo izvajajo visokošolski zavodi, ministrstvo pa jo prek dodatnih finančnih sredstev spodbuja, je, da je v prvi vrsti kvaliteta in da ima pred očmi študenta. ▶

► **Vroč aktualna tema je ustanavljanje univerz, predvsem zasebnih. Nedavno je Nova univerza po dolgotrajnem postopku vendarle dobila pozitivno strokovno mnenje, kar je sprožilo številne pomisleke. Kakšno stališče imate do nastajanja zasebnih univerz?**

Če bodo prinesle novo kakovost v naš visokošolski prostor, nove možnosti za izbiro, tako za študente kot predavatelje, potem jih lahko samo pozdravimo. O nevarnosti neprevetrenosti nekaterih visokošolskih sistemov tudi ni treba izgubljeni besed. Po drugi strani pa je Slovenija omejena tako po številu študentov kot učiteljev, zato možnosti niso neomejene. Meni osebno beseda »zasebno« ne pomeni že sama po sebi negativnega prizvoka, zato sem že doslej večkrat poudarila, da jim pustimo čas, da jih spoznamo. Razvrednotenje vnaprej gotovo ni hvaležna popotnica.

Seveda se tudi tiste univerze, fakultete, ki so javne in se kvalitetno odzivajo na potrebe časa, nimajo česa bati. Sploh spričo dejstva, da se več kot devetdeset odstotkov sredstev namenja javnim in zelo malo zasebnim visokošolskim inštitucijam.

Nedavno je bil ustanovljen tudi Katoliški inštitut. V čem vidite njegovo vlogo?

Kolikor vem, niti ne gre za javni inštitut in torej država pri njegovem nastanku ni igrala nobene vloge. Z njegovim poslanstvom nisem seznanjena, lahko pa si mislim, da gre za del priprav na ustanovitev katoliške univerze, o kateri smo lahko že večkrat brali, da se zanjo pripravljajo dokumentacija za začetek postopka ustanovitve.

Med kritikami na račun vlade v tem mandatu je bilo mogoče zaslediti tudi trditve, da država namenja znanosti premalo finančnih sredstev ...

Trend financiranja znanosti se veča. Pri tem pa je pomembno, da k temu dodamo tudi na

Pred nastopom ministrske funkcije ste bili poslanka, vodili ste tudi parlamentarni odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje.

Kot poslanka in kot predsednica odbora sem se dobro počutila. Predvsem zato, ker je bilo v teh letih narejenega ogromno dela. Še posebej sem vesela, da sem s svojim delom pripomogla k spremembam na področju pravosodja, ki vodijo do večje in hitreje pravne varnosti kot temelja demokratične družbe. Seveda sem poleg običajnega poslanskega dela želela in tudi rešila nekaj pomembnih odprtih zadev, ki se dotikajo območja, v katerem sem bila izvoljena.

mislim s tem predvsem na to, da bodo ljudje morda kmalu začutili, da se ne da živeti od predvolilnih spektaklov in obljub. In kot sem dva dni po volitvah »končno« prebrala v Dnevniku, da je davčna reforma (seveda tokrat nihče ni rekel Bajukova) razbremenila plače itd., ali ko je tisti, ki je prej kričal, da bo dal 1000 evrov pokojnine, nekaj dni po volitvah govoril le še o tem, da bo treba le ohraniti status upokojujencev, potem izida ne morem razumeti kot nezaupnico delu. Ob vsem tem seveda upam, da nas mediji, ko se bodo razmere poslabšale, ne bodo prepričali, da živimo v raj, kot so nas pred volitvami, da smo družba revežev.

Omenjate medije. Kako ste sami spremljali medijsko situacijo v času pred volitvami? Tudi sami ste nekaj časa delali na medijskem področju ...

Želela sem si in si še vedno želim predvsem strokovnosti. S tem bi lahko svoj odgovor končala, ker bi bilo že z njo rešeno veliko vprašanj. Da marsikje te strokovnosti ni, ni nekaj namišljenega, s čimer bi neleva stran opravičevala svoje neuspehe, ampak je dejstvo, ki se ga sramujejo tudi pošteni medijski delavci, ki so sicer idejno daleč stran od desnice. Ne morete si zamisliti, kakšna tendenciozna vprašanja in metode so bile v politikantski službi!

Vendar pa bi kljub prevladujoči strokovnosti še vedno ostala vsaj ena velika težava; namreč neuravnoteženost, ki izhaja iz časov enoumja. Tako v oči še vedno bije odsotnost enega od konstitutivnih elementov zdrave demokracije, in sicer to, da približno polovica državljanov nima denimo dnevnika iz svoje-ga svotovnonazorskega pogleda.

NSi, kateri pripadate, bo s koncem mandata morala zapustiti parlamentarno zgradbo. Kje vidite poglobitvene vzroke za slab rezultat NSi?

Obdobje, ki ga prinaša volilni rezultat Nove Slovenije, seveda ne more biti lahko za svetovnonazorsko linijo, ki je v zdravih urejenih družbah ena od najmočnejših nosilk demokratične ureditve. Upam, da bo nova situacija zbrala jedro ljudi, ki stvari ne bodo reducirali na kritiko kakega predsedniškega obraza ali na politični marketing, čeprav bi se dalo marsikaj reči tudi o tem. Razlogi so po mojem trdnem prepričanju dosti globlji in morda štiri leta odrinjenosti omogočijo, da jih identificiramo in razčlenimo. Ne samo v korist stranke Nove Slovenije, ampak v korist prihodnosti naše celotne družbe.

Je morda k neuspehu pripomogel tudi nastanek nove Krščansko demokratične stranke, v kateri sta tudi dva vidnejša nekdanja člana NSi (Janez Drobnič in Marko Štrovs)?

Nove Slovenije ta zgodba ni načela. Je pa nova stranka z močno medijsko podporo oči-

Res je, precej ljudi me nagovarja k temu, da bi kandidirala za predsednico, vendar v tem trenutku svoje kandidature še ne morem napovedati.

novo uvedene davčne olajšave za tista podjetja, ki vlagajo v raziskave in razvoj. Potem so tu sredstva za financiranje mladih raziskovalcev, tudi v gospodarstvu. Vlaganje v znanost mora postati naloga vseh ministrstev; od ministrstva za zdravje do ministrstva za kulturo. Če bomo hoteli slediti ciljem, ki so bili široko sprejeti v naših nacionalnih dokumentih in tistih, zapisanih v libonski strategiji, bo treba tako nominalno kot tudi v primerjavi z drugimi ministrstvi povečevati delež v državnem proračunu.

Kako sicer komentirate izid letošnjih parlamentarnih volitev? Je izid mogoče razumeti kot nezaupnico vašemu delu?

Vsekakor je izpad krščansko in ljudsko orientirane stranke nekaj, kar ogromno pove zlasti o družbi, v kateri živimo. Lahko bi rekli tudi »o stanju duha« v tej družbi, če te sintagme ne bi zlorabljali vseprek tisti, ki vestno skrbijo, da to stanje duha ostaja zaskrbljujoče. Seveda z izidom ne morem biti zadovoljna. Bomo pa verjetno razsežnost izida letošnjih volitev razumeli čez leta. Če ponazorim,

tno med ljudi vnesla vznemirjenje, ker stvari niso mogli poznati od znotraj. Tisti, ki so na nastanek nove stranke pogledali širše, so lahko razumeli, da glede na način in čas ustanovitve ni bilo iskrenega namena. To ustanavljanje tik pred volitvami je ipso facto zanikovalo svojo krščansko demokratsko držo in sploh, če se tako izrazim, »krščanske« namene. Ko sem ljudi poslušala, jih nekaj tudi zaradi nejasnosti glede povezovanj desnosredinske opcije ni odšlo na volitve. V tem smislu je bila ta družina gotovo uspešna.

Kako pa komentirate predvolilno kampanjo NSi? Po mnenju nekaterih oblikovna podoba plakatov z balami sena ni bila ravno posrečena, tudi nastopi predstavnikov NSi niso bili ravno prepričljivi ...

Sama sem se potrudila po svojih najboljših močeh. Že od prvega dne od izvolitve. Mislim na svoje delo od evropske do lokalne ravni. Ne zato, da bi bila v državnem zboru tudi drugi mandat, ampak da naredim vse, kar je mogoče, v času, ko sem aktivno vpeta v slovensko politiko. Moj štab je poskrbel za briljantno kampanjo. Poleg tega sem rada priskočila na pomoč mnogim našim kandidatom po Sloveniji. Kar se nacionalne ravni tiče, bi lahko razpredali na dolgo in široko. Gotovo bi lahko bilo marsikaj boljše. In to bi tudi zadoščalo za prestop parlamentarnega praga. Ampak za dosego tistega primernege mesta, ki Novi Sloveniji pritiče, bo pa, ponavljam, treba v prihodnjih letih pogledati globlje. Krajši razmislek o tem pripravljam za revijo Tretji dan.

Kaj menite o tezi, da je Janševa SDS »pojedla« NSi in SLS? Takšna stališča namreč poleg komentatorjev iz levičarskih krogov ponavljajo tudi nekateri v SLS, na primer Franc Zagožen ...

Po mojem ni nihče nikogar pojedel. Ljudje so obkrožili, kogar so hoteli. Volitve so bile v tem pogledu svobodne. Na kakšen način se je na volivce vplivalo s svojim delovanjem, s svojo pripravljenostjo za prihodnje povezave, ki bi se odražale že pred volitvami, to pa vseeno ostaja vprašanje in na pristojne polaga težo odgovornosti. Nekateri stvari bi morale biti aksiom tudi brez političnih špekulacij. Slišati je, da se je trenutno najmočnejša pomladna stranka ob relativnem porazu tega zavedela.

Evropski poslanec Lojze Peterle je nedavno predlagal celo spremembo imena stranke ...

Sama za to zaenkrat ne vidim potrebe. Nedavno sem nekje zapisala, da je potencial Nove Slovenije edinstven, ker temelji na vrednotah, ki ustvarjajo velike ljudi in velike civilizacije. Njen program je njeno ime: Nova Slovenija. Prav za to namreč gre. Še vedno, kljub volitvam. Morda še bolj prav zaradi izida volitev. Čas je za preporod, za napredne ideje v skladu s preverjenimi vrednotami.

Obdobje, ki ga prinaša volilni rezultat Nove Slovenije, seveda ne more biti lahko za svetovnonazorsko linijo, ki je v zdravih urejenih družbah ena najmočnejših nosilk demokratične ureditve.

Ali drži, da je NSi pred volitvami najela kredit za 300.000 evrov za kritje stroškov predvolilne kampanje? Če to drži, ali bo NSi zmogla pokriti stroške?

Podrobneje s finančnim poslovanjem stranke nisem seznanjena. Verjamem pa, da so tisti, ki so skrbeli za finance, identificirali tudi vire zanje.

Andrej Bajuk je še na dan volitev sprejel odgovornost in ponudil odstop, še v letošnjem letu pa bo sklican kongres. Bi bili morda pripravljene naslediti Bajuka na predsedniški funkciji? Nedavna anketa na spletni strani Demokracije je pokazala, da imate največ možnosti ...

Izvršilni odbor je sprejel določene sklepe, ki se jih imamo namen držati. Tako naj bi bil kongres sklican še v letošnjem letu. Kar se mene tiče, vidite, da se ne oteparam odgovornosti. Res je, precej ljudi me nagovarja k

temu, da bi kandidirala za predsednico, vendar v tem trenutku svoje kandidate še ne morem napovedati.

Kaj je torej prava pot do ponovnega preboja v državni zbor čez štiri leta?

Prvi pogoj za uspeh je, da poraz ne prinese prepričanja, prerivanja in malodušja. Pravzaprav je poraz treba pripoznati kot priložnost. Treba je premisliti stanje, ki pogojuje to situacijo. Ko je Slovenija leta devetdeset naposled začela svojo pot v svobodo, se krščansko ljudska smer nikakor ni uspela prebiti do primerne vloge. Spomnimo se, kako je bilo v devetdesetih s Slovenskimi krščanskimi demokrati, v nadaljevanju pa z Novo Slovenijo. Morda bodo ta štiri leta »odrinjenosti« omogočila, da bolje spoznamo, kaj se je zgodilo v naši družbi. In tam notri nas, sem prepričana, slejkoprej čaka tudi preboj, ki ga omenjate. **D**

Grob ustreljenih »krasi« rdeča zvezda revolucije.

Upor borcem v Kokri

V. M.

Dvajsetega julija 1942 so Nemci v povračilni akciji na nepremišljeno partizansko akcijo požgali vas Kokro, ljudi izselili in ustrelili 30 moških. Ker borci hodijo tja slavit pridobitve revolucije, so se jim domačini uprli.

Med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo so mnogi Slovenci doživeli nepredstavljivo gorje. Preko 90.000 jih je bilo ubitih, dežela pa je bila izropana in uničena. Le malokateri narod v Evropi je doživel takšno opustošenje. Mnoge evropske države so bile okupirane, vendar te okupacije ni nihče nikjer zlorabil tako, kot se je to zgodilo v Sloveniji (in Jugoslaviji), kjer so poklicni komunistični revolucionarji v okupaciji videli priložnost, da z revolucijo – uničenjem političnih nasprotnikov – pridejo na oblast.

»Molk« zgodovinarjev Izvedba komunistične revolucije na Slovenskem, med vojno oz. v pogojih okupacije, bo za vedno zapisana v anale svetovne zgodovine kot

»šolski« primer revolucije, tj. nasilja nad političnimi nasprotniki in nedolžnimi ljudmi. Zelo malo teh dogodkov je opisanih tako, kot bi si zaslužili. Več desetletij so o njih pisali komunistični pisci, ki so jih prikrojevali svojim propagandnim potrebam. O mnogih so tudi molčali. Vprašanje, veliko vprašanje partizanskih akcij in povračilni ukrepi na te akcije so z vidika objektivnega zgodovinarja praktično neobdelana tema. Naši zgodovinarji, ki raziskujejo to obdobje, še danes pišejo o vseh mogočih drugih temah, samo o teh ne. Življenja in trpljenje ljudi jih ne zanimajo. Civiliziran narod bi imel o tako velikih temah na desetine raziskav, doktorskih disertacij in knjig. Koliko jih imamo mi? Razen kakšne izjeme nič. Draž-

goše na primer. Enkratna tema za takšno poglobljeno raziskavo, v kateri bi se odprla vprašanja nepotrebne trpljenja mnogih ljudi in vprašanja neodgovornosti odgovornih za tragedijo.

Požigi vasi Dražgoše so vas, ki je bila povsem uničena zaradi popolnoma neodgovornega ravnanja partizanskih voditeljev. Takšnih Dražgoš je bilo na Slovenskem veliko, še posebej leta 1942. O njih nihče ne piše, kar je osupljivo in kaže na neverjetno zanikrnost Slovencev: od publicistov do t. i. stroke, ki jo levičarji toliko izpostavljajo.

Naj tokrat ostanemo le na Gorenjskem. Omenili bomo le eno vas, ki je leta 1942 doživela podobno usodo kot Dražgoše. Že leta 1941 so Nemci požgali vasi

Rašico pri Ljubljani in Nomenj pri Bohinju. Leta 1942 so poleg Dražgoš požgali vasi Kokro, Zlato polje in Hrastnik, leta 1944 pa še Jamnik in Gozd nad Golnikom. Tem vasem moramo vsekakor prišteti še Gradišče, Koreno, Sovodenj, Bistrico pri Naklem, Gabrše, Trnovče, Malo Lesno in Brezovico. Poleg vasi so bile požgane tudi posamezne domačije. Uničenje Radovne je »posebna« zgodba. Če tokrat izpustimo Dolenjsko in Notranjsko, kjer je bilo tovrstnih uničenj še precej več, omenimo še požige Solčave, Komna, Strmca pod Mangartom in 4. junija 1942 sedem brkinskih vasi (tam so ustrelili tudi okrog 30 talcev, ta dan pa občina Ilirska Bistrica praznuje kot občinski praznik, kar je absurdno, saj bi moral biti to spominski dan, ne pa občinski praznik).

Povračilni ukrepi V vseh primerih, brez izjeme, je bil scenarij enak. Partizani so ponavadi na Nemce oz. na njihove avtomobile na cesti izvedli akcijo iz zasede, v njej je bilo uničeno kakšno vozilo in ubit kakšen vojak. Sledilo je okupatorjevo maščevanje. Kakšen dan ali nekaj dni kasneje so na tisto mesto pripeljali določeno število zaprtih Slovencev, ki jim je komunistična propaganda nadela napačno poimenovanje – talci. V resnici je šlo za žrtve okupatorjevih povračilnih ukrepov. Če bi jih v povojni publicistiki poimenovali s tem nazivom, bi Slovenci videli, v čem je bilo bistvo problema. Ker pa so jih poimenovali samo z nedoločnim terminom talci, zraven pa še zamolčali vzrok streljanja teh ljudi, so s tem zakrili bistvo problematike.

16 spomenikov NOB V Kokri, ki jo omenjamo v tem prispevku, je bil povračilni ukrep hud, saj je očitno okupator želel s stopnjo nasilja še bolj odvrniti partizane od nesmiselnih terorističnih akcij na cesti Preddvor–Jezerško po dolgi dolini Kokre. Na partizansko akcijo so odgovorili z večkratnim nasiljem: streljali so talce, požgali so domačije, nekatere domačine so postrelili po hišah in jih skupaj s hišami zažgali, druge prebivalce pa so izselili.

Danes se borci hvalijo, da imajo v dolini Kokre postavljenih šestnajst spomenikov NOB. Pri osrednjem se bomo zadržali v zadnjem delu prispevka, pogledjmo prej vrstni red dogodkov v tistem, za Kokrčane usodnem poletju 1942.

Prvo maščevanje Četrtega julija 1942 so partizani iz zasede nad cesto, ki pelje iz Preddvora proti Jezerškemu in naprej v Železno Kaplo na Koroškem, streljali na nemški tovornjak, ki je v Železno Kaplo peljal sadje. Ubili so šoferja, njegovemu spremljevalcu pa je uspelo pobegniti. Potem so tovornjak še zažgali. Že pred tem, 30. junija, so razjezili Nemce z ovirami na cesti: nanjo so zvalili skale, podrli drevesa in plazove grušča. Poleg tega so uničili strojne naprave v kokrškem kamnolomu.

Čez nekaj dni, 11. julija, nekaj pred šesto zjutraj, so policisti in

gestapovci na mesto partizanskih »akcij«¹ pripeljali iz Kranja pet neznanih moških. Prič ni bilo, le sosedje so slišali streljanje. Ko so Nemci odšli, je ležalo pod cesto pet pobitih mladih ljudi s pritrjenimi listki: »Mi ležimo tukaj v zadoščanje za padlega Nemca. Za vsakega Nemca, ki bo poslej ubit, bo padlo 100 Slovencev.«² Po nalogu občinskega komisarja iz Preddvora so morali domačini istega dne ob 18. uri pokopati trupla na travniku pod cesto, kjer so prej ležala ves dan.

Uničenje Spodnje Kokre Čez nekaj dni, 20. julija, so se znesli nad prebivalci Spodnje Kokre. Skupina nemške policije je že na predvečer požiga zastražila vso vas. Naslednji dan je še pred 6. uro prišlo vojaštvo. Odšli so po hišah in ukazali ljudem, naj se hitro pripravijo za odhod. Nato so jih odgnali do gostilne »Pri Jurju«. Nekaj moških je imelo komaj toliko časa, da so si natakneli cokle. V gostilni so nato ločili moške od žensk in otrok. Za otroke in ženske so imeli pripravljene avtobuse, moški pa so morali ostati zaprti v gostilni. Skupaj je bilo zaprtih 14 domačinov, enega moškega pa so pripeljali s seboj.

Sredi dneva se je nad dolino Kokre začel valiti dim gorečih domačij. Na vrsto so prišli tudi jetniki v gostilni. Po tri do štiri moške so odpeljali v hišo, kjer so po vojni postavili Arnežovo gostilno, v hlev župnišča, v leseno lopo na dvorišču, štiri pa so pustili v gostilniški sobi. Pričeli so jih streljati. Na ustreljene so nanosili steljo in drugo, polili z bencinom

Spomenik za borčevske mitinge

in zažgali. Med njimi je bil domačin Miha Šenk, ki so ga odvedli v leseno lopo z dvema drugima. Morali so se vleči na tla, položiti glavo na tramovje in roke prekrižati za tilnikom. Streljali so jih s pištolami. Ko je potem začutil vročino od goreče lope, se je Šenk zdržnil in se poskušal rešiti tako, da je odrinil deske in se zavalil čez škarpo v reko Kokro. Imel je prestreljeno le roko, krogla pa ga je oplazila tudi po obrazu. Nemci so sicer streljali za njim, vendar ga niso zadeli. Ostal je skrit ob vodi do poznega popoldneva. Ko se je vse umirilo, se je dvignil in odšel po stari cesti v Zgornjo Kokro. Oglasil se je pri Petru Arnežu, ki je tedaj živel v Vrtačnikovi hiši.

Za partizanskim napadom je ostalo 30 umorjenih moških.

Ta bi ga skrtil, pa je imel samo dva prostora; zato mu je svetoval, naj gre na Povšno, kjer je prej delal kot gozdni delavec.

Edini preživeli Kasneje je priča Lojzka Povšnarjeva povedala: »Ves dan ni bilo človeka na cesti in nismo vedeli, kaj se dogaja v Spodnji Kokri. Po gozdni poti smo pozneje videli prihajati človeka, ki se mu je videlo, da težko hodi. Pričakali smo ga, in ko je prišel v bližino, smo ga prepoznali. Bil je Miha Šenk. Sedel je na stol in izgubil zavest. Ko se je spet zavedel, nam je začel pripovedovati, kaj se je zgodilo. Njegovo pripovedovanje nas je močno prizadelo. Umili smo ga, obvezali in spravili v posteljo. Tisto noč pri nas ni nihče spal. Drugi dan smo šli na pogorišča. Prizor je bil grozen.

Kaj je ostalo od štirinajstih mož in fantov? Močno ožgana trupla, nekatera so še tlela ... V župnijskem hlevu, ki ni pogorel do tal, pa je bilo še vse polno krvavih sledov nečloveške morije.«³ Miha Šenk, ki je edini preživeli tragedijo v Kokri, o strašnem dogodku ni hotel več govoriti.

Tretji pomor Toda s tem gorja v dolini Kokre še ni bilo konec. Nemci so želeli partizane odvrniti od njihovih neracionalnih dejanj s krutim nasiljem nad civilnim prebivalstvom. Seveda niso vedeli, da si bodo ti po vojni te žrtve pripenjali na srjaco kot »svoje«⁴ žrtve, kot žrtve, ki so padle za »osvoboditev«⁵ dežele.

25. julija 1942, ob 6. uri zjutraj, se je v dolino Kokre pripeljala kolona vojaških vozil: oklepnik, za njim avtobus, za tem pa spet oklepnik. Kolona se je ustavila, iz avtobusa je izstopilo enajst zastraženih moških in se razvrstilo na travniku pod cesto. Zadeneli so strelji strojnic, potem se je kolona vrnila proti Preddvoru.

Domačini si sprva niso upali do ustreljenih, saj je poteklo komaj pet dni od požiga Kokre. Šele pozneje, po več urah, so šli na kraj zločina. Na travniku pod cesto je ležalo enajst trupel. Dve od njih sta bila še otroka, stara komaj 14 do 15 let. Vsi razen enega so bili gladko ostrizi, kar je kazalo na to, da so jih vzeli iz zaporov. Le ▶

► eden od njih je imel dolge lase, poročni prstan na roki, sivo lepo obleko in pološčene čevlje. Najbrž so tega pobrali mimogrede, za to govori tudi število enajst.

Zvečer so morali sosedje po nalogu preddvorskega občinskega komisarja izkopati grob in položiti vanj trupla ubitih. Po vojni je bil grob prekopan, ostanki ubitih pa preneseni na pokopališče v Kokri.

Upor domačinov V desetletjih po vojni so borci – tako kot po vsej Sloveniji – tudi po dolini Kokre na račun davkoplačalcev postavljali spomenike NOB. Vsako leto so prirejali shode (»komemoracije«), na katerih so morali nastopati učenci bližnje osnovne šole. Govorniki so na teh »komemoracijah« slavili svoj »narodnoosvobodilni boj«, opravičevali svojo oblast, vendar vse tako, da ljudje ne bi (spre)videli, kaj se je tam med vojno v resnici dogajalo. Tudi potem ko jim je zgodovina že zdavnaj odvzela mandat, so še vedno hodili v do-

lino in tam zganjali cirkus. Kot da se ni nič zgodilo!

Toda lansko leto je nekaterim pokončnim domačinom preklopelo. Ob 65. obletnici strahotnih zločinov, za katere velik del odgovornosti nosijo komunistični partizani – in posledično sedanji člani zveze borcev – so ob spomeniku NOB v Kokri, ki stoji nedaleč od kokrške Marijine cerkve, spet pripravili svoj miting. Ker je novinarka v *Gorenjskem glasu* v slavnem članku o tej priležitvi zapisala, da na slovesnosti »ni bilo videti niti krajevnih niti občinskih veljakov«, se je v pismih bralcev odzval Stane Bergant, predsednik krajevnega odbora Krajevne skupnosti Kokra in svetnik občine Preddvor. Ker je tovrstnih uporov proti maličenju zgodovine še vedno zelo malo, bomo navedli daljši odlomek iz njegovega pisma.

V čigavem interesu? »Požig vasi Kokre, streljanje talcev in pregnanstvo je bila strahotna tragedija za njene prebivalce in je pustila nepopravljive posledice do dana-

šnjih dni. Ta rana je povzročila veliko razdeljenost vaščanov in gospodarsko nazadovanje vasi, tako da je Kokra danes edino naselje v občini Preddvor z izrazito negativnim demografskim trendom.

Tako kot se ti dogodki po eni strani odmikajo, pa se po drugi nehoti in vedno pogosteje v naši podzavesti porajajo še do pred nedavnim prepovedana vprašanja: Ali je bilo to nasilje potrebno? Zakaj je ravno ta dolina, v kateri je bilo življenje že tako dovolj hudo in težko, morala plačati tako visok krvni davek? In kdo ter v čigavem interesu je takrat sprožil ta krvavi ples nad preprostimi in delovnimi kokrskimi ljudmi, ki jim je bilo preživetje na strmi in skopi kokrški zemlji glavna in edina vsakodnevna skrb?

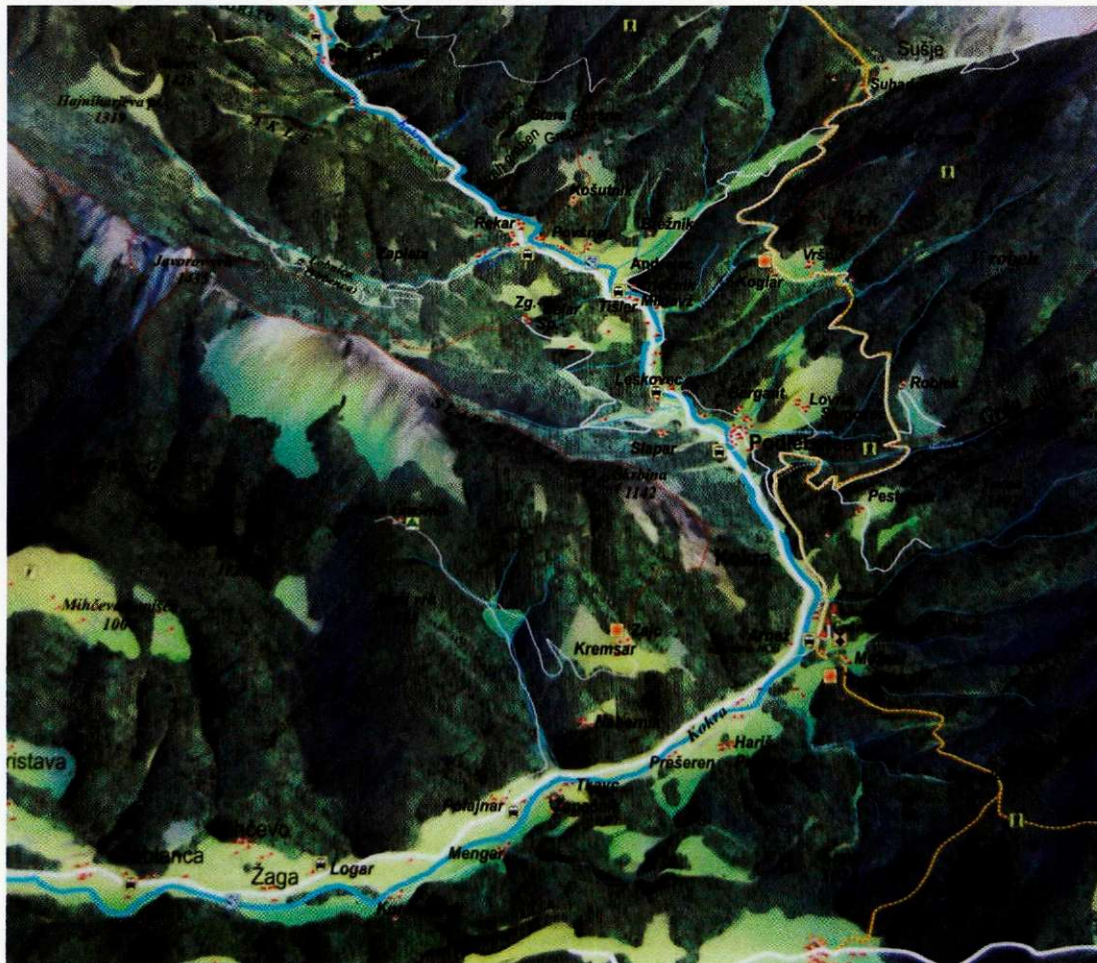
Izrabljanje tragedije Naša generacija je po eni strani dovolj mlada, da ni neposredno doživela strahot vojne, in po drugi strani dovolj stara, da lahko z distanco kritično ocenjuje zgodovinske dogodke in oblikuje svoj, ideološko

neobremenjeni pogled na vojne in še posebej na povojne čase. Naš pogled na te dogodke so izoblikovala pripovedovanja sorodnikov in sokrajanov ter lastno kritično razmišljanje, opazovanje in doživljanje povojnega časa.

Danes ne moremo več prikrievati resnice, da je bil požig vasi načrtno partijsko planirano dejanje. Komunistična revolucija je za prevzem oblasti in njeno vzdrževanje potrebovala okupatorjeva grozodejstva. Uboj šoferja v nemškem tovornjaku, ki je peljal sadje v Železno Kaplo, ni bilo nikakršno junaško partizansko dejanje, ampak načrtovana provokacija, ki naj sproži nasilje nad nedolžnim prebivalstvom. To se je tudi zgodilo in tragedijo ter trpljenje Kokrjanov je partija za vzdrževanje svoje diktature izrabljala vsa povojna leta. Žalostno in predvsem neetično pa je, da se še danes v nekaterih krogih ta zloraba nadaljuje za današnje politične cilje.

Zapostavljena vas V spomin na požig vasi so se v Kokri v vseh povojnih letih vrstile številne in bučne komemoracije in proslave, načrtovane in režirane od zgoraj. V Kokro so nam skoraj vsako leto in še posebno ob večjih obletnicah pripeljali godbo, prapore in cele avtobuse posebej izbrane publike. Za mikrofonom so se zvrstila velika politična imena prejšnje, enopartijske oblasti. Izgovorjene so bile velike besede v slavo talcem, Kokri in Kokrjanom, velike besede o neprecenljivem in nepozabnem prispevku Kokre za svobodo slovenskega naroda. Sestavni del proslav so bile bogate pogostitve, ki so jih obiskovalci, posebej še tisti od drugod, najbolj kritično ocenjevali.

Vendar kaj več od bučnih proslav v vsem povojnem času Kokrjani nismo bili deležni. Za proslavami smo Kokrjani ostajali sami, svojci pobitih in izseljenci predvsem s svojo bolečino, lokalni organizatorji s strahom, kako bo izvedbo proslave ocenila oblast, v večini pa je vedno bolj dozorevalo spoznanje o strahotni zlorabi trpljenja ubogih ljudi za ozke, egoistične politične cilje. Čeprav se je v Kokri zgodila tragedija, ki jo po krutosti težko primerjamo s

Dolga in ozka dolina ob reki Kokri, nad njo pa planinski vršaci

V Kokri je cerkev posvečena Brezmadežni devici Mariji.

katerokoli tedanjega časa, pa vas ni bila deležna ustrezne pozornosti tedanje oblasti, ki je imela vse vzvode in možnosti, da bi ustavila neugodna demografska gibanja. Kokrjani težko razumemo, da so prav kmetije, ki so bile požgane, še danes brez pitne vode, da so krajevne ceste, ki vodijo do njihovih domov, podobne gozdnim vlakam, da ni denarja za popravilo mostov, ki predstavljajo njihovo vez z življenjem.

Dobri in slabi Menim, da žrtev in trpljenja Kokrjanov nikoli ne smemo pozabiti. Menim pa tudi, da razkošne proslave s pogostitvami in pikniki niso ustrezen način oživiljanja tragičnih dogodkov. Vsi pobiti so bili preprosti, verni ljudje. Maša in skromna kulturna spominska slovesnost na njihovem grobu sta primerne obliki ohranjanja spomina na tragične dogodke in predvsem časten poklon njim samim in njihovem spominu.

Kokrjani in domačini smo v nekaj zadnjih letih sami, v skromnosti in brez ideologije, želeli na tak način ohranjati spomin na naše talce ter manjšati razdvojenosti med ljudmi. Želeli bi si, da bi bil postanek ob grobu talcev priložnost za poglobljen razmislek o nesmiselnosti vojne, ideoloških delitvah in sovraštvu. Poskušajmo se učiti življenja drug ob drugem, čeprav imamo na stvari različne poglede. Različnost nas bogati. Premalo nas je Kokrjanov, pre-

malo Slovencev, da bi smeli svojo dragoceno energijo trošiti za nesmiselne ideološke delitve, ki so nam v preteklosti prinesle toliko gorja. Ne ocenjujmo se samo po tem, ali smo levi ali desni, črni ali rdeči, naši ali vaši. Pravijo, da obstajata na svetu samo dve vrsti ljudi: slabi in dobri. Prizadevajmo si, da bomo dobri.

»Hvala Kokrjanom!« To je odgovor, zakaj se proslava v letošnjem stilu domačini ne udeležujemo. Kokrjane bučna proslava s piknikom žali in ponižuje, žali pa predvsem spomin na žrtve same, njihova smrt in trpljenje njihovih svojcev pa se še naprej zlorablja. Take proslave, z množico in za javni denar od drugod pripeljanih ter ideološko zasvojenih somišljenikov nas vse preveč spominjajo na mitingaške čase z začetka propada zadnje Jugoslavije. Očitno se organizatorji letošnje proslave zgledujejo prav po teh dogodkih.

Hvala Kokrjanom, predvsem potomcem in sorodnikom žrtev, do so po vrnitvi iz pregnanstva ostali v dolini, da so kljub težkim poveljnim časom obnovili požgane domove in domačije, in hvala, da še danes v neenakih gospodarskih razmerah, v spoštovanju znoja svojih prednikov negujete skopo kokrško zemljo in s tem ohranjate značilno slovensko kulturno dediščino. Hvala vam, ker pokosite strme senožeti in ker odsekate grm, ki sili nanje,

in hvala vam, ker naredite pozimi gaz do svojih domov. Tako kaže, da tu živi klen in trdoživ narod Slovencev, ki je sposoben živeti in preživeti. Ne dopustite, da bo dolina postala en sam gozd in rezervat za divjad, kakor hočejo nekateri. Takrat ne bo več važno, čigava je vaša zemlja: ali je lastnik država

ali podjetnik iz mesta ali morda celo tujec. Vendar to ne bo več domovina, ki jo nosimo v srcih.«

Kjeso nove Kokre!? Odločno pismo je organizatorje borčevskega mitinga očitno zelo presenetilo in razjezilo. V *Gorenjskem glasu* sta se v dolgih pisanjih oglasila dva, Marjan Gorza, predsednik občinskega Odbora borcev za vrednote NOB Preddvor, potem pa še Martin Košir, predsednik KO ZB Gorice. Ker sta se v svojih odgovorih sprenevedala in žalila predsednika Krajevne skupnosti Kokra, se je potem ta še enkrat odzval in še enkrat natočil čistega vina vsem, ki hodijo v Kokro slavit pridobitve revolucije, za številne žrtve te revolucije in za domačine vasi pa jim je prav malo mar.

Želeli bi si, da bi se Kokra zgodila še kje v Sloveniji. Takšnih borčevskih mitingov je namreč še vedno zelo veliko, na njih povečujejo svojo zlagano zgodovino in sramotijo žrtve, ki so jih povzročili, zraven pa še naprej posiljujejo šole, da morajo sodelovati s kulturnim programom. **D**

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

InterEuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk. Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

InterEuropa
Globalni logistični servis

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSEGA:

→ Slovenija → Francija
→ Hrvaška → Avstrija
→ BiH → Nemčija
→ Srbija → Rusija
→ Makedonija → Ukrajina

Zadnji Habsburžan na prestolu

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Pred devetdesetimi leti se je končala prva svetovna vojna, istočasno pa se je končalo tudi šest stoletij in pol dolgo gospodstvo Habsburžanov nad našimi kraji. Tridesetletni cesar Karel I. je bil po vsega dveh letih vladanja zadnji Habsburžan na prestolu.

Cesar Karel I., poslednji Habsburžan na prestolu

V teh dnevih se spominjamo devetdesete obletnice konca prve svetovne vojne oziroma »velike vojne«, kot so jo imenovali sodobniki. Prva svetovna vojna je poleg strahovitega razdejanja, ki ga je pustila za seboj, da o vseh milijonih vojakov, ki so izgubili življenja, niti ne govorimo, dokončno opravila tudi s staro aristokratsko Evropo. Posledica prve svetovne vojne je bila tudi uničenje štirih do vojne vsaj na videz mogočnih cesarstev, avstro-ogrskega, nemškega, ruskega in turškega. Z razsulom Avstro-

Ogrske monarhije se je končalo tudi šest stoletij in pol dolgo vladanje dinastije Habsburžanov nad našimi deželami in predniki.

Habsburška dinastija je nad večjim delom naših dežel zavladovala leta 1281, ko je Rudolf Habsburški, prvi iz dinastije, ki si je na glavo posadil vladarsko krono, v vojni osvojil vojvodstva Štajersko, Kranjsko in Koroško. Počasi so Habsburžani zasedali tudi druge dele našega nacionalnega ozemlja, mesto Trst, grofijo Goriško in mejno grofijo Istro. Prekmurje so dobili v paketu

»dežel svetega Štefana«, ko so osvojili ogrsko krono. Skozi vsa stoletja so Habsburžani suvereno vladali nad našim ozemljem. Sredi petnajstega stoletja so jim nekaj časa preglavice povzročali Celjski grofje, ki pa so kmalu izumrli, hitro za Celjani pa so Habsburžani pobrali tudi dediščino Goriških grofov. Uspešno so izrinjali Benetke in zavračali turško nevarnost. Za štiri kratka leta so zahodne dele našega ozemlja osvojili Francozi in jih vključili v Ilirske province, a so jih Habsburžani kmalu spet prevzeli nazaj in si za nameček nadedli še naslov kraljev Ilirije, tako za vsak slučaj pač. Skozi vsa ta

pozno in napol«. Na spremembe so se odzivali ležerno, tiščali glavo v pesek in iskali kompromisne in predvsem začasne rešitve. Tik pred prvo svetovno vojno je tako državi vladal cesar, ki je skušal vladati v stilu stare absolutistične monarhije, a je imel parlament, ki je vseeno imel politično moč modernega parlamenta. V državi sta bila dva vladajoča naroda, ki sta imela celo vsak svojo močno avtonomno državo, a sta bila oba v manjšini, saj sta skupaj štela komaj dve petini vsega prebivalstva. Še celo na nižji ravni so imeli Madžari v svoji polovici države le šibko večino nad ostalimi narodi, Avstrijci oziroma

V izgnanstvu je bila habsburška družina tako revna, da so morali živeti v zastonski hiši in si niso mogli privoščiti niti zdravnika.

stoletja so habsburški cesarji (in ena cesarica) pri nas uvedli marsikaj, kar še danes obstaja. Moderno upravo, ki pa je bila sicer nekoč precej bolj učinkovita kot danes, zemljiško knjigo, obvezno šolstvo. Slovenci smo bili med prvimi, ki smo imeli železniško progo in telegraf, priznati pa je seveda tudi treba, da smo bili kot celota v okviru celega imperija vseeno provinca. Slovenci smo pod krono Habsburžanov res živeli v eni državi, a bili ločeni z administrativnimi mejami različnih vojvodstev, grofij in kraljestev, ki so sestavljale Avstro-Ogrsko monarhijo.

Tik pred izbruhom prve svetovne vojne je bila država Habsburžanov že resno načeta. Skozi vso svojo zgodovino so vlekli oceno svojega vladanja kot »pre-

Nemci pa so bili celo v manjšini glede na ostale. Pri tem pa je še del Madžarov gledal v Habsburžanih uzurpatorje svojega prestola ali v milejši obliki kot nujno zlo, del Nemcev pa menil, da so Habsburžani odigrali svojo vlogo in jih je treba poslati v pokoj, pokrajine z večinskim nemškim prebivalstvom pripojiti nemškemu cesarstvu, ostali pa naj se znajdejo, kakor vedo in znajo.

Prva svetovna vojna je z vsemi porazi, mrtvimi, pohabljenimi, pomanjkanjem in škodo le pospešila razpad stare monarhije in skrajšala agonijo. Komaj tridesetletnega cesarja Karla I., ki je sredi prve svetovne vojne nasledil cesarsko krono, je tako doletela tragična usoda, da je postal stečajni upravitelj nekoč mogočne habsburške dediščine.

Eden habsburških princev Bodoči cesar Karel prvi se je rodil na gradu Persenburg na Spodnjem Avstrijskem sedemnajstega avgusta 1887 kot sin nadvojvode Otona Habsburškega in njegove žene Marije Jožefe Saške. Karlov oče Oton je bil mlajši brat Franca Ferdinanda in sin Karla Ludvika, mlajšega brata cesarja Franca Jožefa. Karel je bil tako od rojstva član vladarske rodbine Habsburžanov in je dobil temu primerno ime Karel Franc Jožef Ludvik Hubert Georg Maria von Habsburg Lothringen. Ob rojstvu je bil zgolj eden od mnogih habsburških princev, usoda pa je hotela, da se je hitro začel bližati prestolu. Leta 1889 je storil samomor princ Rudolf, edinec in dedič cesarja Franca Jožefa. Cesarjev brat Karel Ludvik se je nekaj dni po nečakovem samomoru odrekel nasledstveni pravici v korist svojega prvorojenca Franca Jožefa. Naslednji v liniji za prestol je bil tako Oton in za njim njegov prvorojenec Karel.

Karel je svoja otroška leta preživel med družino in domačimi učitelji. Med njimi je bil tudi dunajski pomožni škof Marshall, ki je bil domači učitelj že Karlovemu stricu Francu Ferdinandu in je oba svoja gojenca vzgojil v zvesta katoličana. Šolanje je nato Karel nadaljeval v avguštinskem zasebnem internatu »Schottengymnasium« na Dunaju, ki je bila znana šola za otroke visoke aristokracije v tedanji monarhiji. Leta 1901 je prišel Karel še korak bližje prestolu, ko je njegov stric Franc Ferdinand izsilil poroko s češko grofico Zofijo Chotek. Poroko je cesar odobril pod pogojem, da se Franc Ferdinand v imenu svojih še nerojenih otrok odreče nasledstvenim pravicam do prestola. Za Karla, ki so ga sošolci med seboj imenovali »Nadkarel«, glede na njegov status nadvojvode, je bilo tako šolanje v gimnaziji končano, na gimnaziji je delal le še uradne izpite, kajti fanta, ki je tako blizu nasledstvu prestola, je bilo treba šolati posebej. Leta 1903 je bil šestnajstleten uradno imenovan za častnika prvega ulanskega ko-

Kronanje z ogrsko krono leta 1916, Karel, Zita in Oton

njeniškega polka (ki je nosil ime njegovega očeta), kar je pomenilo tudi uradno sprejetje v najožji krog vladarske družine.

Odrezan od oblasti Leta 1906 je umrl Karlov oče Oton, ki je že dolgo bolehal na pljučih. Med prestolom in Karlom sta bila le še stari cesar in Franc Ferdinand. Karel je tistega leta prekinil vojaško urjenje v konjeniškem polku in šel za dve leti študirat na univerzo v Pragi, nato pa se je vrnil nazaj v svojo vojaško enoto in nadaljeval z vojaškim usposabljanjem. Leta 1912 se je v Luccu v Italiji zaročil z Zito Burbon - Parmsko in se nekaj mesecev pozneje v Avstriji z njo tudi poročil. V desetletnem zakonu se jima je rodilo osem otrok.

Karel je bil do prve svetovne vojne kljub svojemu mestu za nasledstvo prestola v bistvu odrezan od političnih dogodkov. Občasno je opravil kakšno obrobno proto-

kolarno dolžnost, vendar ničesar pomembnega. Šele leta 1911 mu je bil prvič dopuščen vpogled v najpomembnejše zunanje politične dokumente in šele dve leti pozneje ga je stric Franc Ferdinand prvič vpeljal v nekatere reforme, ki jih je mislil storiti. Vsekakor pa Karel do prve svetovne vojne ni imel nobenega političnega vpliva v državi.

Z umorom Franca Ferdinanda v Sarajevu je Karel postal prestolonaslednik, a prav veliko se ni spremenilo v njegovem položaju. Odločal je še vedno stari cesar Franc Jožef, vojno so vodili generali in feldmaršali. Karel je sicer dobil čin feldmaršala, vendar ne tudi poveljstva. Njegova dolžnost v prvi polovici vojne je bila v glavnem inšpekcijska na raznih odsekih fronte, podeljevanje odlikovanj, prisostvovanje nekaterim vojnim pogovorom, to pa je bilo tudi vse. Šele leta 1916 je za kratek čas dobil poveljstvo nad

dvajsetim armadnim korpusom najprej na italijanski, nato pa na romunski fronti.

Prestol in strmoglavljenje

Enaindvajsetega novembra 1916 je umrl Franc Jožef in še ne tridesetletni Karel je zasedel prestol kot cesar Karel I. (na Madžarskem kot kralj Karel IV., na Češkem pa kot kralj Karel III.).

Prevzel je težko dediščino opotekajoče se države. Skušal je rešiti, kar se rešiti da, zato je prek Vatikana navezal stike z antantnimi silami in ponudil pogajanja za končanje vojne. Pri tem ga je vodila tako želja za ohranitev svoje krone kot tudi resnična želja končati trpljenje svojih podložnikov. Vendar so pogajanja prišla na uho Nemcem, ki so bili seveda ogorčeni. Karel je moral zanikati pogajanja, antanta pa je objavila njegovo korespondenco in ga za vedno diskreditirala tako v nemških očeh, v očeh podanikov dvojne monarhije in tudi javnosti v antantnih državah. Karel je skušal na različne načine končati vojno, a vse kombinacije so bile klasične – »prepozne in napol«. Taka je bila tudi zadnja poteza, ponudba avtonomije narodom v monarhiji. Predvsem Čehi in Slovaki, ki so že imeli zagotovila antante za priznanje samostojne države, jih niso sprejeli.

Oktober 1918 se je država zrušila in Karlu je ostalo le še »malo telo z veliko glavo«, se pravi Avstrija z Dunajem. Pa še to ne za dolgo, dvanajstega novembra 1918 so politiki pod vodstvom socialdemokratskega vodje Rennerja razglasili republiko. Karel se je sprijaznil z razglasitvijo republike, odklonil pa je podpis, da se v svojem imenu ▶

Karlovi poizkusi mirovnih pogajanj so povzročili nezaupanje med njim in najtesnejšim zaveznikom, Vilijemom II.

Poizkus ponovnega prevzema oblasti na Madžarskem

Cesarjeva pot v izgnanstvo na krovu britanske križarke Cardiff

Pregnani cesar na Madeiri

▶ in imenu potomcev odreka pravici do prestola. Politična večina je zato sprejela odlok, ki je vse člane dinastije, ki se ne bi odrekli zahtev po nasledstvu, poslal v izgnanstvo. Karel in njegova družina so tako marca 1919 morali zapustiti Avstrijo in oditi v Švico.

Smrt v izgnanstvu Karel je skušal zasesti nazaj vsaj enega od nekdanjih prestolov in menil je, da ima priložnost na Madžarskem. Madžarsko buržuazno republiko, ki je nastala po razpadu dvojne monarhije, so spodnesli boljševeki, te pa so nato zatrli domači desničarji s pomočjo tuje intervencije. Desnico je vodil admiral Nikolas von Horthy, zadnji glavni poveljnik avstro-ogrske vojne mornarice, ki je kazal namen obnoviti monarhijo. Karel in Zita sta se napotila na Madžarsko, a je vsa stvar spodletela. Horthy bivšemu vladarju ni zaupal, da bi bil sposoben dobro vladati, kar je še pomembnejše, pa je, da ni bil prepričan, če bi Karla Madžari sploh sprejeli za monarha. Imel pa je tudi svoje ambicije. Končalo se je tako, da je Horthy, admiral v deželi brez mornarice in sploh morja, prevzel mesto regenta v kraljevini, ki ni imela kralja. Karla so prijeli in mu ukazali, naj čim prej odpotuje iz države. Vkrkali so ga na angleško rečno topnjačo in ga po Donavi odpeljali do Črnega morja, naložili na angleško križarko Cardiff in prepeljali na portugalsko Madeiro, kjer je strmojavljena družina dobila azil.

Družina je bila v tako hudih finančnih problemih, da so se morali celo odpovedati sobam v lokalnem hotelu in se preseliti v notranjost otoka, kjer jim je lokal-

ni zdravnik dal na razpolago svojo podeželsko hišo. Hiša pa je bila vlažna in Karel je kmalu zbolel. Denarja za zdravnika niso imeli in prehlad se je razvil in pljučnico. Končno so poklicali zdravnika, ki pa je lahko le še nemočno dvignil roke. Zadnji cesar Avstro-Ogrske je umrl prvega aprila 1922 v Funchalu na Madeiri, star komaj petintrideset let.

Karla so pokopali pred tridesettisočglavo množico v Funchalu, kjer še zdaj počiva, kajti avstrijske oblasti so odklonile, da bi njegove posmrtno ostanke pokopali v družinski grobnici na Dunaju. Tam je danes še vedno zgolj prazen grob s Karlovim imenom. Karlovo srce so na željo zahtevo pokopali ločeno v samostanu Muri v Švici, starodavni družinski grobnici iz daljnih stoletij, ko družina še ni nosila cesarskih in kraljevskih kron. Tam je skoraj sedemdeset let po moževi smrti poslednje počivališče našla tudi nekdanja cesarica Zita. Osem Karlovih otrok, pet fantov in tri dekleta, se je z izjemo ene hčere, ki je ostala samska, poročilo v vladarske evropske družine. Najstarejši Karlov sin Oton, zadnji prestolonaslednik dvojne monarhije, je še vedno živ in ima šestindvetdeset let. Oton je pisatelj in publicist, bil je dolgoletni poslanec v Evropskem parlamentu in predsednik Panevropske unije. Že pred desetletji se je odrekal zahtevam do avstrijskega prestola, zato so mu vrnilni državljanstvo, čeprav večinoma živi na Bavarskem.

Cesarja Karla je zaradi naporov, da bi končal prvo svetovno vojno, papež Janez Pavel II. razglasil za blaženega. **D**

OBSOJENI NA PRETEKLOST

Založba Rotis

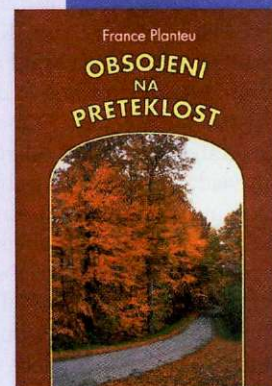
Najbrž ni nikogar, ki se ne bo mogel poistovetiti z zgodbo, ki jo prinaša roman *Obsojeni na preteklost*, čeprav morda ne z zgodbo v celoti, zagotovo pa se bodo njeni fragmenti in njena simbolna vrednost dotaknili vsakega, ki bo ob branju poleg oči vsaj malo odprl tudi srce.

Okvirna zgodba je postavljena v mirno, skoraj idilično vaško okolje, kjer pravkar poročeni starejši par uživa prve trenutke zakonskega življenja. Vendar je videz idiličnega kmalu razbit z vložno zgodbo o spletkah, lažeh in prevarah politično-gospodarskega vrha v času nekdanje socialistične ureditve v Titovi Jugoslaviji.

Hkrati je ta »vložna« zgodba v resnici osrednja, v kateri lahko odkrijemo tudi elemente detektivke, ki pospeši in razburka pripovedni tok in s svojim enakomernim ritmom daje celotni pripovedi pečat dinamičnosti in dramatičnosti.

Da je zgodba nadvse aktualna, lahko razberemo že iz naslova, saj tudi danes na vsakem koraku vidimo, slišimo oziroma občutimo preteklost, ki se kot trdovraten madež zažira v sedanjost, pa čeprav je minilo že desetletje in pol, odkar je bil rojen »otrok« z imenom Slovenija.

(Iz predgovora Zdenke Hliš)

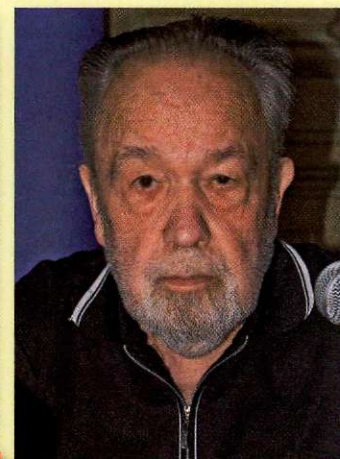
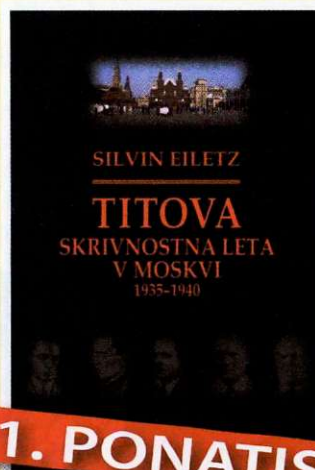
Knjigo Franca Planteuja *Obsojeni na preteklost* lahko naročite na uredništvu Demokracije:

Nova obzorja, d. o. o.,
Mivka 25, 1000 Lj.,
telefon: 01/24 47 200

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/2447-200.

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

Radio Krka
106.6 MHz

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.

Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Slovenj Gradec

Petra Janša, foto: O. Hrašnik, STO

Slovenj Gradec (413 m) je upravno, gospodarsko in kulturno središče Mislinjske doline. Starodavno mesto v kotlini med zahodnim Pohorjem in Uršljo goro, ob sotočju Mislinje in Suhodolnice je slovenski sinonim za kulturno središče, katerega ime je prvič omenjeno leta 1091. Njegova zgodovina je bogata, povezana pa je s Starim trgom, kjer je že v antični dobi obstajala rimska naselbina Colatio. Današnji Slovenj Gradec nadaljuje izročilo preteklosti; številne razstave in prireditve so ga približale tujini in leta 1989 je dobilo častni naslov glasnika miru.

Slovenjgraško skozi čas Številna arheološka najdišča v okolici Slovenj Gradca pričajo, da je bila kotlina sredi zgodovinske Graške doline že od nekdaj pomembno naseljeno območje ob strateški poti iz osrednje Slovenije v Celovško kotlino in dalje proti severu. Rimska poštna postaja Colatio je nastala na temeljih starejšega selišča keltiziranih Ilirov pod utrjenim Grajskim gričom. Utrjen grad je tukaj stal že konec 11. stoletja. S posredno omembo ob imenu gradnika Werianta de Greza, podpisnika ustanovne listine benediktinskega samostana v Šentpavlu v Labotski dolini, ustanove mogočnih koroških vojvod Spanheimov, izvemo, da je Grad nad današnjim Starim trgom leta 1091 poleg Rajhenburga (Brestanice) najstarejša bivalna utrdba na slovenskem Štajerskem. Utrjeno domovanje je skupaj z naselbino in posestvi v širši okolici po izumrtju Spanheimov po sorodstvenih vezeh pripadla slavni rodbini Andeških. Med njihovi bavarskimi ministeriali so bili tudi »von Diengen«, ki so se kot posestniki tukajšnjega gradu preimenovali v »von Windisch-Grätz«. Že v času vojvode Bertolda III. Andeškega okoli leta 1185 je v trgu delovala pomembna kovnica denarja. Temu koščku svoje zemlje je posebno pozornost namenil zlasti Bertold V. Andeški, oglejski patriarh, saj je bila tukaj najsevernejša točka znotraj vplivnega območja njegove nadškofije in je razvoj radodarno podpiral. Naselbino je preselil »na zeleno trato«, ki jo oblivajo trije potoki: Mislinja, Suhodolnica in Homšnica, ter nanjo poleg imena Windischgrätz prenesel tudi tržne pravice.

Slovenj Gradec se je uspešno razvijal tudi po njegovi smrti, ko je posest prešla v roke oglejskega patriarhata, saj je že pred letom 1267 pridobil mestne pravice. Pod Habsburžani od 14. stoletja dalje se je mesto opasalo z močnim obzidjem, ki je varovalo mirno življenje porajajočega se meščanstva, drobnega plemstva in sloja manjših obrtnikov. Svojevrsten pečat so mu vtisnile številne družine mojstrov umetnostnih obrti. Bogata tradicija 15. in 16. stoletja je zopet vzcvetela v času zrelega baroka. Starejšim pearskim, pozlatarskim in podobarskim delavnicam so se pridružile umetniške; med najpomembnejšimi

sta bili slikarska družina Strauss in kiparska mojstra Janeza Jurija Mersija. V 19. stoletju so nove možnosti prometnih zvez nadarjene prebivalce mesta in bližnje okolice potegnile v svet. Tukaj rojeni znameniti skladatelj samospsevov Hugo Wolf je priznanje svojega talenta doživel na Dunaju, kamor je želja po umetniški potrditvi vodila tudi Franca Bernekerja, pionirja modernega slovenskega kiparstva in sopotnika impresionistov.

Pomembna duhovnika V zapletenih časih političnega spletkarjenja v razburkanem 20. stoletju, ki so ga tri generacije domačinov preživele v štirih različnih državah, sta tradicijo kulturnega življenja vzdrževala predvsem dva duhovnika. Slovenjgraški župnik in dekan Jakob Soklič je bil pred drugo svetovno vojno v središču družbenega življenja v mestu in vzpodbujevalec kulturnega opismenjevanja po njej, ko je peščica mestnih intelektualcev ustanovljala osrednje kulturne ustanove, ki so v zadnjih desetletjih ponesle ime mesta ob Mislinji v svet. Pisatelj Ksaver Meško je župnikoval na odmaknjenih Selah pod Uršljo goro in z blago navzočnostjo navdihoval prenekatero tenko-

čutno dušo, ki se je rodila v teh krajih. V svojih novelah, povestih, romanih in dramskih besedilih je opisoval kmečko življenje, ki ga je prevevalo značilno koroško domoljubje v času plebiscita. Njegova spominska soba je urejena v mestnem župnišču, po njem pa se imenuje tudi mestna knjižnica.

Župnijska in špitalska cerkev Župnijska cerkev, leta 1251 posvečena sv. Elizabeti, stoji v središču slovenjgraškega srednjeveškega mestnega jedra, v osi glavne mestne prečne in tržne ulice. V osnovi gre za romansko ladjo, ki so jo okoli l. 1400 gotizirali. Enotno ladjo so obokali v 17. stoletju, dolgi kor pa so poznogotsko obokali okoli leta 1500. V baroku so na južni strani dodali Jožefovo in Križevo kapelo. V notranje stene ladje je vzdanih več poznogotskih nagrobnikov. V cerkvi je izjemno bogata, dobro vzdrževana in zanimivo razstavljena baročna oprema. Glavni oltar je izdelal Janez Jakob Schoy, slika sv. Elizabete je delo lokalnega mojstra Franca Mihaela Straussa.

Leta 1417 pa je premožni priseljenec Janez iz Loke v mestu zgradil meščanski špital, ki je skrbel za stare, onemogle in bolehnne meščane. Za potrebe te ustanove so zgradili cerkev sv.

Duha – špitalsko cerkev, prvič omenjeno leta 1428, ki je lep primer neokrnjene gotske arhitekture. Krasi jo baročna oprema, največjo pozornost pa vzbujajo freske Andreja iz Ottinga, nastale po letu 1450 in prikazujejo 27 prizorov iz Kristusovega pasijona.

Skladatelj Hugo Wolf se je rodil leta 1860.

Arkadni hodniki gračine Rotenturn

Slovenj Gradec in Mislinjska dolina

Gračina Rotenturn Gračina Rotenturn stoji na robu starega mestnega jedra Slovenj Gradca. Slikovit dvorec z arkadnimi hodniki in lepim baročnim portalom se je z vrsto prezidav v stoletjih razrasel iz prvotnega obrambnega stolpa, prvič omenjenega v 15. stoletju, in iz dela mestnega obzidja.

Zgledna prenova v zadnjih letih mu je dala pečat topline in pridih domačnosti, ne da bi mu odvzela kaj tiste lepote, ki so mu jo vtisnili predvsem ob zadnjih velikih prezidavah v 18. stoletju. Rotenturn je še vedno tesno vpet v mestno življenje. Danes so tu sedež uprave mestne občine Slovenj Gradec in županstvo, Atrij dvorca pa je v zadnjih letih postal osrednji slovenjgraški prireditveni prostor.

Galerija likovnih umetnosti Galerija likovnih umetnosti je v nekdanji mestni hiši, ki je med najmogočnejšimi stavbami v mestu. Notranje dvorišče preseneča s slopastimi arkadami v pritličju in priča, da je stavba starejša od fasade in da je bila prvotno nižja.

Njena načrtna in jasno opredeljena razstavna politika upošteva pomembne avtorje različnih umetnostnih smeri in tudi tematsko poudarjene prvine mednarodnih razstav ob jubilejih Združenih narodov. Posebna pozornost je namenjena sodobnim umetnikom, ki živijo tukaj – slikarjema Bogdanu Borčiču in Francu Berhtoldu, kiparki Naci Rojnik, že umrlemu kiparju Radetu Nikoliću in drugim. Od umetnikovih začetkov je spremljala vzpon slikarja Jožeta Tisnikarja, ki mu

je izjemna izvirnost in avtentična izpovednost slikarskega jezika odprla pot v svetovne galerije in likovne enciklopedije. Enkratnost njegove pojave je postala pravi zaščitni znak mesta in tukajšnje kulture v isti meri, kot so to neskončno valovite podobe Uršlje gore na pastelih akademskega slikarja Karla Pečka. Hkrati pa galerija uveljavlja tudi pomembno nalogo zbiranja, evidentiranja in znanstvenega proučevanja likovne dediščine in njenega varovanja. **D**

Staro mestno jedro je ohranilo prvotno zasnovano.

V gračini Rotenturn je sedež mestne občine.

Špitalska cerkev sv. Duha in župnijska cerkev sv. Elizabete

Glavni baročni oltar sv. Elizabete je izdelal Janez Jakob Schoy.

Venetski konj Oskarja Kogoja pred Galerijo likovnih umetnosti

Bogumil Hrabal

1.

Študentska založba

Bogumil Hrabal (1914–1997), najpomembnejši češki prozaist druge polovice 20. stoletja, avtor značilne nebrzdane imaginacije, improvizacije, humorja in nežne ironije, poetičnosti in grobosti vsakdanjega dne ter življenjske modrosti. V slovensko kulturno zavest je stopil zelo pozno, na začetku osemdesetih let, prevoda njegovih ključnih del *Stregel sem angleškemu kralju* (1974) in *Prebučna samota* (1977) sta izšla pri nas šele v devetdesetih letih. Prvi prevod Hrabala v slovenščini je iz leta 1981, v njem so kratke zgodbe iz zbirke *Pabitelji*, *Moritati* in legende, Vsak dan čudež in novela *Strogo nadzorovani vlaki*. V zbirko Hrabalovih kratkih zgodb *Oglas za hišo, v kateri nočem več živet* (zbirka *Beletrina*) so od že prevedenih zgodb vključeni samo ključni *Pabitelji*. Izbor zajema zgodbe iz zbirke *Biser na dnu* (1963), *Pabitelji* (1964), novelo *Nadaljevalni plesni tečaj za starejše* (1964), celotno zbirko *Oglas za hišo, v kateri nočem več živet* (1965), ki jo je imel avtor za eno svojih najljubših del, vse to je torej iz prve polovice šestdesetih let, ko je Hrabal zelo intenzivno, bučno in prelomno vstopil v češki literarni prostor, in zgodbe iz zbirke *Praznik zvončkov* (1978), ki je edina iz njegovega poznejšega obdobja, s konca sedemdesetih let, kar se pozna tudi po bolj umirjenem slogu in toku pripovedi.

Izkušnje z daljavo

Založba Mladinska knjiga

Zbirka kratkih pripovedi *Izkušnje z daljavo* (zbirka *Nova slovenska knjiga*) je avtorjevo nadaljevanje pisav, ki jih je Milan Dekleva razvil v knjigi *Reševalec ptic*. Izkušnje z daljavo govorijo o junakih, ki so dovzetni za skrivnost, ki jih presega, a so hkrati ujetniki brbotajoče, vihrave dinamike in površnosti sodobnega sveta. Izkušnja z daljavo je izkušnja bližine, varljivih prividov, v katere se zapredajo junaki zgodb. Žanrsko so zgodbe zasnovane raznoliko: od poetično sanjskih spominov na otroštvo se premakne v sfero kriminalke, k členjenju sodobne emotivne in etične izpraznjenosti, potem se spet vrne k ekspresivni človeški ranjenosti v času velikih zgodovinskih prelomov in morij.

Arthur Schopenhauer

2.

Slovenska matica

V zbirki *Filozofska knjižnica* je izšlo delo Arthurja Schopenhauerja z naslovom *Svet kot volja in predstava*. S to knjigo je, kot je na predstavitvi dejal urednik knjige in pisec spremnega besedila Lenart Škof, zapolnjena vrzel

1.

2.

3.

4.

v slovenskih prevodih Schopenhauerja. Zdaj so v slovenščino prevedena vsa temeljna dela tega nemškega filozofa. Delo *Svet kot volja in predstava* je Arthur Schopenhauer napisal leta 1819, do njegove smrti leta 1860 sta sledili še dve izdaji. Knjiga je razdeljena v pet delov. Jedro tvorijo prvi štirje, v katerih Schopenhauer razvija svojo misel sveta kot volje, tem pa je dodano poglavje kritika Kantove filozofije. Knjigo končuje spremno besedilo Lenarta Škofa z naslovom *Arthur Schopenhauer – pozabljeni mislec prehoda*. Prevod je delo Alfreda Leskovca, za uskladitev ter prevod grških in latinskih navedkov pa je poskrbela Nada Marija Grošelj.

Etničnost v Ljubljani

FDV, INV

Fakulteta za družbene vede in Inštitut za narodnostna vprašanja sta izdala študijo o etnični raznolikosti v Mestni občini Ljubljana z naslovom *Pa mi vi povejte, kaj sem!!!?*, ki so jo napisali trije avtorji: Miran Komac, Mojca Medvešek, Petra Roter. V njej je v prvem poglavju prikazana etnična podoba MO Ljubljana (pri-seljevanje, narodna pripadnost, državljanstvo), v drugem upravljanje etnične heterogenosti (varstvo, pojmovanje in upravljanje manjšin), v tretjem poglavju pa poskušajo avtorji odgovoriti na vprašanje: Kakšna družba, kakšne etnične skupnosti, s kakšnimi potrebami?

Fiziki 5

3.

Založba Modrijan

V knjigi *Fiziki 5* je opisano življenje in delo znanih naravoslovcev in fizikov. V peti knjigi so to Brahe, Cassini, Romer, Leibniz in Newton, Bradley, Young, Orsted in Ampere, Fresnel, Fraunhofer, Doppler, Foucault in Fizeau, Michelson, Poincaré in Lorentz, Hertz, Lenard, Millikan, Wien, Perrin, Smoluchowski, Stark, Abraham, Laue, Ehrenfest, Born, Compton, Bethe. Večina od njih je bila povezana z Albertom Einsteinom. Spoznamo usode znamenitih osebnosti, zanimivosti iz njihovega življenja,

kaj je vplivalo na njihovo delo ter zaznamo značilnosti časa, v katerem so živeli. Opisi znamenitih osebnosti so delo priznanega slovenskega avtorja dr. Janeza Strnada.

Slovenski astronomi

Založba Jutro

V knjižici *Perger, Perlah, Strauss slovenski astronomi 15. in 16. stoletja* (zbirka *Svet naravoslovja*) je Marijan Prosen prikazal življenje in delo na področju astronomije treh znamenitih slovenskih osebnosti, učenjakov in humanistov, ki so živeli v 15. in 16. stoletju. To so bili Bernard Perger iz Slovenskih goric, Andrej Perlah iz Svečine pri Mariboru in Jakob Strauss iz Ljubljane. Vsi so opravili matematične študije na dunajski univerzi, bili tam profesorji, dva celo rektorja univerze. S svojimi deli so pomembno zaznamovali svoj čas. Proslavili so se tudi v drugih vedah, vendar predvsem kot astronomi.

Slovenski šport

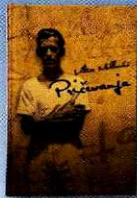
4.

Fit media, Celje

Knjiga *Slovenski šport na olimpu* je namenjena največjim dosežkom slovenskih športnikov v obdobju od leta 1991, torej v samostojni Sloveniji. V ospredju so zmagovalci na olimpijskih igrah, kjer so v obdobju 1992–2004 osvojili 14 medalj, od tega Iztok Čop tri. Vendar so slovenski športniki tudi v drugih disciplinah in v moštvenih ekipah osvojili vidne uspehe v svetovnem merilu, zato so v knjigi predstavljeni tudi ti. V prvem poglavju *Do vrha in naprej* so objavljeni portreti zmagovalcev, od Roka Benkoviča do ženske ekipne kolajne na evropskem prvenstvu v namiznem tenisu. Sledi poglavje o vrhunskih dosežkih v ekipnih športih. V posebnem poglavju so nanizani vrhunci v drugih športnih disciplinah, kot so alpinizem, balinanje, kegljanje, letalski šport, ples, šah in šport invalidov. Na koncu so predstavljeni še uspešni slovenski športniki iz obdobja pred samostojno Slovenijo. Bogato ilustrirano knjigo so napisali dobri poznavalci športa.

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

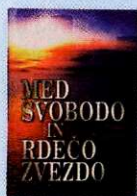
Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: *Viktor Miklavčič*
 Obseg: 320 strani
 Format: 17x24,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 20,44 EUR

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: *Tone Kuntner*
 Obseg: 72 strani
 Format: 13,5x22,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: *Dušan S. Lajovic*
 Obseg: 347 strani
 Format: 17x24,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 25,87 EUR

ZADNI IZVODI!

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

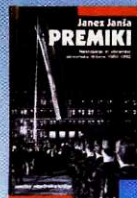
Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: *Milan Zver*
 Obseg: 125 strani
 Format: 15x21 cm
 Brošura
 Cena: 9,18 EUR

OKOPI

Politični razvoj slovenske države od leta 1994

Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!
 Avtor: *Janez Janša*
 Obseg: 309 strani
 Format: 16,5x24,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992
 Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: *Janez Janša*
 Obseg: 363 strani
 Format: 15,5x23,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 9,18 EUR

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Zdrženih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, najplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: *mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak*
 Obseg: 144 strani
 Format: 11x16 cm
 Trda vezava
 Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: *prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik*
 Obseg: 376 strani
 Format: 17x24,5 cm
 Trda vezava
 Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

	cena s popustom
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Zdrženih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
 Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
 1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
 po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
 naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
 30. 9. 2008 oziroma do razprodaje zaloga.

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika

(samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Tekmovanje Ondina Otta

Lucija Horvat, foto: SNG Maribor

V Slovenskem narodnem gledališču SNG Maribor je tri dni potekalo mednarodno tekmovanje opernih pevcev Ondina Otta, ki ga organizirajo že od leta 1999. Žirija je izbrala zmagovalca med petimi finalisti, ki so v finalu tekmovali v soboto.

Ondina Otta s soprogom in zmagovalko tekmovanja Zinovia-Maria Zafeiriadou

Pevsko tekmovanje, ki ga je SNG Maribor organiziralo že šestič po vrsti, nosi ime po najvidnejši slovenski sopranistki Ondini Otti Klasinc. Pevki, rojeni leta 1924 v Trstu, petje ni bilo le želja, pač pa tudi potreba, ki se je pokazala že v zgodnjem otroštvu. Med študijem glasbe in petja v rodnem Trstu sta njen glas oblikovala Luiggi Toffoli in Valdo Medicus. Leta 1946 je zmagala na prvem povojnem tekmovanju pevcev v Trstu in prejela ponudbo za svoj prvi angažma v opernem gledališču v Ljubljani. Ker je bila izjemno nadarjena in je imela plemenit glas s širokim razponom, pela pa je tehnično brezhibno in z redko videno izraznostjo, so jo hitro opazili veliki dirigenti in drugi operni strokovnjaki iz tujine, zato so se ji odprla vra-

ta mnogih opernih hiš v Italiji, Nemčiji, Švici, Angliji, Franciji, Belgiji, Luksemburgu in Jugoslaviji. Njena najodmevnejša nagrada je gotovo zlati beneški

Ondina Otta je tekmovanju dala ime.

lev, ki ga je dobila z odmevno zmago na tekmovanju pesmi in popevk v Benetkah. Toda Ondina Otta se je leta 1958 kljub vabilom v najslavnejše operne hiše odločila postati članica mariborske opere, kjer je ostala 15 let. Po končani odrski karieri, v kateri je njen repertoar obsegal več kot šestdeset vlog iz italijanskega, francoskega, nemškega in slovanskega klasičnega repertoarja, je predavala na Akademiji za glasbo v Ljubljani in na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Za svoje delo je prejela kopico uglednih domačih in tujih nagrad ter priznanj, ob osemdesetletnici SNG Maribor pa tudi naziv ambasadorica SNG Maribor.

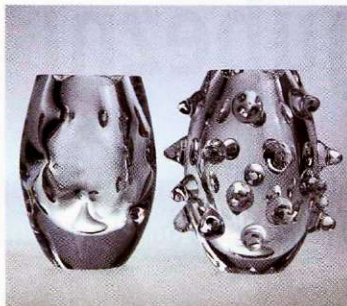
Z vsega sveta V izločitvenem delu tekmovanja in polfinalu je žirija, ki so jo sestavljali direktor

in umetniški vodja Festivala Ljubljana ter predsednik Evropskega združenja festivalov Darko Brlek, hkrati tudi predsednik žirije; sopranistka, profesorica solo petja Radmila Bakočević, profesorica solo petja na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani Alenka Der-nač Bunta, umetniški menedžer iz agencije Operadomani Marco Impallomeni, dirigent ter dolgoletni umetniški vodja Opere in baleta SNG Maribor Stane Jurgec, umetniški vodja Opere in baleta SNG Maribor Janko Kastelic, sopranistka, profesorica solo petja ter članica mednarodnih žirij opernih tekmovanj Rosanna Lippi, mednarodni umetniški menedžer in profesor na Univerzi Shobi v Tokiu Jošijuki Nagatake in ravnatelj Opere HNK Zagreb Branko Mihanović, ocenjevala kandidate. Ti so prišli iz Japonske, Kitajske, Južne Koreje, Nemčije, Italije, Češke, Madžarske, Bolgarije, Ukrajine, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Slovenije.

Grška zmaga Finalisti, Marko Kalajanovič iz Srbije, Urška Arlič in Monika Bohinec iz Slovenije, Zinovia-Maria Zafeiriadou iz Grčije in Olga Fomičova iz Ukrajine, so na gala koncertu 4. oktobra nastopili s Simfoničnim orkestrom SNG Maribor pod taktirko novega umetniškega vodje Janka Kastelica. Zmagala je sopranistka Zinovia-Maria Zafeiriadou iz Grčije, drugo mesto je osvojil baritonist Marko Kalajanovič iz Srbije, tretje mesto pa sopranistka Olga Fomičova iz Ukrajine. Prvovrščena je dobila denarno nagrado v višini 4000 evrov, drugovrščena nagrado v višini 2000 evrov, tretjevrščena pa nagrado v višini 1000 evrov. Zmagovalka bo dobila tudi priložnost sodelovati pri eni izmed produkcij mariborske operne hiše. ■

Vidno in nevidno

Steklarne Rogaška, Inštitut Jožefa Stefana in Društvo oblikovalcev Slovenije so zadnji dan septembra v Mestnem muzeju Ljubljana odprli razstavo z naslovom *Skrivnostno življenje stekla: vidno – nevidno* in s podnaslovom *Skozi oči znanosti v objem oblikovalske ideje*. Gre za prikaz povezovanja industrije, znanosti in kreativnosti. Na razstavi so izdelki rogaške steklarne, ki so predstavljeni v simbiozi ročnih spretnosti in prepoznavnega oblikovanja. Razstava razkriva kristalno steklo Rogaške v dveh pogledih, v vidnem in nevidnem. Vidno je tisto, kar zaznamo ob prvem pogledu na izdelek, ob dotiku steklene materije, kreativnega dela, ideje oblikovalca Društva oblikovalcev Slovenije in Steklarne Rogaška, ki razstavljajo nekaj prototipov iz kristalnega stekla. Nevidno pa je notranja lepota steklene materije, ki jo razkrije šele znanstvena raziskava s po-

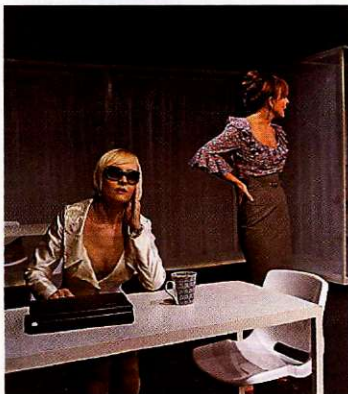
Lea Skoberne, *Duet*

močjo elektronske mikroskopije z Inštituta Jožefa Stefana. V tem, prostim očem nevidnem svetu nastopajo elementi, ki se jim ni mogoče izogniti in jih je treba jemati kot sestavni del stekla, kot posebnost. So nekakšen prikrit, a hkrati prepoznaven element vsake steklarne. Razstava je na ogled v prostorih kavarne Mestnega muzeja Ljubljana na Gosposki 15, 27. oktobra pa se seli v prostore salona Steklarne Rogaška na Mestnem trgu 22 v Ljubljani. L. H.

Punce in pol

Sezona Male scene Mestnega gledališča ljubljanskega se je v petek, 3., in v soboto, 4. oktobra, začela s premiero predstave *Punce in pol* po besedilu Caryl Churchill in v režiji Jake Andreja Vojevca. Predstava seže čez golo opredeljevanje do feminizma, ki nikakor ni enoznačen pojem. Besedilo *Punce in pol* britanske avtorice Churchillove (1938) že sodi v polklasiko. Predstava se začne za mizo, pri kateri sedi sedem žensk. Prizor je fantazij-

ski, saj Marlena (Tanja Ribič) na zabavi ob svojem službenem napredovanju gosti ženske iz različnih zgodovinskih obdobjev; od Divje Grete s slike Petra Brueghla st. do papežinje Ivane. Naslednji dve dejanji sta retrospektivni in bolj realni, kar je, tako Jaka Andrej Vojevec, v dramski pisavi precej nenavadno. Običajno je, da se red spreminja v kaos, a ne v primeru *Punc in pol*. Slovensko prazvedbo je igra leta 1986 v režiji Helene Zajc doživela v ljubljanski Drami. Kot je zapise o predstavi ocenila dramaturginja zdajšnje produkcije Maja Šorli, takrat nemara za uprizoritev v Sloveniji ni bilo pravega družbenega konteksta. Dramatičarka je besedilo napisala v času Margaret Thatcher, ki ni bil primerljiv s tistim v Sloveniji sredi osemdesetih let. Zdaj je po besedah dramaturginje vse drugače, uspešne ženske, ki jih določa materializem in so sposobne uničiti vsakogar, ki jim stoji na poti, so postale vsakdanjik. L. H.

Prizor iz drame *Punce in pol*

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 9. 10. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Jacques Brel / Branko Završan: Senca tvoja psa – gledališko-glasbena monodrama

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

20.00 Plesni teater Ljubljana: Milan Tomašik, Alexander Gottfarb: Baga - Basta – plesno-gledališka predstava

PETEK, 10. 10. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Tit Andronik

20.00 Cankarjev dom: Herbert Achternbusch: Ella

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes: Prerekanja

SOBOTA, 11. 10. 2008

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Tit Andronik

20.00 MGL: C. Churchill: Punce in pol

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes: Prerekanja

20.00 Cankarjev dom: Perpetuum Jazzile (Slovenija) & BR6 (Brazilija) – vokalni jazz, brazilska glasba

NEDELJA, 12. 10. 2008

17.00 Mini teater Ljubljana: J. in W. Grimm, P. Polak: Rdeča kapica – lutkovna predstava

20.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Lutkovno gledališče Ljubljana: Velika skušnjava svetega Antona – lutkovna predstava

20.00 Cankarjev dom: Perpetuum Jazzile (Slovenija) & BR6 (Brazilija) – vokalni jazz, brazilska glasba

PONEDELJEK, 13. 10. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

20.00 SNG Drama: Dušan Jovanović: Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo

TOREK, 14. 10. 2008

19.30 SNG Drama: Heinrich von Kleist: Katica iz Heilbronna ali Preizkus z ognjem

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra

SREDA, 15. 10. 2008

19.30 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear

19.30 MGL: M. Ivaškevičius: Mesto tako blizu. Gostuje Slovensko stalno gledališče iz Trsta.

20.00 Cankarjev dom: Herbert Achternbusch: Ella

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Na robu ljubezni

Monika Maljevič

Zgodba, ki temelji na resničnih dogodkih in osebah, nas popelje v burni čas druge svetovne vojne, ko pevka Vera v Londonu po dolgih letih znova sreča mladostno ljubezen.

Novo iskrenje čustev omejuje Dylanov zakon z avanturistično Caitlin, a tekmiči nepričakovano postane prijateljici. Vera se naposled poroči z dolgoletnim oboževalcem Williamom, toda nedoživete strasti in prelomljene obljube se v senci vojne napetosti znova razvnamejo in vse vpletene potisnejo na rob ljubezni in razuma. Živahni, svobodomiselnih ženski poveže pesnik, ki ljubi obe ...

Skozi življenje dveh žensk spoznamo strast in patos legendarnega pesnika Dylana Thomasa. Vera Phillips in Dylan sta bila zaljubljena v otroštvu. Deset let pozneje se spet srečata v od vojne razrušenem Londonu. Ona nastopa kot pevka, on pa piše propagandne scenarije za vlado. Spet začutita, da med njima vre, toda on je poročen s pustolovsko Caitlin. Čeprav sta tekmiči, ženski postaneta prijateljici. Caitlin si poleg moža privoščiče še vrsto ljubimcev in teži jo, ker ve, da je med Vero in Dylanom globlja vez.

Tudi Verino življenje je burno. Poroči se z zaljubljenim Williamom Killickom, toda ko ga pošljejo v boj, se Vera s prijateljema vrne v domači Wales, kjer biva intimen dom med tem, kar ji govori pamet, in tem, kar ji narekuje srce. William, ki ga je vojna krepko zaznamovala, se vrne drugačen, spremenjen, odkrije pa tudi, da Vera ni več brezskrbna kabaretska pevka, s katero se je poročil. Po soseski se šušlja, da Verin otrok sploh ni njegov, olje na ogenj pa priliva še Dylan s svojimi pikrimi pripombami. Williamu prekipi in v njegovem besnem izbruhu se mora Vera končno odločiti, kateri je moški njenega življenja ...

Zamisel za film Producentka Rebekah Gilbertson je hodila na National Film and Television

The Edge of Love

Režija: John Maybury

Žanr: romantična drama

Scenarij: Sharman Macdonald

Produkcija: Rebekah Gilbertson, Sarah Radclyffe

Igrajo: Keira Knightley, Cillian Murphy, Sienna Miller, Matthew Rhys, Lisa Stansfield, Graham McPherson, Camilla Rutherford

Premiera: 9. 10. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

School, ko je dobila zamisel, da bi posnela film o odnosu svojih starih staršev do valižanskega pesnika Dylana Thomasa. *Na robu ljubezni* pripoveduje o prijateljstvu in zapletenem ljubezenskem življenju štirih mladih ljudi med 2. svetovno vojno – valižanskega pesnika Dylana Thomasa, njegove živahne žene Caitlin Thomas, producentkine babice Vere Phillips in dedka Williama Killicka, vojaka in junaka z grških bojišč.

»Že kot otrok sem vedela, da je bila babica prijateljica Dylana Thomasa. Skupaj sta odrasčala v Swanseaju, bila sta sosedata, skupaj sta hodila v šolo in preživljala poletne počitnice,« pravi Gilbertsonova. »Leta 2001 sem dobila v roke knjigo, ki so jo pomagale

napisati moje tete in se osredinja na odnos med mojimi stariji starši in Thomasom. Doma je ta odnos vedno obdajala nekakšna skrivnost, o tem se ni govorilo. Šele v knjigi sem podrobneje izvedela, kaj se je v resnici dogajalo med njimi.«

Zgodbo je kot scenarij predlagala v okviru obveznega projekta ob nastopu študija. Zbudil je zanimanje in poiskali so scenaristko, mamo Keira Knightley, ki pa se ni hotela lotiti dela, dokler Gilbertsonova družina ni o projektu temeljito razmislila in scenaristki dala dovoljenja. Glede na občutljivo vsebino filma je bilo namreč zelo pomembno, da vsi vpleteni privolijo, da se film sploh začne snemati. **D**

Šesta generacija

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Seat Ibiza 1,4 16V sport

temu znova pritrdimo. Res je, vsaka nova generacija ibize predstavlja pri Seatu prelomnico na nekaj novega, precej boljšega in drugačnega. Šesta generacija prinaša predvsem nov hišni slog, nove oblikovalske prijeme in novo filozofijo, s katero bi Seat rad obdržal ali povečal svoj tržni kos torte. Občutki pa ostajajo mešani. Športnost pri avtomobilu nedvomno ostaja na prvem mestu; ko gre za zunanji videz in tudi ko se dotaknemo notranjosti. Kroj ostrih linij na pločevini postaja trendovski, veliki razpoznavni detajli so dobrodošli. Prijetnost ibize je korektna; všečna spredaj in s strani, na suhoparnost zadka se je treba pač privaditi. Agresivnost posameznih detajlov pa ugodno vpliva na ibizino športno noto. No, kot celota je navzven homogena in zna zadovoljiti, le na robovih ji manjka kakšen manjši modni dodatek v obliki spojlerja ali praga, da bi ji lahko rekli, da je seksi, tudi zaradi sedemnajstpalčnih koles in čustveno rdeče barve, ki je krasila testni primerek.

Druga pot Notranjost ibize ubira svojo pot. Pohvalno je, da ne sledi globalnim trendom, pač pa jo Seat razvija samostojno, po lastnih občutkih. Tudi tukaj jim je uspelo. Takoj je jasno, da v ibizi inženirji niso niti v kabini niti v prtljažniku ustvarjali prostorskega čudeža, pač pa so notranjost uredili kompaktno, skladno s karakterjem avtomobila. Sodoben pristop je razviden iz njene oblike, uporabljenih materialov, barvnih kombinacij in končne obdelave površin, vključno z lično izdelanimi detajli tipk ter res privlačno grafiko merilnikov. Vso modernost notranjosti pa nekako zagrinja občutek 'medicinske sterilnosti' zaradi obilice umetnih mas, ki obdajajo potnike v avtomobilu. Zato pa se Ibiza odkupi z odlič-

Vse se je začelo leta 1984, ko so Španci na 'mondialu' v Parizu s ponosom svetu prvič na ogled postavili ibizo. Avtomobil, ki ga je Seatu oblikoval Giorgio Giugiaro, tehniko pa prispeval inženirski oddelek Porscheja, je ponujal mnogo za takrat. Tako značajsko športnega kot tudi uporabnega. Na španski način seveda. Auto emoción, bi rekli.

Danes, po štirinajstih letih lahko rečemo, da se je Ibiza skozi ves ta čas uspešno uveljavljala in dokazovala. Po druženju s šesto generacijo, ki je šele pred kratkim zapeljala na ceste, lahko

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SEAT IBIZA 1,4 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1390
moč v kW (KM) pri vrt./min	63 (85) pri 5000
največji navor v Nm pri vrt./min	130 pri 3600
menjalnik	petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4052x 1693 x 14415
medosna razdalja v mm	2469
prtljažnik v litrih	292
masa praznega vozila v kg	1028
največja hitrost v km/h	175
pospešek 0-100 km/h v s	12,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,2/5,1/6,2
poraba na testu v l/100 km	7,9
cena osnovnega vozila v EUR	12.790,00

nimi školjkastimi sedeži, ko gre za opremo sport, majhnim in za vrtenje vsečnim usnjenim volanskim obročem, dobro preglednostjo in precejšnjo opremljenostjo. Seatu gre vseeno zameriti nekaj stvari, ki so nove z ibizo vred. Digitalizirani merilnik nivoja goriva je 'neviden', indikator temperature motorja manjka, v francoskem slogu za volan postavljena ročica za upravljanje avdionaprave je preveč oddaljena od prstov, logika nastavljanja prezračevanja ka-

bine je nelogična. Največ kritike pa gre na račun kot klobasica tenke in surovo plastične ročice ročne zavore.

V vožnji blesti Ko gre za vožnjo, se Ibiza pričakovano izkaže v najboljši luči. Športno podvozje, ki je serijsko v tem paketu opreme, zna biti zelo udobno in hkrati kleno; odlična vodljivost je v ibizinih genih, stabilnost v smeri ji je pisana na kožo, neželenega nagibanja ni niti pri najostrejših vijuganjih. Zaradi tega je dobro počutje za volanom še boljše, vožnja ob ustrezno motorizirani ibizi pa bi bila čisto veselje. Ustrezno motorizirani, ker je takšna motorizacija, kot si jo lasti testno vozilo, neposrečena. 1,4-litrski bencinski agregat deluje kljub svojim 85 KM vselej podhranjeno tako pri speljevanju, na klancih in pri prehitevanju pri povsem normalnih hitrostih. Motor nima veselja do vrtenja, v spodnjem območju vrtljajev deluje za povrh še leno. Zgolj takšnih zmogljivosti ne bi smeli pustiti takšni ibizi. Še dobro, da so prve tri prestave v ročnem petstopenjskem menjalniku izračunane precej kratko in s tem vsaj delno zadovoljijo tisto, kar kupec pri avtomobilu pričakuje že v osnovi. A tudi na področju izbire motorjev je že in bo v prihodnje seznam še zajetnejši, zato se ni bati, da ne bi našli prave kombinacije, ki bo napravila ibizo takšno, kot mora biti.

Avtomobilska čustva nadaljujejo svojo pot in šesta generacija ibize je že del njih. Znova uspešno. Za začetek seveda. Uporabno in le značajsko športno. **D**

Novica

SALON PARIZ 2008 Jesen je v Parizu prinesla tradicionalno avtomobilsko razstavo, ki letos praznuje že častljivo 110. obletnico. Hkrati gre tudi za najbolj obiskan salon na svetu, saj ga je nazadnje pred dvema letoma obiskalo kar poldrugi milijon ljubiteljev jeklenih konjičkov. Razstavljalci iz 25 držav tokrat prikazujejo več kot 90 novih izdelkov, poudarek je seveda na hibridnih vozilih oziroma takšnih, ki jih poganjajo 'čista goriva', kot so elektrika, vodik, zemeljski ali utekočinjen naftni plin in biogoriva. Spodaj naštevamo le najpomembnejše novosti, ki so se tokrat postavljale pod žarometi in ki bodo do 19. oktobra najpogostejše 'žrtve' bliskavic neštetih fotoaparatorov: aston martin one-77, audi A1 sportback concept, BMW X1 concept, chevrolet volt, cruze in orlando, citroën GT in hyndos concept, ford ka in focus RS, honda jazz in insight concept, hyundai i20, kia soul, lamborghini estoque, lexus LF-Xh concept, lotus evora, mazda kazamai concept, mercedes-benz concept fascination, nissan nuvu, opel insignia, peugeot prologue, renault megane in ondelios, saab 9-X air, seat exeo, škoda octavia, toyota avensis in IQ ter novi volkswagen golf GTI.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Sto)
Celovška cesta 206

Odp:to:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna staza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odp:to:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

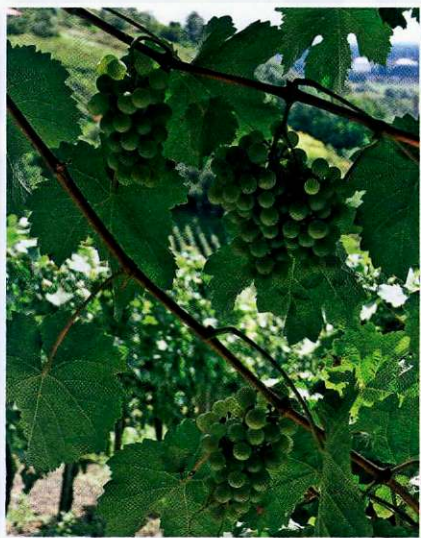
Resnica o vinu

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

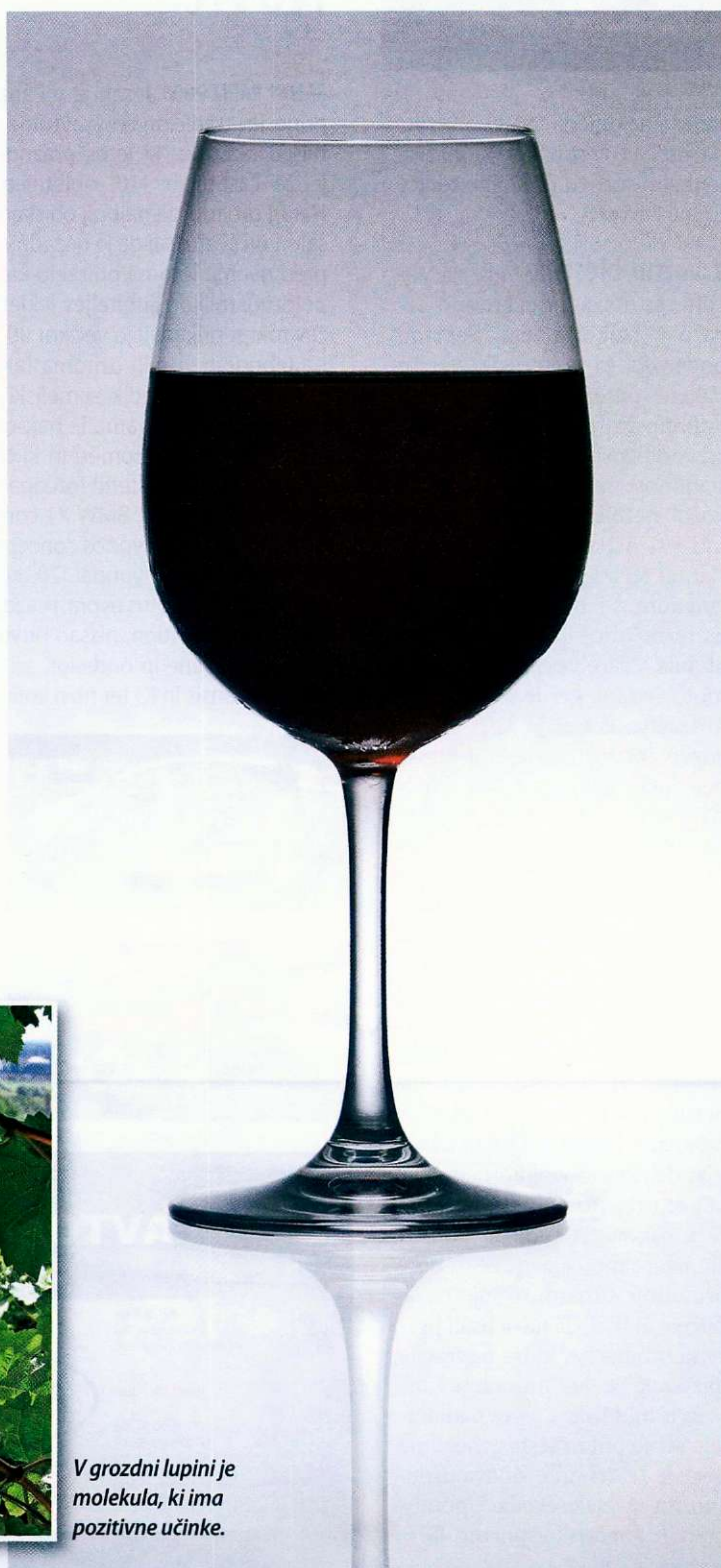
Zmerno in preudarno pitje vina ne vodi v zastrašujočo zasvojenost in ne razjeda človeka. Znanstveniki dokazujejo, da ima »pametno« užitje te žlahtne pijače številne pozitivne učinke.

Vino je alkoholna pijača, ki nastane kot posledica alkoholnega vrenja grozdnega soka oziroma mošta. Beseda izhaja iz latinskega izraza vinum, ki se nanaša tako na vino kot na trto. Proces alkoholnega vrenja, ki poteka v navzočnosti mikroorganizmov (gliv kvasovk), rad steče v vsakršni sladki tekočini. Sladkor se v tem procesu počasi pretvarja v alkohol. Od več sto različnih sort trte jih je le nekaj deset primernih za vzgojo grozdja za vino. Te sorte botaniki poimenujejo s skupnim imenom *Vitis vinifera*. Vsaka posamezna sorta ima svoje uradno ime, po navadi pa še več ljudskih, lokalnih in nacionalnih različic. Vino je priljubljena in pomembna pijača, ki spremlja in bogati številne evropske in sredozemske kuhinje, od preprostih tradicionalnih do najbolj prefinjenih in izdelanih.

Že nekoč... Sveta Hildegarda je že v 12. stoletju priporočala vino kot zdravilno pijačo. Z vodo, ki je bila takrat v bližini naselij pogosto onesnažena, ni toliko simpatizirala kot s pivom in z vinom.

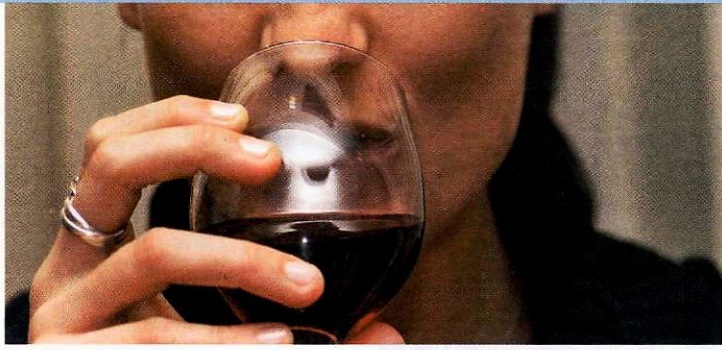
V grozdnih lupini je molekula, ki ima pozitivne učinke.

Za vino piše, da s svojo zdravo toploto in veliko močjo zdravi in razveseljuje človeka in množi njegovo kri bolj kot katerakoli druga pijača. V svojih spisih izrecno opozarja na veliko moč žlahtnega vina in dosledno svetuje, naj ga omilimo s tem, da ga razredčimo z vodo ali vanj pomakamo kruh. Proti črnemu žolču, ki ga dobrih 800 let po Hildegardi lahko prevedemo kot še vedno in čedalje bolj aktualni stres, svetuje pogajeno vino. Pripravimo ga tako, da četrt litra vina zavremo in mu prilijemo enako količino mrzle vode. Shranimo ga v termovki in po požirkih pijemo čez dan.

Zdravilni učinki V sodobnem življenju, ki je pogosto stresno, je skrb za zdravje in dobro počutje zelo pomembna. Kozarec dobrega vina naj bi bil pri tem svojevrsten pripomoček. Nešteto opravljenih raziskav, organiziranih posvetov in objavljenih člankov govori v prid zmernemu uživanju vina. Že Hipokrat je strnil svoje dolgoletne izkušnje z vinom v misel, da je vino za človeka čudovita pijača pri dobrem in slabem zdravju, če ga pije preudarno in v količini, ki je prilagojena posamezniku. Dokazano je, da zmerno uživanje vina ugodno vpliva na podaljšanje življenjske dobe, zmanjšuje smrtno tveganje pri boleznih srca in ožilja, zmerni pivci vina pa redkeje obolevajo za boleznimi srca in ožilja.

Reservatrol Najbolj ugodno na zdravje vpliva prav posebna spojina v vinu, ki se imenuje reservatrol. Molekula je še posebej v lupini rdečega grozdja in je tako v rdečem kot belem vinu (pri nas ga je največ v modri frankinji, merlotu, chirazu in cabernetu sauvignonu). Reservatrol je ne-

Pri uživanju vina je na prvem mestu zmernost!

kaj posebnega zato, ker ima antioksidativne značilnosti. Ljudje, ki poleg uživanja visoko kalorične in mastne hrane zaužijejo kozarček vina, imajo (kljub prehranjevalnim navadam) manj možnosti, da zbolijo za boleznimi srca in ožilja.

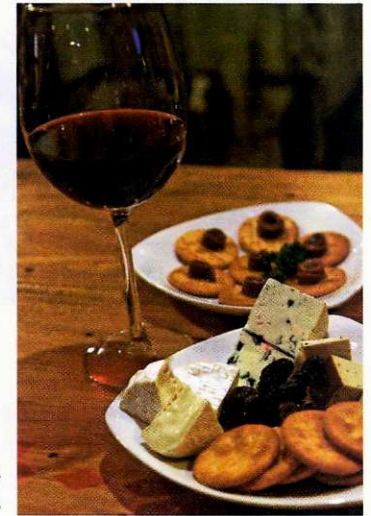
Varovalo pred žarki Ena zadnjih raziskav na tem področju dokazuje, da lahko naravni antioksidant, ki ga najdemo v rdečem vinu in grozdju, varuje tudi pred izpostavljenostjo radioaktivnemu sevanju. Testiranja na miškah so namreč pokazala, da rezervatrol, ki ga spremenijo s

pomočjo acetila, preprečuje lažje poškodbe, ki jih dobimo ob izpostavljenosti sevanju. Raziskave so ameriški raziskovalci nedavno predstavili na srečanju znanstvenikov, ki se ukvarjajo s terapevtsko radiologijo in onkologijo v Bostonu. Joel Greenberger, onkolog z Univerze v Baltimoru, je pojasnil, da bi zdravila, izdelana na ta način, lahko pomagala blažiti posledice radiološke ali jedrske nesreče. Ta čas namreč na trgu ni zdravila, ki bi ga lahko uporabili v takšnih primerih.

Druga skrajnost Svetovna zdravstvena statistika uvršča skupek

znamenj odvisnosti od alkohola na tretje mesto, takoj za boleznimi srca in ožilja ter malignimi tumorji; 20 do 30 odstotkov bolnikov, ki se zdravijo v bolnišnicah zaradi različnih bolezni, ima okvare, povezane z zlorabo alkohola. Pri kroničnem odvisniku od alkohola so prizadeta jetra, živčni sistem (polinevropatija), srce (kardiomiopatija), trebušna slinavka ter želodec in črevesje. Jetra so središnji organ za presnovo vina in so pri odvisniku od alkohola prva in najmočnejše prizadeta. Pri kronični okvari z alkoholom ne naraste samo vsebina maščob v jetrih, ampak naraste tudi količina maščobnih sestavin v krvi zaradi zmanjšane aktivnosti encima lipoproteinlipaze, spodbujanja spajanja maščobnih kislin, povečanega spajanja nevtralnih maščob (trigliceridov) in povečanega spajanja jetrnih lipoproteinov. Redno in dolgotrajno

čezmerno pitje vina lahko okvari še druge organe, vključno z osrednjim živčnim sistemom (alkoholna polinevritis, alkoholna demenca itn.), pri čezmernih pivcih pa vino vino pušča hude posledice na srcu. V tem primeru ga prištevamo k dejavnikom tveganja za pojav bolezni srca in možganov. Vino torej pijmo zmerno in po pameti, pa bo opravljalo vlogo dobrega prijatelja. **D**

Kozarec vina priporočajo pri kosilu, nikakor pa ne na prazen želodec.

DELEŽ MODRE ENERGIJE V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE 0,00417 € na kWh 1 SIT na kWh

Modri mislimo na jutri

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

Pridružite se skupnosti, ki aktivno skrbi za zdravo okolje!

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
 HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
 ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
 ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Valentino Rossi – Yamaha 2008

Mojster dirkanja

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Italijanski šampion Valentino Rossi je legenda motošporta, čeprav njegove kariere še ni konec. Kljub temu da sezona še ni končana, si je že zagotovil osmi naslov prvaka.

Minilo je kar nekaj sezon, odkar je italijanski šampion začel z dirkanjem v motociklizmu. Je edini motociklist, ki mu je uspelo osvojiti osem naslovov svetovnega prvaka v štirih različnih razredih. Po številu zmag je na drugem mestu večne lestvice, vsekakor pa še ni rekel zadnje besede.

Začel na štirikolesniku Italijanski šampion, ki je rojen leta 1979, je svoje otroštvo preživel v majhnem italijanskem mestecu Tavulia. Dirkaški navdih je dobil od očeta Grazianota, prav tako dirkača, vendar še zdaleč ne tako uspešnega. Ker je bil oče profesionalni dirkač, sta z mambo Stefano Palma potovala z njim po svetu, tako da se Valentino večkrat pošali, da je začel motociklistične dirke svetovnega prvenstva redno spremljati, še preden je naredil prve korake.

Svojih prvih dirkaških korakov pa ni začel na dvokolesnikih, temveč v gokartih, pri enajstih letih

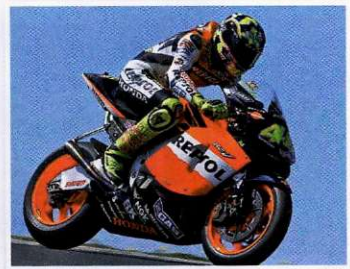

Naslov mu je »moral« potrditi notar.

tih (1990) pa je že zmagal na svoji prvi dirki. Čeprav je takrat svojo prihodnost videl na štirikolesnikih, je bil za družinski proračun ta šport predrag, tako da sta se z očetom odločila, da bosta štirikolesnike zamenjala za dvokolesnike. Ta odločitev in začetek dirkanja z minimoto motocikli se je pozneje

pokazala kot »usodna« za rojstvo novega šampiona. Mladi dirkač iz Tavulia je tako začel premagovati svoje vrstnike kot za šalo in iz sezone v sezono zbirati naslove zmagovalca v raznih prvenstvih.

Začetek resnega dirkanja V Italiji so bencinski športi med najbolj priljubljenimi, tako da se redno spremlja vsa prvenstva - od najmanjših naprej. Novinarji, ki spremljajo prvenstva v nižjih kategorijah, so kmalu opazili Rossijev talent in njegovo lahkotno zmagovanje med sovrstniki. To pa ni ostalo neopaženo tudi med tovarniškimi moštvi. Cagiva, ki je bila takrat v kategoriji do 125 ccm eno vodilnih moštev, ga je leta 1993 povabila na testiranja. Rossi je tako prvič poizkusil »pravi« motocikel in že na testiranjih vse presenetil. Ko enkrat prepričaš tovarniško moštvo, da v tebi vidi talent in se tudi sam odločiš za življenje v svetu bencina, je vse lažje, vsaj za družinski proračun, saj vse stroške dirkanja, potovanj in vse-

Kraljevski razred je začel na Hondi.

ga, kar spada zraven, krije tvoja ekipa, dirkači pa se lahko tako osredotočijo le na razvoj kariere.

V naslednji sezoni, leta 1994, je Rossi začel z dirkanjem v razredu do 125 ccm. To je bilo zanj leto učenja, saj se v razredih od 125 ccm naprej začne dirkanje, kjer šteje za uspeh vsaka malenkost, ki te na koncu lahko pripelje do zmage. Že v prvi sezoni je zmagal na nekaj dirkah, samo leto pozneje, pri šestnajstih letih, pa je postal italijanski prvak v tem razredu. V svojo zbirko je dodal svoj prvi rekord, saj je še danes najmlajši italijanski prvak v razredu do 125 ccm.

Pohvali se lahko z 8 naslovi

Leta 1996 ga je v svoj tovarniški tim povabila Aprilia, ki mu je tudi omogočila debi v svetovnem prvenstvu, z Aprilio pa je dirkal tudi v razredu do 250 ccm. Že prvo leto je na češkem dirkališču v Brnu osvojil svojo prvo zmago. Od tukaj naprej pa je zanimiv podatek, da je Valentino Rossi vedno osvojil naslov svetovnega prvaka v neparnih letih in vedno v svoji drugi sezoni. Vsakič, ko postane svetovni prvak, pa prestopi v višjo kategorijo. Naslov prvaka v 125 ccm je osvojil v svoji drugi sezoni leta 1997, v razredu 250 ccm je postal prvak leta 1999, v kraljevski razred je leta 2000 prestopil z ekipo Honda, ki je bila takrat praktično nepremagljivo moštvo, v drugi sezoni, leta 2001, pa je s Hondo prvič postal svetovni prvak.

Naslednja sezona je bila zgodovinska za kraljevski razred, saj se je znameniti razred 500 ccm poslovil, zamenjal pa ga je vsem znan MotoGP, v katerem so bili prvo leto vsi debitanti. Prav zaradi tega dejstva se Rossiju šteje, da je osvojil naslove v štirih različnih kategorijah (125 ccm, 250 ccm, 500 ccm, MotoGP). Na hondi je postal svetovni prvak

tudi leta 2002, nato pa napovedal takrat za vse nenavadno odločitev, da zapuša nepremagljivo ekipo Honde in da bo vozil za Yamaho, ekipo večnih poražencev. Vendar Rossi ne bi bil Rossi, če ne bi naredil nemogočega. Celo poletje je sodeloval pri razvoju in testiranjih motocikla za sezono 2003, da bi bil čim primernejši za njegov slog vožnje. Yamaha je dala na voljo neomejena sredstva in k sebi zvalila najboljše inženirje (tudi iz Hondine ekipe), saj so se zavedali, da morajo Rossiju dati na razpolago konkurenčen motocikel, ostalo bo pristavil dirkač. No in zgodil se čudež, saj je Rossi v prvi sezoni na Yamahi, čeprav ni imel najboljšega motocikla, z odličnimi vožnjami uspel osvojiti naslov prvaka, kar je za mnoge še danes

Za vsako priložnost drugačna čelada

največji podvig v tem športu. V naslednjih sezonah je Rossi v kraljevskem razredu slavil zmago v skupnem seštevku še šestkrat, vključno z letošnjo sezono, ko si je zagotovil naslov že tri dirke pred koncem prvenstva.

V svoji karieri je do sedaj tako osvojil skupno osem naslovov svetovnega prvaka, šest v kraljevskem razredu, do danes je zmagal na 97

dirkah svetovnih prvenstev in je drugi na večni lestvici po številu zmag, pred njim je samo Giacomo Agostini s 122 zmagami. Glede na to, da je podaljšal sodelovanje z Yamaho še za naslednji dve sezoni, pa smo lahko prepričani, da bo te številke še dvignil.

Mojster komuniciranja Valentino Rossi pa ni samo mojster zmagovanja, je tudi mojster proslavljanja svojih zmag. S svojim načinom komuniciranja je veliko ljudi približal temu športu. Po vsaki zmagi praktično vsi na dirkališču in pred televizijskimi zasloni pričakujejo, kaj je pripravil za proslavitev zmage. Ker so ga zaradi mojstrskih potez, s katerimi je večkrat prišel do zmage, njegovi oboževalci poimenovali »doktor«, kar je njegov vzdevek še danes, je na primer po eni od številnih zmag oblekel doktorsko belo haljo z vsemi potrebinami ter izmeril svojemu motociklu temperaturo in poslušal bitje srca. Nekoč ga je po eni zmagi na dirkališču pričakal prijatelj, preoblečen v policista, ga ustavil zaradi prevelike hitrosti in mu napisal kazen. V častnem krogu se je znal celo ustaviti na stranišču komisarjev, ki stoji ob dirkališču, in za trenutek vstopil, kot da je opravil potrebo. Praktično nemogoče je naštetih najbolj zanimive, saj je zmag toliko, da bi potrebovali kar nekaj listov papirja.

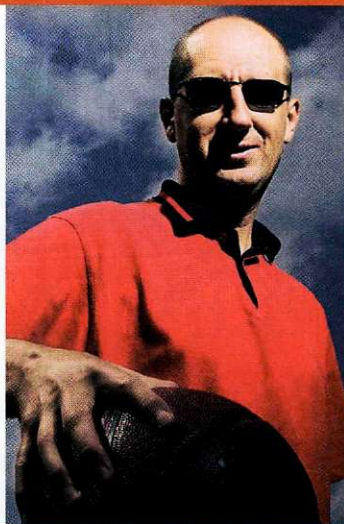
Valentino Rossi je že danes legenda in ikona motošporta. Glede na to, da je podaljšal pogodbo z Yamaho, lahko vsi ljubitelji tega športa le pričakujemo, kaj nam bo pripravil ob naslednjih zmagah. **D**

V Novem mestu je potekalo 21. svetovno vojaško prvenstvo v kolesarstvu in 4. prvenstvo Slovenske vojske in policije v cestnem kolesarstvu. V konkurenci 12 držav je tretjič postal svetovni prvak **JANI BRAJKOVIČ** (Astana).

MITJA KOSOVELJ je prvi slovenski tekač po 15 letih z zmago na tradicionalnem teku na Šmarno goro. V 29. izvedbi je Kosovelj 9,4 kilometra dolgo progo zmagel v času 40:22 in tako krepko premagal drugouvrščenega Čeha Roberta Krupicko (40:57).

Strelci trgajo

Esad Babačić

Napadalci slovenske nogometne reprezentance so v izjemni formi, zato zadetkov proti Irski ne bi smelo manjkati.

Kar malce težko se navadimo na dejstvo, da imamo sproščen napad, ki je sposoben zadevati na vsaki tekmi. Novakovič je postal pravcati junak svojega Kölna, ki melje v Bundeslige. Njegov gol proti Borussia je odnesel trenerja domačinov, ki je le nemo pospremil izjemen prosti strel našega reprezentanta. Tisti, ki v »Novi« vidijo novega Zahoviča, so tako dobili še eno potrditev. Izjemen zadetek je dosegel tudi Birska, ki dokazuje, da ni izgubil občutka za gol. Tisti, ki jih skrbi Kekova obrambna vrsta, so si oddahnili ob novici, da se vrača Matej Mavrič, s katerim se bo ta vsaj nekoliko okrepila. Če k temu dodamo solidno formo Cesarja, Šularjevo trdnost in Handanovičevo bravuroznost, potem nam tudi za obrambo ni treba pretirano skrbeti. Tako kot v najboljših Katančevih časih imamo tudi precej tistih, ki ne dobijo priložnosti v svojih klubih. Nekateri grejejo klopi za rezerve, drugi še to ne. Upajmo, da je to še en dober znak pred nadaljevanjem kvalifikacij, ki so se začele kot v pravljici. Tudi Srečko je imel srečo z igralci, ki so jih pogrešali v njihovih klubih. Nekateri so bili celo nosilci igre v reprezentanci, ki nam je prinesla toliko veselja. Gre za svojevrsten urok, ki ga mora negovati tudi sedanji selektor. Svoje bo gotovo dodal Ljudski vrt, ki spominja na kotel, iz katerega se bodo težko rešili tudi veliko močnejši nasprotniki, kot je Irska. Malce manj optimistični so zadnje dni v Tivoliju, kjer celijo rane iz Podgorice. Budućnost je že takoj odprla rane nove Olimpije, ki veliko obeta, a bo morala to še dokazati. Predsezonski hvalospevi so bili vendarle malce prenačljivi in delno tudi neutemeljeni, zato se morajo naši prvaki spustiti na trdna tla. Najboljši čas za to je seveda začetek sezone, tako da je vse še na svojem mestu. Prepričan sem, da bo vodstvo kluba našlo še enega kvalitetnega branilca na mestu organizatorja igre, ki bo razbremenil Ilijevskega, in pa še eno močno dvojko, ki bo lahko preprečevala prebijanja prve linije. Več kot očitno je namreč, da potrebuje obramba razbijača, ki bo pognal strah v kosti nasprotnikovih igralcev. Wallacea, ki so ga, kot vse kaže, kupili na »boljšem trgu«, bi lahko nadomestila mlada Sirnik in Sarajlija, ki že lahko igrata na tej ravni. Prezgodnji mraz je očitno najbolj škodil hokejistom Olimpije, ki jim ni pomagala lahka zmaga proti Jesenicam. Zmaji se bodo morali vračati iz mrtvih, kar je v tej maratonski ligi vsekakor mogoče.

Pešci so najbolj ranljiva kategorija udeležencev v prometu.

Obdobje nevarnejše za pešce

Bogdan Sajovic/foto: Gregor Pohleven

V jesenskih mesecih zadnja leta beležijo porast prometnih nesreč, v katere so vmešani pešci. Oktobra bodo zato na Policijski upravi Ljubljana večjo pozornost namenili varnosti pešcev, a tudi spoštovanju prometnih predpisov pešcev.

Dnevi se krajšajo, vreme je vse bolj megleno, ceste pa mokre in spolzke, kar vse vpliva tudi na prometno varnost. Pešci, ki so najbolj ranljiva kategorija udeležencev v cestnem prometu, so tako še bolj izpostavljeni raznim nevarnostim kot sicer. V nekaj zadnjih letih se v jesenskem obdobju opaža porast prometnih nesreč z udeležbo pešcev. Pešci so sicer za vozniki osebnih avtomobilov in potniki v vozilih tretje najpogostejše žrtve prometnih nesreč. Resda so pešci največkrat žrtve nesreč zaradi napak voznikov, a ne smemo zanemariti prometnih nesreč, ki se zgodijo zaradi napak ali neustreznega ravnanja pešcev. Zlasti starejši pešci so pogosto žrtve prometnih nesreč prav zaradi neupoštovanja predpisov.

V zadnjih treh mesecih lanskega leta so na ljubljanskem območju obravnavali 93 prometnih nesreč, v katerih so bili udeleženi pešci. Pri tem se je 27 pešcev hudo telesno poškodovalo, 61

lahko telesno poškodovalo, trije pešci so jo odnesli brez poškodb, medtem ko sta dva pešca umrla. Največ tovrstnih prometnih nesreč se pripeti ob delavnikih med 16.00 in 20.00 uro, v času, ko so prometne razmere dokaj ugodne in so zato hitrosti motornih vozil večje. Večina prometnih nesreč z najhujšimi posledicami se pripeti na cestah, ki niso opremljene s pločniki, najpogostejši vzrok je hitrost voznikov motornih vozil, na drugem mestu pa so napake pešcev.

Starejši pešci so bolj ogroženi tudi zaradi slabšanja njihovih psihofizičnih sposobnosti (oženja vidnega polja, problemov s kratkotrajnim spominom, slabšanja sposobnosti oceniti hitrost in oddaljenosti vozil). Pogosto so oblečeni v oblačila temnih barv, ne uporabljajo odsevnih predmetov, hodijo po napačni strani vozišča, prečkajo vozišča izven za to namenjenih mest in, ne nazadnje, do prometne nesreče lahko pride tudi hoja pod vplivom alkohola.

Previdnost je temelj varnosti

PU Ljubljana zato svetuje, da pešci uporabljajo izključno prometne površine, ki so namenjene pešcem. Če na vozišču ali ob njem ni označenega pasu za pešce, pešpoti ali pločnika, je pa kolesarska pot ali steza, lahko uporabljajo tudi te površine, vendar morajo paziti, da pri tem ne ovirajo kolesarjev ali voznikov koles s pomožnim motorjem. Zunaj naselja in v naselju, kjer ni pločnika, morajo pešci hoditi ob levem robu vozišča v smeri hoje in pri tem lahko uporabljajo največ en meter vozišča. Če je to varneje zanje, lahko v takem primeru izjemoma uporabljajo tudi desno stran vozišča. Vozišče in kolesarsko stezo mora pešec prečkati na prehodu za pešce. Izjema je takrat, ko je prehod za pešce oddaljen več kot 100 metrov od mesta prečkanja. V nobenem primeru ni dovoljeno prečkati vozišča izven prehoda za pešce, kadar sta smerni vozišči ločeni fizično ali ju ločuje neprekinjena črta. Če je promet na pre-

hodu za pešce urejen s semaforjem, ga je treba upoštevati.

Obvsem tem je najpomembnejše, da se pešec, preden stopi na vozišče, prepriča (tudi če na semaforju gori zelena luč), če to lahko varno stori in da prečka vozišče brez ustavljanja in po najkrajši poti. Voznik se sicer mora ustaviti pred prehodom za pešce, vendar so vozne razmere včasih takšne (mokra in spolzka vozišča), da je varna ustavitev nemogoča ali pa voznik enostavno pešca ne upošteva oz. ga spregleda.

Priporočljivo je oblačenje v svetlejša oblačila, zunaj naselja ali v neosvetljenem naselju pa obvezna uporaba bele luči ali odsevnika bele barve, ki se nosi na strani, ki je obrnjena proti vozišču. Le tako jih bodo vozniki pravočasno opazili.

Policiisti bodo med 1. in 22. oktobrom 2008 namenili posebno pozornost pešcem. Tako bodo v teh dneh poostreno nadzirali spoštovanje cestnoprometnih predpisov pešcev in spoštovanje cestnoprometnih predpisov voznikov do pešcev. **D**

Banditom rastejo peruti

Pocestno izsiljevanje in ropanje zglada postaja popoldanski hobi nekaterih najstnikov, ki si čedalje več upajo.

Najstniškimi pocestnimi roparjem rastejo peruti in skoraj ne mine dan, da ne bi manjša tolpičica oropala ali z grožnjami izsilila od žrtev kakšnega mobilca ali nekaj denarja. Navadno so žrtve približno isto stare kot banditi, zato prav posebnega plena za nasilneže ni, razen če jim ne pade sekira v med in oropajo kakšnega vrstnika, ki je lastnik prestižnega mobilca. Najpogostejši plen je tako navadno nekaj deset evrov, ki ga banditi ročno pripravijo v prvem bifeju. Po postopkih jih ponavadi predajo ljubečim staršem, ki očitno nad svojo mladežjo nimajo kakšnega posebne nadzora in avtoritete. Sodišča pa so do takšnih tičev precej prizanesljiva, tako da so smrkavi banditi med svojimi vrstniki še celo nekakšni heroji. Tako pač ni čudno, da pocestni banditizem postaja že kar popoldanski hobi

za tiste, ki po kakšnem slučaju celo redno hodijo v šolo. V primeru, da ne, pa jim je to že kar celodnevna zaposlitev.

Na Poljanski sta v popoldanskem času mulca, stara štirinajst in šestnajst let, skupaj s še dveh mlečnozobima pajdašema napadla osemnajstletnika. Malo so mu grozili in malo so ga porivali sem in tja, pa jim je izročil dvajset evrov in pobegnil. Dva bandita so policisti našli v bližnjem bifeju, popisali in predali staršem, dva pa še iščejo.

Sredi belega dne na Tomšičevi pa so trije mulci, stari kakšnih šestnajst let, obkolili vrstnika iz Ljubljane. Grozili so mu, potem pa mu je eden kar sam potegnil iz žepa denarnico. Okoli sto sedemdeset centimetrov visoki štepčni so strumno odkorakali z dvajsetimi evri plena novim pogumnim podvigom nasproti. B. S.

RITEM DUHA

18. oktober 2008
ob 19.30

Športna dvorana Vrbanška,
Maribor

Judita kažiPot!
Manca Smolič
Mateja Kališnik
Miran Juvan
Projekt Cantal!
Svetnik
Tina Gačnik - Tiana
Tvoj glas
Vili Brandt in MunchMellow

www.ritemduha.net

PAPIR PO CESTIŠČU Dva lažje ranjena in huda gmotna škoda je bilanca prometne nesreče pred predorom Golovec. Malce pred polnočjo je petdesetletni danski državljani s svojim VW touaregom pred predorom nenadoma zavrl. V ustavljenem vozilu je od zadaj trčil tovornjak znamke MAN, ki ga je vozil petinštiridesetletni češki državljani. Tovornjak s polpriklopnikom je zaradi trka zaneslo in odbilo v varovalno ograjo.

S priklopnika so se zaradi trka po vsem cestišču razsuli koloti papirja, ki ga je kamion prevažal. Oba voznika sta lažje ranjena, škode na vozilih in predvsem tovoru pa je za krepkih sto tisoč evrov.

GANEC S PONAREDKI Štiridesetletni državljani Gane ni šel po poti svojih rojakov, ki so se iz nekdaj bratske in neuvrščene Gane napoltili v Slovenijo, da bi študirali in po vrnitvi v domovino koristili svojim sorojakom. Omenjeni Gane se je očitno napolnil v Slovenijo zato, da bi delal težave, ki pa so ga pripeljale za rešetke. Gane je pred dnevi namreč v enem od ljubljanskih hotelov rezerviral in nato plačal sobo s šestimi bankovci po petdeset evrov. Receptor je opazil, da so ponarejeni, zato je poklical policijo. Možje postave so med postopkom pri Gancu našli in zasegli še petinpetdeset ponarejenih bankovcev po petdeset evrov. Gane je do nadaljnjega hotelsko sobo zamenjal z zaporniško celico.

EVJ ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitev 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV
etv
<http://etv.elektroprom.si>
komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Kmetija osvaja gledalce

Tudi drugo izdajo Kmetije vodi Špela Močnik.

Konec septembra so na POP TV začeli predvajati resničnostni šov Kmetija, ki je pred male zaslone privabil izjemno število gledalcev. Dvanajst tekmovalcev se je že znašlo pred presenečenji in preizkušnjami, s premagovanjem katerih se bodo poskušali čim bolje izkazati. Prva oddaja Kmetije 29. septembra je bila prepričljivo najbolj gledana oddaja dneva na slovenskih televizijah in najbolj gledana tudi v svoji primarni ciljni skupini. Nadpovprečen odziv je oddaja imela med predstavnicami nežnejšega spola, saj je prvo oddajo v povprečju spremljala skoraj polovica vseh takrat zbranih pred malimi zasloni. Kmetija je na sporedu od ponedeljka do petka ob 20. uri. Na strani kmetija.24ur.com pa gledalce poleg oddaj čakajo ekskluzivne novice, glasovanja, nagradne igre in drugo.

S koncerta v bolnišnico

Sanjski ženski Miši Margan je med čakanjem na Madonnin koncert nenadoma postalo slabo, zato so jo reševalci odpeljali v ambulantno. Obisk koncerta popkraljice je dogodek, ki si ga velika večina navadnih smrtnikov ogleda le enkrat v življenju. Z enako mislijo se je na Dunaj verjetno odpravila tudi Miša, ki pa ji je po več kot uri čakanja na Madonnin nastop nenadoma postalo slabo. Na pomoč

ji je priskočil radijski voditelj Sašo Papp in ji stal ob strani do prihoda reševalcev. Namesto da bi si ogledala spektakularni nastop popkraljice, so Mišo prepeljali v ambulantno, kjer so ji moči povrnili z infuzijo.

Zaradi slabosti zamudila Madonnin koncert.

Brat bratu

Na 1. program Televizije Slovenija je prišla nova humoristična nanizanka Brat bratu režiserja Branka Đurića - Đura. S svojimi dogodivščinami in potegavščinami jo od prejšnjega tedna dalje začinjajo Brane Šturbej (Bine), Jure Drevenšek (Brane) in Peter Ternovšek (Dedek). Gre za življenjsko zgodbo dveh bratov in njunega senilnega dedka. Bine je poslovnež srednjih let, ki ima kopico najboljših nasvetov za svojega mlajšega, naivnega brata Braneta. Ta se rad hitro zaljubi, zato mu nasveti izkušenega moškega, ki je povrh še njegov brat, lahko pridejo zelo prav. Bine bi Braneta lahko vpeljal tudi v poslovni svet, ki pa je zelo poseben – je vedno na robu legalnosti, po-

štenja, varnosti pri delu, morale, skratka na robu vsega. Ves čas se seveda prepleta tudi z ljubezenskimi, socialnimi, eksistencialnimi, globalnimi težavami. Svet (drugih) pa ga ne razume ravno najbolje. Enako je tudi z Branetom. Zato je »dobro«, da jima je v pomoč senilni dedek Dedek. Ta jima pomaga z bolj neuporabnimi nasveti pa tudi s pospravljanjem, pranjem in kuhanjem. Kaj je boljšega in bolj zdravega kot vsak dan sveža pica, krompirček, burek, čevapčiči, hot-dog in druga hitra hrana? Poleg tega fantje veliko časa preživijo v baru Medo, kjer točijo pivo, njihovi prijatelji, s katerimi lahko kujejo poslovne in druge načrte, pa so podobnih nazorov ...

Brane Šturbej v vlogi Bineta

Še več otrok!

Čprav je Jennifer Lopez šele pred nedavnim rodila dvojčka Maxa in Emmo, se z možem Marcom Anthonjem že pogovarjata o novem naraščaju. »Prva nosečnost se je zgodila, ko sem najmanj pričakovala, želim si, da bi bilo tudi drugič tako,« pravi Jennifer, ki je večkrat poudarila, da ji je materinstvo popolnoma spremenilo življenje. Od poroda se laže osredini na zadeve, ki so res pomembne, in ne izgublja časa z neumnostmi. »Z veseljem bi imela več otrok, saj uživam, ko opazujem, kako Max in Emma rasteta. Z navdušenjem spremljam rast vsakega zobka,« priznava glasbenica, ki se zaveda, da ji pri 39 letih biološka ura že glasno tiktaka.

Nuša si je razbila zobe

Pevka Nuša Derenda je vedno nasmehana gospa. In tega, koliko ji pomeni bleščec in lep nasmeh, pravi, se je začela zavedati šele pred kratkim, ko se ji je na odru pripetila zelo neljuba nezgoda. Z mikrofonom si je namreč razbila zobe. Kako ji je to uspelo, ni povedala, sicer pa med pevci to sploh ni tako redka nezgoda. Dogaja se pogosto in zgodilo se je že najboljšim. Uboga pevka se potem ni mogla normalno nasmehni, vse dokler ji zobozdravnik ni popravil zob. Derenda je še dejala, da sogovornike pogosto gleda v zobe, saj so le-ti odraz osebne higiene.

Ah, ta mikrofoni ...

Pridružite se turnirjem v Parku!

Dolgi jesenski in zimski večeri so kot nalašč za druženje ob igri. Če radi izzivate srečo v igrah na igralnih mizah, ne zamudite Parkovih turnirjev v igrah punto banco, Hit draw poker, blackjack in v ameriški ruleti. Pridite torej v Park, saj je Park srce igre.

Turnirji v igri punto banco

Turnirski večeri:

- 10. in 11. oktober 2008; izbirni dan od 14. 9. do 9. 10. 2008
- 21. in 22. november 2008; izbirni dan od 12. 10. do 20. 11. 2008
- 19. in 20. december 2008; izbirni dan od 23. 11. do 18. 12. 2008

Igralci tridnevnega turnirja imajo v zgoraj navedenih terminih na izbiro še en dodaten dan. Turnir bo potekal v času odprtja pravega (igralcem turnirja se vodi točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Skupni nagradni sklad tridnevnega turnirja: 8.000 €

Turnirji v ameriški ruleti

Turnirski večeri:

- 3. in 4. oktober 2008
- 7. in 8. november 2008
- 5. in 6. december 2008

Turnir poteka ob petkih in sobotah od 20. do 2.30, na štirih igralnih mizah za ameriško ruleto.

Skupni nagradni sklad posameznega dvodnevnega turnirja: 7.000 €

Vip - turnir v ruleti

Turnirski večeri:

- 24. in 25. oktober 2008
- 28. in 29. november 2008 (še dva izbirna dneva od 26.10. do 27.11. 2008)
- 26. in 27. december 2008 - **Veliki finale** udeležencev VIP turnirjev v letu 2008

www.hit.si

Igralci bodo imeli v zgoraj navedenih terminih na izbiro še dva dodatna dneva. Turnir bo potekal v času, ko je odprt pravega (igralcem turnirja se vodi točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Skupni nagradni sklad šestdnevnega turnirja: 50.000 €

Turnir v igri blackjack

Turnirski večeri:

- 17. in 18. oktober 2008, izbirni dan od 21. 9. do 16. 10. 2008
- 14. in 15. november 2008, izbirni dan od 19. 10. do 13. 11. 2008
- 12. in 13. december 2008, izbirni dan od 16. 11. do 11. 12. 2008

Igralci tridnevnega turnirja bodo imeli v zgoraj navedenih terminih na izbiro še en dodaten dan. Turnir bo potekal v času odprtja pravega (igralcem turnirja se vodijo točke največ 6 ur od odprtja pravega, ob nedeljah pa med 17. in 23. uro).

Nagradni sklad tridnevnega turnirja: 7.000 €

Turnir v Hitovem draw pokru

Turnirska večera:

- 31. oktober in 1. november 2008

Turnir bo potekal v petek od 21. do 3. ure in v soboto od 21. do 2. ure s podelitvijo nagrad ob zaključku turnirja.

Skupni nagradni sklad dvodnevnega turnirja: 7.000 €

park
CASINO & HOTEL
Nova Gorica, Slovenija
hit stars

Hribarjev Juda Iškarjot

Magični gledalec

Oddaje Hri-Bar že dolgo nisem gledal. Glede na nedavno afero s Surlo pa sem se odločil, da si jo po dolgem času znova ogledam.

Ravno na dan, ko je bila predvajana oddaja Hri-Bar, naj bi bila znana usoda razvpitega lika z imenom »Reporter Surla«, ki naj bi bil nekakšna parodija na aktualnega odgovornega urednika tednika Reporter Silvestra Šurlo. Slednji se je menda pritožil vodstvu RTV, vendar se, kot kaže, vodstvo ni odločilo za cenzuro. Ko sem tudi v živo videl, kakšen je »Reporter Surla«, sem tudi videl, da dejansko niti ni potrebe, da bi ga odstranili, saj Hribarjev lik ni kaj dosti podoben uredniku Reporterja, niti po glasu niti po videzu. Z vidika spodobnosti se mi je zdelo precej hujše norčevanje iz novinarja Pop TV Tomaža Klemenčiča v oddaji TV Poper, kjer so novinarja prekrstili v Kretenčiča. To je bilo morda pred kakšnimi desetimi leti, a spomini na Kobalovo »popranje« pač ostajajo.

Kar se tiče Saša Hribarja, je bil prav lepo »popeglan«: obrbit, ostrizen, počesan, v lepi obleki. In seveda »naspidiran« kot vedno. Tako da včasih ne veš, ali se heca ali misli resno – na primer na začetku oddaje, ko je protestiral proti delitvam Slovencev ter hkrati tudi sam izumil delitev na ljudi z imenom in priimkom, anuse in turboanuse, ki so menda najbolj nevarni. Ne vem sicer, koga je imel v mislih, saj Hribar očitno pušča svobodo mišljenja, kar po mnenju raznih Miheljakov in

Vežjakov najbrž ne sodi v koncept »grimsovi-zije«. Navidezna resničnost je tudi tokrat dobro delovala, saj je bil najprej prikazan trojček KGB – v postelji. Videti je bilo kot nekakšna svingerska zabava. Saj veste, dva moška in ena ženska v isti postelji, pri čemer pa se ni vedelo, s kom je navidezna Katarina K. v resnici bolj povezana: ali z Borutom P. ali z Gregorjem G. Škoda, da so slednjega dali na levo stran postelje, saj bi s svojo velikostjo bolj spadal na desno stran, tako kot je bil pozicioniran sedaj že legendarni svinger Aurelio J. na sliki, ki je bila objavljena v Slovenskih novicah in nedavno še v Slovenskem tedniku.

Največje presenečenje pa je bila gostja v studiu – Saša Hribar je namreč v studio povabil razvpito Andrijano Starina Kosem. In čeprav je Hribar znan kot pivovarski zabavljac (na zadnji prireditvi Pivo in cvetje se je celo slikal s pivovarskim baronom Boškom Šrotom), je kar pošteno provociral gospo ASK. V uvodu jo je imenoval celo »Brutus« in »Juda Iškarjot«. Smešno je izpadlo, ko se je nekoliko spozabila in na trenutke polemizirala z navideznim Janezom Janšo. Kot da bi šlo za skrajno resen pogovor, ki niti ne spada v razvedrilno oddajo, kot je Hri-Bar. Toda oddaja vendarle ni bila tako piarovsko zasnovana kot Trenja na Pop TV za letošnji osmi marec, ko je Uroš Slak pustil ASK, da je lahko neomejeno govorila. Tokrat ji Hribar kar nekajkrat ni pustil do besede, prizanesel ji ni niti v vprašanju, kako je spoznala Boška Šrota in kako je leta 2004 z Janezom Janšo obiskala prireditev Pivo in cvetje, kjer je tedaj kraljeval še Šrotov predhodnik Tone Turnšek, s katerim se Hribar menda dobro pozna. Vsekakor se je Hribar izkazal za bolj prijetnega sogovornika kot pa Lado Ambrožič, ki se je dan pozneje v TV Intervjuju neuspešno »spopadel« z dr. Petrom Jambrekom. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Nekoliko boste zmedeni zaradi dogajanja, saj ga ne boste razumeli. Najbolje bo, da se pošteno pogovorite s partnerjem in rešite težave. Konec tedna bo minil zelo umirjeno in prijetno.

Bik
21.4.-21.5.

Zadovoljni boste, ker bodo vaše domneve končno potrjene. Glede denarja se boste morali nekako bolj urediti in se potruditi, da ne boste več trošili brez potrebe. Preživeli boste prijeten petek.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Delo, ki vam ga nalagajo, je nekoliko preveč za vas, zato bo zelo dobro, če se o tem pogovorite s svojimi nadrejenimi. Najverjetneje bodo pokazali razumevanje in vam nekoliko zmanjšali obremenitve.

Rak
22.6.-21.7.

Vaš trud bo kmalu obrodil sadove, ki ste si jih želeli, in to je boljša komunikacija ter s tem povezana večja bližina med vami in partnerjem. V službi se bodo ta teden dogajale spremembe, a ne v zvezi z vami.

Lev
22.7.-21.8.

Delo, ki ste si ga zastavili, se bo zelo dobro uteklo, čeprav bo na začetku nekoliko težav z vsem skupaj. Precej se boste morali potruditi, da se bo stvar uredila, tako kot si želite. Na koncu se boste veselili.

Devica
22.8.-21.9.

Najbolje bo, če začnete načrtovati naprej, tudi če ste ostali brez zaupanja v svoje najbližje. Najbolj pa se seveda zanašajte na svoje občutke in na svoje sposobnosti. Kmalu se boste prepričali, da se da marsikaj narediti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Konjiček, s katerim ste se začeli ukvarjati nedavno, se je spremenil v nadlego, zato se boste odločili in pretrgali stike s klubom. Dolgočasili se gotovo ne boste, saj boste morali veliko postoriti doma.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ta teden se boste veliko bolje počutili, ker ste se znebili nekaterih nadlog v podobi ljudi. Pazite samo, da se ne boste preveč tolažili z delom, sicer vas bodo nekateri ljudje preveč pogrešali.

Strelec
22.11.-20.12.

Bojevali se boste s svojimi občutki, ki postajajo vse bolj nadležni. Zdelo se vam bo, da vas želi partner na vsak način prizadeti ali pa zmanjšati pomen vašega mnenja. Ta teden bo minil v precej žalostnem ozračju.

Kozorog
21.12.-19.1.

Nepričakovano se bo pojavil nekdo, ki se bo želel približe spoznati z vami. Nikakor se vam zdaj ne bo dalo ukvarjati s koler koli. Veliko dela boste imeli sami s seboj, da bi obvladali svojo jezo.

Vodnar
20.1.-18.2.

Imejte veliko potrpljenja, sicer se vam ne bo najbolje pisalo. Zelo se boste morali potruditi na račun svojega dela, saj se obetajo nekatere spremembe. Kmalu se boste lahko prepričali o dobroti nekaterih ljudi.

Ribi
19.2.-20.3.

Dolgčas, ki vas bo preveval, lahko s čim premagate – zamislite si čim bolj zanimivo dejavnost ali sprehod, ki vas bo sprostil in vam prenesel veliko notranjega miru. Poiščite stik s svojimi sorodniki.

radijski program
za slovensko
manjšino
v sloveniji

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **6.10.1945** je angleška vojaška uprava v Trstu izdala ukaz o ustanovitvi slovenskih srednjih šol, to je nižje in višje realne gimnazije, trgovske akademije in več strokovnih šol.

> **6.10.1991** sta slovenski izvršni svet in predsedstvo Slovenije sklenila, da se morajo, v skladu s sporazumom vsi vojaki JLA umakniti iz Slovenije do 18. oktobra.

> **7.10.1945** so v Trstu ustanovili Zvezo slovenskih kulturnih društev.

> **7.10.1950** so kitajske čete zasedle Tibet.

> **7.10.1991** se je ob polnoči iztekel brionski moratorij. Slovenija je začela znova izvajati zakon o nadzoru nad državno mejo ...

> **8.10.1826** se je v Podgorju pri Kamniku rodil politik, pisatelj in praktični jezikoslovec Luka Svetec. Po njegovih predlogih so Slovenci dosegli enotnost knjižnega jezika.

> **8.10.1864** se je rodil zdravnik kirurg dr. Edo Šljajmer, začetnik slovenske moderne kirurgije.

> **8.10.1912** se je začela prva balkanska vojna. Črna gora je napovedala vojno Turčiji.

> **8.10.1953** sta se ZDA in Velika Britanija odločili izročiti upravo v coni A STO v upravo Italiji. Jugoslovanske oblasti so takoj izvedle delno mobilizacijo in okrepile enote ob meji.

> **8.10.1991** je dobila Slovenija svoj denar – tolar.

> **9.10.1898** je ljubljanski nadškof Anton Bonaventura Jeglič blagoslovil novi samostan frančiškanov na Brezjah.

> **9.10.1991** so v Sloveniji začeli zamenjvati jugoslovanske dinarje za vrednostne bone.

> **10.10.1813** se je rodil italijanski skladatelj Giuseppe Verdi.

> **10.10.1920** so na Koroškem izvedli plebiscit, po katerem je celotno plebiscitno območje pripadlo Avstriji. Za Avstrijo se je izreklo 59, za Kraljevino SHS pa 41 odstotkov volivcev.

> **10.10.1990** je predsedstvo SFRJ sklicalo sestanek in razpravo skupaj s predsedniki vseh republik in pokrajin o konceptu prihodnje ureditve Jugoslavije.

> **10.10.2000** je umrla Sirimavo Bandaranaike, ki je kot predsednica cejlonske vlade postala prva ženska na svetu na čelu državne vlade.

> **11.10.1956** so na Madžarskem izbruhnile množične demonstracije zaradi nezadovoljstva s komunističnim stalinističnim režimom.

> **11.10.1958** so začeli z rednim eksperimentalnim programom slovenske televizije. Odvajali so pod nazivom RTV Ljubljana, ker so naziv RTV Slovenija »višje strukture« zavrnila.

> **11.10.2007** je Vrhovno sodišče Republike Slovenije razveljavilo obsodbo, s katero so leta 1946 obsodili škofa Gregorija Rožmana.

POGLED NAZAJ (OD 6. 10. DO 13. 10.)

Narodni svet SHS

V Zagrebu so **6. oktobra 1918** ustanovili Narodni svet Slovencev, Hrvatov in Srbov. Že čez deset dni je njegov predsednik dr. Anton Korošec zavrnil ponudbo cesarja Karla za federativno preureditev Avstro-Ogrske. Hrvaški sabor je 29. oktobra 1918 razglasil prekinitvev državnoopravne zveze z Avstrijo in Ogrsko, hkrati pa je bila v Ljubljani velika politična manifestacija narodne osvoboditve. Država Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so jo ustanovili Slovenci, Hrvati in Srbi habsburške monarhije, je obsegala Slovenijo z Istro, Hrvaško z Dalmacijo in BiH.

S tem dejanjem so bili Slovenci združeni s Hrvati v skupno samostojno Državo SHS, v kateri je bilo tudi precej Srbov na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini. Najbrž je bil prav v tem vzrok, da država ni mogla postati trajnejša zgodovinska rešitev. Samo za Slovence in Hrvate bi to morda lahko bila, vendar z njo ne bi bil rešen srbski nacionalni problem. Srbi s te in one strani Drine so si prizadevali za popolno združitev vseh Srbov v eni državi.

Grški komunisti

Ko so Grčijo zasedli Nemci, so potekali v državi srđiti boji med rojalisti in komunisti. Spopad se je nadaljeval tudi po koncu druge svetovne vojne. Leta 1945 so se odločili, naj obliko vladavine določi plebiscit. Septembra 1946 je prišlo do ustavne monarhije, hkrati pa so se pripadniki komunistične partije umaknili v hribe in pod vodstvom generala Markosa ustanovili okoli 30 partizanskih enot z 12.000 borci. Z orožjem sta jih podpirali Sovjetska zveza in Jugoslavija, na drugi strani pa so vladni vojski pomagale ZDA in Velika Britanija. Oborožen boj je trajal do leta 1949. Ko je Jugoslavija zaradi spora s SZ

nehala podpirati grške komuniste, so ti **9. oktobra 1949** položili orožje.

Po smrti Jurija II. je prišel na prestol kralj Pavel I. Leta 1967 je vojska izvedla državni prevrat, kralj Konstantin II. je zbežal in sledila je sedemletna vojaška diktatura. Leta 1973 so odpravili monarhijo in čez eno leto razglasili republiko.

Slovenska okrogla miza

Predsedstvo ZZB NOB se je **10. oktobra 1989** z zamudo odločilo, da bo sodelovalo na okrogli mizi novonastajajočih slovenskih političnih strank, vendar pod pogojem, da gre samo za posvetovalno in usklajevalno telo. Praktično je bilo takrat v veliki meri z delom okrogle mize že konec, bistvo sporov pa prav v (ne)obveznosti sklepov.

Težave so se pojavile že na prvem sestanku, saj predstavnik uradne oblasti Peter Bekeš (ZKS) ni imel mandata za pogajanja oziroma, kot je sam izjavil, ni imel pooblastil za razpravo o vsebinskih vprašanjih, zato je kar med sejo odšel na posvet s svojim vodstvom. Na jezo alternative pa je čez nekaj dni še predsedujoči Jože Smole izjavil, da so srečanja le mesto konzultacij ter dogovarjanj in da okrogla miza nikogar ne bo zavezovala k ničemu. To se je kaj kmalu pokazalo, saj je republiška skupščina ustanovila lastno delovno skupino za oblikovanje zakonov o volitvah. Nazadnje je bila okrogla miza 24. oktobra, alternativa pa je odgovorila na (samo)vprašanje: »Zakaj na okrogli mizi ne želimo več sodelovati?« in ZK očitala, da v skupščini niso zagovarjali dogovorjenih stališč o volilnem sistemu ...

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 39/28

Zaviralci razvoja? (1)

V Demokraciji je bil dne 25. 9. 2008 objavljen članek novinarke Vide Kocjan z naslovom »Zaviralci razvoja?«, v katerem so navedeni neresnični podatki o družbi Talum d. d. Kidričevo in predsedniku uprave družbe. Zato vas prosimo, da v skladu z medijsko zakonodajo objavite sledeče pojasnilo.

Talum je eno izmed največjih in najuspešnejših slovenskih podjetij tako v Podravju kot tudi na območju celotne Slovenije. V letu 2006 je bil Talum po lestvici Dela FT tudi najboljšo slovensko podjetje in podatki govorijo, da je Talum vodilni na lestvici najboljših z razlogom: v letu 2007 je imelo podjetje 349 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje in 9 milijonov čistega dobička. Trenutno zaposluje več kot 1000 ljudi, skupaj s hčerinskimi podjetji pa več kot 1400. V letu 2007 je Talum prodal 155.652 ton proizvodov iz aluminija, skupna ustvarjena vrednost prodaje pa znaša 349.576.030 EUR. Do leta 2010 nameravamo v podjetju povečati proizvodnjo aluminija, dodatno zaposliti do 200 ljudi ter še povečati uspešnost svojega poslovanja. Ob tem Talum posebno pozornost namenja zadovoljstvu svojih zaposlenih in vlaga v njihovo znanje in razvoj, podjetje pa je močno vpeto tudi v lokalno skupnost in redno vlaga v družabno, kulturno in športno do-

gajanje na Kidričevem in v širši okolici Ptuja.

Kljub dobremu upravljanju družbe država preko večinskega lastnika, družbe ELES d. o. o., poskuša vplivati na spremembe v vodstvu družbe, kar je poskušala doseči tudi z menjavo dveh članov nadzornega sveta. Ker je bilo na skupščini ugotovljeno, da ELES d. o. o. kot večinski delničar Taluma d. d. ni podal zakonsko predpisane obvezne notifikacije o pridobitvi kvalificiranega deleža, je bil skladno s tem sankcioniran s prepovedjo uveljavljanja pravic iz delnice oz. deleža, dokler obveznosti ne izpolni. V celotnem postopku je uprava Taluma d. d. tako delovala skladno z zakonom.

*Mag. Danilo Toplek,
predsednik uprave Taluma*

št. 40/71

Slavko Gaber, novi baron Ravbar (2)

Na kratko se odzivam na pismo pooblaščenega odvetnika Slavka Gabra in Milice Antič Gaber, Veljka Jana. Ob skrbnem ponovnem branju članka boste ugotovili, da je večji del besedila pisan v pogojniku, to jezikovno sredstvo pa je tam z določenim namenom, in sicer ne zato, da zatruje, temveč da distancirano opozarja na možne povezave, v tem primeru med Slavkom Gabrom, njegovo ženo in založbo Izolit, kjer pa je možno izpostaviti dejstva, kot denimo pri razmahu založbe Izolit, tega sredstva ni. Dejstvo je, da je bil koncept devetletke sprejet v času ministruvanja Slavka Gabra, glede prijateljskih vezi zakoncev Gaber, ki same po sebi niso materialno dejstvo, pa ni možno argumentirano razpravljati niti tovrstnih vezi dokazano zanikati ali potrditi, seveda pa imata zakonca Gaber pravico tovrstne povezave zanikati. Avtor članka se je z uporabo pogojnika in besedišča jasno in večkrat distanciral od vrednotenja vsebine ter delanja

zaključkov tudi pri opozarjanju na morebitno lastništvo Ravbarjeve graščine zakoncev Gaber. Novinarska etika seveda zahteva, da se novinar za morebitne neresnične ali napačne navedbe prizadetemu opraviči: če sem torej zakoncema Gaber pripisal prevelik socialno-ekonomski krog ali jima po krivici pripisal srednjeveško nepremičnino, se jima na tem mestu javno opravičujem.

Damjan Popič, Demokracija

Izbrane volitve

Bravo! Dobro smo se odrezali na volitvah. Slovenci smo pač križanci med idioti, ki ne znajo razmišljati s svojo glavo, nehalnežni, lenuhi, pohlepneži in čredo lahkovernih koštrunov. Ni nam pomoči! Volivcem ni pomemben blagor vseh ljudi in napredek Slovenije, kar je odlično zastavila Janševa vlada. Pomembne so le bolne osebne ambicije, zamere, neverjetno sovraštvo do predsednika, užaljenost in koliko bo kdo lahko vtaknil v svoj žep. Zaslužili smo si, da po kratkem obdobju napredka, poštenosti in demokracije ponovno pademo v anarhijo ter da spet občutimo dober komunistični bič. Tega bomo zagotovo deležni! Takoj v začetku še ne, ker se čuti še vpliv dobre Janševe vlade, toda v štirih letih nas bo še krepko švrkal in prav je tako!

Mihaela Afner, Celje

Zmaga nasprotnikov slovenske osamosvojitve

Mnogim bralcem slovenskih časnikov je najbrž že znano, kako so nekdanji vodilni skrajno levičarski funkcionarji nasprotovali slovenski osamosvojitvi. Šele po plebiscitu, ko se je ogromna večina Slovencev odločila za osamosvojitve, so spremenili taktiko in se potuhnil, vendar le navide-

zno. Bivši predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je odlikoval za osamosvojitve osebe, ki niso imele v resnici prav nobenih zaslug – prej nasprotno. Zato vsa čast tistim res zaslužnim, ki so mu vrnilo odlikovanja. Po razpadu Demosa, v katerega so se infiltrirali tudi zavedni levičarji, so taisti spet za 12 let prevzeli vodstvo v Sloveniji. Tedanji predsednik vlade Lojze Peterle ni imel nikakršne možnosti izvesti nujno lustracijo, saj je znani bivši oznovski oficir izjavil, da jo lahko izvedejo le preko njegovega trupla. Leta 2004, ko je na volitvah zmagala Janševa SDS, so po njem tolkli s topovi vseh kalibrov in uprizorjali masovne stavke na vseh področjih. Najbolj podla in lažniva je bila peticija novinarjev, poslana mednarodnim ustanovam, češ da uvaja Janša cenzuro nad tiskom. V tem obrekovanju se je najbolj »izkazal« bivši Večerov novinar s posrečenim priimkom, ki se ga lahko smatra za nekakšnega Robina Hooda slovenskih medijev. Garancijo za »neodvisnost« tiska zagotavlja gospa Andrijana Starina Kosem, ki je brezobzirno zasadila nož v hrbet tistim, ki so ji pomagali do vzpona. Zelo prav ima politični analitik in publicist dr. Boštjan M. Turk, ko piše v Večerju 27. 9. 2008, da takšnega medijskega umora, kot ga je bil pred volitvami deležen sedanji premier, ne pomniti niti zgodovina sodobne »demokracije« na Slovenskem niti sočasna evropska praksa. V Reporterju 23. 9. 2008 je pravilno ugotovil, da gre do glavnih v teh volitvah do Milana Kučana, Forumu 21, ljubljanskega župana, pa še koga, predvsem pa do premajhne zavesti volivcev, ki še po dveh desetletjih ne ločujejo med resnico in utvaro. V mislih ima tudi mater vseh afer – afero Patria, kar je bil svojevrsten atentat na premierja Janšo. Sicer pa je imel ▶

► Janša na žalost opozicijo celo v lastni koaliciji, saj je ugotovil, da SLS pod vodstvom predsednika Bojana Šrota sedi na dveh stoli. Lojze Peterle pa je v Večeru dne 27. 9. 2008 pravilno ugotovil, da je Erjavčev DeSUS izrazilo leva stranka in da je bil najbolj nenačelen do upokojencev, ker so v Ropovi vladi podprli udarec po upokojencih, v Janševi pa se je stanje izboljšalo. Kdaj bodo upokojenci le sprevideli, da so nasledili in da se jim nič dobrega ne obeta v novi levičarski vladi. O tej temi piše v Večeru z dne 23. 9. 2008 tudi odlični pisec g. Marjan Avgustinovič iz Maribora s člankom »Volivci so se odločili za upokojencem nenaklonjeno stranko«. Seveda si je sedaj oddahnila tudi profesorica dr. Vesna V. Godina, ko piše v Večeru, da bi Janša moral izgubiti volitve še z večjo razliko. Zelo vesel pa je tudi podpredsednik SD, politolog, profesor na Fakulteti za družbene vede in prostovoljni nadzornik cerkvenih pridig dr. Igor Lukšič, ko pravi, da rezultat volitev kaže, da so se ljudje v Sloveniji odločili, da jim »totalitarni« režim in instrumentalizacijska politika nista pisana na kožo. V resnici pa upam, da se le velik del Slovencev spominja totalitarizma in genocida po letu 1945 in z ozirom na tedanjo strahovladno bi moral velik del nekdanje rdeče »elite« imeti rezerviran prostor na smetišču zgodovine.

Roman Kralj, Maribor

Smrtni greh za Slovenijo

Na zadnjih volitvah so zopet dobili v roke papirje za vodenje države ljudje, ki zagovarjajo rop, požig, in

Radio Alpski val
www.alpskival.net
 † 05 38 11 886
 † 05 38 11 674

RADIO
 96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice
 Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
 ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO
RADIODMEV
 97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
 UKV, STEREO, RDS

umor, ki je bil sprožen leta 1941 ko so partizani pod vodstvom komunistične partije skupaj z okupatorji napadli Slovenijo. V tem nerešenem, v vso tkivo slovenskega narodovega telesa zalezanem in prisotnem smrtnem grehu tiči vsa naša velika nesreča, ki nas vedno bolj peha v izumrtje. Kar poglejte naša glavna mesta, če nas ne bi reševali drugi bratski narodi, bi jih bilo že pol manj, in ni čudno, da v njih velikopotezno zmagujejo vse stranke, ki izhajajo iz komunistične partije, saj v njih vidijo zagotovilo za privilegije in svoj razcvet. V potrdilo so jim že njihovi predhodniki, ki so po svetovni vojni skupaj z okupatorjem zdesetkali slovenski narod. Kar poglejte od primest dalje, kolikšno število in kakšna struktura prebivalstva v vaseh je bila nekdanje v Sloveniji po vseh zakotjih dežele, kakšna pa je danes?! Dokler ta smrtni greh komunistične partije nad Slovenijo ne bo rešen, nas ne morejo rešiti nobeni mavrično preoblečeni komunisti ne združena Evropa in ne globalizirani Svet, če v samih nas ni moči, da bi oprali ta smrtni greh.

Upam, da ste že dojeli, čemu služi ta dolgi uvod? Služi naj temu, da boste dojeli, kako potreben in za vso našo državo zgleden je bil letos tisti še mali glas opozorila vernikom, kako so iz svoje vere dolžni voliti. Ne glede na vik in krik »pošteno prigrabljenih« tajkunskih medijev in politikov, ki so jim to omogočili, ter trobentačev, ki so ga na veliko zatrobili, je dejstvo, da bi morale vse župnije v naši državi – od spodaj navzgor in obratno – v prvi vrsti kazati na grehe v družbi, ki se čez vse še dovoljene mere za obvladovanje bohoti pri nas. Recimo: prvak nekdanje KP je vse razpoložljive

udarne sile s svojimi vazali vred pozival na okope, naj obdela še vedno iz totalitarizma zaslepljeno ljudstvo proti zametkom resnične demokracije, ki je silno pokvarljiva, če jo v roke dobijo oligarhi.

Je bilo kaj zgražanja? Ne, temveč smejoče se odobravanje! Zato ni čudno, kar počnejo naši verniki, katerih cilj je, da bi prišli v nebesa. Posebno starejši so večina člani upokojenskih društev, ta pa jih usmerjajo, da volijo DeSUS, ki je čisti podaljšek SD, prej ZLSD, še prej pa KPS. In to naši starejši verniki pridno počnejo, sicer DeSUS ne bi imel tolikšnega volilnega uspeha, saj pravi »napredni upokojenci« ne dajo glasu svoji stanovski stranki (ta je ustanovljena za verne), temveč naslednici KPS, da bo gotovo zmagala na volitvah.

Zatorej, dragi župnik iz Bevk, vsa čast vam za dušno skrb vaših ovčic. Želja vernikov, ki nam je mar demokracija, pa je za naslednjo OLIMPIJADO, naj vas že danes začno posnemati duhovniki – župniki po vseh župnijah, ker tega ne počno učitelji, ki v času verouka pošiljajo otroke na proslave ZB. Da bi tako kot nekdanj pod fašizmom – nacizmom – komunizmom v polnosti (razumljivo tudi na polju polisa), kot nas uči naš blaženi Anton Martin Slomšek, na vseh področjih skrbeli za dušni blagor svojih vernikov.

Anton Mušič, Škofljica

Zmeden pogled izza očal

Zgodovinar dr. Janko Prunk naj bi bil gledal v prihodnost (odgovor na intervju dr. Janka Prunka v Magu 24. 9. 09, št. 38, ki ga pa tam niso želeli objaviti), v kateri bo »zmagoviti trojček« skupaj z Desusom zagotavljal nekoliko

bolj socialno občutljivo levosredninskost. Seveda, napoveduje se sprememba, naj bo že kakršna koli, v njej je zaslužil svoj varen kotiček znova dr. Prunk. Iz desnega kotička se bo pomaknil proti levi, in ker ubogljivo in všečno odgovarja na vprašanja novinarja v Magu, bo morda kak jesenski list prekril tudi njegovo večbarvno skrivališče. Politična kultura, o kateri razpreda, je zanj seveda kot fatamorgana, ki jo na silo želi uzreti tam, kjer je udobnost zelenega fotelja najprivlačnejša. Medtem ko na eni strani pravi o komentatorju Balažicu, da »je bil prej že tudi vse drugo« (kar dopuščam), pravi o drugem, dr. Boštjanu M. Turku, da je »navaden amater in Janšev advokat«. Všeč pa mu je Balažičeva izjava »pa dajmo že enkrat postati normalni!« Zanimivo. Zgodovinarji bi morali imeti sijaen spomin. Toda pod tisto, »prej pa je bil že vse drugo«, bi moral zgodovinar Prunk podpisati tudi sebe. Tista je namreč iz trte zvita, da je on »ubogega Janša, ki po krahu v Demokratski stranki ni imel kam iti«, pripeljal v Pučnikovo stranko. Skoraj dvomim, da bi si kaj takega drznil zapisati, če bi bil dr. Pučnik še živ. Resnica je ta, da je dr. Prunk leta 1994 dejansko izstopil iz Janševe stranke, še pred tem pa tudi Pučniku ni kazal prav prijaznega obraza, saj Pučnikova načelnost ni ustrezala mlahavosti in hinavščini.

Prunkova odsotnost iz politike naj bi trajala do oktobra 2004, ko je SDS zmagala na volitvah. In kako pomenljivo – zmagala je stranka, ki ji je še vedno predsedoval Janez Janša, dr. Prunk pa se je znova priključil prav stranki, v kateri je po Prunkovo » naredil red kot v kakšni kasarni, on pa nima

v njej kaj iskali«. Kaj pa ste iskali, gospod Prunk, če ne drugega kot kakšno korist oziroma udoben fotelj, iz katerega bi delili zlagane zgodovinske resnice? Zanimiva je tudi Vaša »resnicoljubnost«, da ste letos spomladi ponovno izstopili iz stranke. Boste dejali, da to meče lepo luč na Vas? Očitno se sedaj v »novih« pogojih hvalite s svojim dejanjem. Saj, morda bodo pa zdaj bolj poskrbeli za vas.

V svojem intervjuju ste tudi izjavili, da »nekomu lahko dam svoje simpatije, toda nikoli ne morem dati svoje duše in svoje pameti. SDS in njen vodja pa sta hotela prav to«. Človek da tisto, kar premore, duša pa je nekaj tako svetega, da je ni mogoče iztrgati, pamet pa je, kakršna pač je, in menim, da je Janši ne primanjkuje, kar je zanesljivo dokazal vsem Slovencem, pa še Evropi zraven. Nekaj resničnega in za Slovenijo pozitivnega pa ste le izjavili, namreč da našemu predsedniku napovedujete dolgo politično kariero. Za to napoved pa hvala, dr. Prunk!

Vera Ban, Ljubljana

Svoboda tiska

Morebitni mandatar Borut Pahor je kmalu po razglasitvi volilnih rezultatov dejal: »Zagotovili bomo svobodo tiska!«

Vsem demokratičnim piscem predlagam, da čim več pišejo in pošiljajo svoje prispevke predvsem Delu in Dnevniku. V primerih neobjave naj jih pošljejo Demokraciji, Reporterju, Družini in Slovenskemu tedniku, s pripisom, da jih Delo oziroma Dnevnik nista objavila. Glede na Pahorjevo obljubo pozivam uredništva štirih omenjenih časnikov, da njim poslana neobjavljena pisma s primerno opombo objavijo in tako dokažejo, da oni nimajo težav s svobodo tiska.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

15. 9. 2008 na RTVS

Pregled zgodovine Primorske v luči proslave ob obletnici priključitve le-te Sloveniji, dolge razlage z raznimi trditvami tistih protagonistov, ki so takrat operirali v vseh porah partizanstva – vse je jasno o tej vojni. Toda bistvo te komaj pre-

tekle zgodovine ni bilo povedano. Temu se vsi po vrsti izogibajo.

Slovenski narod ima pregovore, ki so zelo resnični; na primer »vsaka medalja ima dve plati«. Tako so vsi po vrsti zagovarjali le eno plat medalje, in to tisto, ki jim najbolj ustreza. Povedali so, da so oni izpeljali vse tako, kot je bilo načrtovano, nikjer naj ne bi bili naredili nobene napake. Da pa je bilo vse skupaj že davno prej naštudirano, tega ni nihče omenil, kakor ni nihče omenil, da so iz Moskve dobili napačen plan, kako naj to izpeljejo.

In zakaj je bilo treba uvažati revolucijo v Jugoslavijo? Sedaj trdijo, da te ni bilo, naj bi vse bilo samo rodoljubje! To bi lahko bilo, bi vsaj prineslo dosti manj žrtev in trpljenja. In kaj naj rečemo temu, da so ves čas vojne in revolucije imeli za vodilo samo komunizem. Takoj po vojni pa imeli Stalina, Tita in Marxa za največje sinove narodov, celo sveta. Da so Primorska, Trst, Gorica, ki so ostali na oni strani v Italiji in ki so se na tak način morda za vedno izgubili, je krivda samo tega in takega početja, obnašanja partizanstva na tem območju.

Ko smo poslušali nekatere intervjuje o situaciji v Trstu v tistem negotovem obdobju, smo lahko videli in slišali, da so bile zadeve zmedene le na zunaj, medtem ko je bilo v zakulisju že vse jasno, komu bo v končni fazi Trst pripadel. Najzanimivejši intervju je tisti, ki ga je dal neki magister zgodovine v Trstu. Rekel je: »Tokrat so bile razmere pač take, ki bi lahko tudi kaj spremenile, saj so bili tisti Tržičani, ki so bili navajeni uporabljati tržaško italijansko govorico, nenaklonjeni, da bi se Trst vrnil Italiji.« Imena magistra si nisem zapomnil.

In končno, zakaj je bilo treba sedaj na TV 3 predvajati dokumentarec, ki je v bistvu konstrukt. Ve se namreč, da je iz tistih časov, ko je vse izhajalo iz agitpropa. Pa še to. Leta 1941 so v Londonu, ko je bila tam delegacija iz Jugoslavije, obljubili, da bosta Trst in Gorica po vojni v okviru nove Jugoslavije. To je izjavil angleški zgodovinar pred TV-kamero, a so se stvari pozneje tako spremenile, da od tega ni bilo nič.

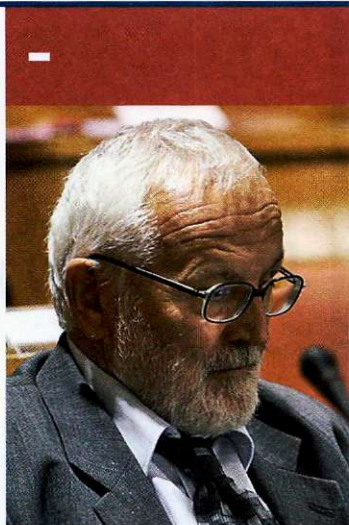
Viktor Miklavčič, Nova Gorica

Partnerstvo – kakšno?

Marija Vodišek

Od poraza NSi na letošnjih volitvah ožji odbor stranke analizira njegove vzroke. Kakor vsak poraženec krivdo vali predvsem na napačno vodenje stranke, za kar je seveda kriv Andrej Bajuk. No, po Peterletovih izjavah ni kriv le Bajuk, temveč predvsem premier Janez Janša in njegova stranka SDS, ki jo imenuje SZDL oz. »socialistično zvezo delovnega ljudstva«. Porazenci iščejo vzroke poraza, in ker jih nočejo poiskati pri sebi, dolžijo druge. Intervju s Peterletom v Delu, 27. 9. 2008, je očiten dokaz, da NSi prevzema vodenje diskreditacije J. Janše iz programa »zmagovitega trojčka« KGB. Glavni očitke je, da v Janševi vladi ni bilo partnerskih odnosov. Poglejmo, kakšno »partnerstvo« je SKD s sorodnimi strankami izvajala v preteklosti. 1. Zadeva Depala vas: SKD prek podpredsednika stranke in notranjega ministra Iva Bizjaka, kjer je nastala celotna spletko za rušenje obrambnega ministra Janeza Janše, aktivno sodeluje pri tej zaroti. Skupen sestanek vseh ljubljanskih odborov SKD in govori Lojzeta Peterleta, E. Staniča in Deželaka to še dodatno potrjuje. Bila sem tam. 2. Poskus sprejetja Resolucije 1096 Parlamentarne skupščine Sveta Evrope v zadevi zapuščine nekdanjih komunističnih totalitarnih sistemov. Najmanj pet ur sta se pri Urški na Privozu Peterletova SKD in Pučnikova SDSS pogajali za sprejete. Resolucija ni bila sprejeta, ker so krščanski demokrati nasprotovali. Pučnik je bil do skrajnosti razočaran. Bila sem tam. 3. SDS organizira podpisovanje za uveljavitev večinskega volilnega sistema. Zbrali smo več kot zahtevanih 43.000 podpisov in jih odnesli v parlament. Med njimi je tudi podpis sedanjega celjskega škofa Antona Stresa. V pismih je Lojze Peterle članom SKD prepovedal podpisovanje. Pa so nekateri vseeno prišli. Pozneje je v parlamentu poleg SKD tudi Zagožnova SLS nasprotovala večinskemu sistemu. Verjetno bi bila po tem sistemu NSi danes v parlamentu in SLS bi imela več poslancev. 4. Leta 1996 se »zgodí« poslanec SKD Ciril Pucko, ki proda svoj glas LDS. Samo EN GLAS je manjkal Janezu Drnovšku in tega mu je dal »kristjan«. Bila sem na balkonu parlamenta. Upam, da Lojze Peterle, ki je bil zunanji minister v Drnovškovi vladi, ni pozabil, kako ponižujoče ga je slednji odpoklical iz Ogleja, kjer je hotel preprečiti »španski kompromis« liberalne demokracije oz. Franca Jurija? Pa kolikor se spomnim, ni o tem napisal nobenega obtožujočega članka. Janševa SDS (za Peterleta SZDL) je Peterletovo kandidaturo za predsednika države podprla. Še dobro, da ni bil izvoljen! No, toliko o očitnem partnerstvu in vztrajnem pripisovanju razlogov za svoj neuspeh Janezu Janši in Andreju Bajuku, ki smo mu mnogi hvaležni za njegovo štiri-letno odlično delo v Janševi vladi. Ima mar Lojze Peterle mandat, da odloča o tem, kdo je kristjan in kdo ni? DeSUS, ki ima 7,45 odstotka glasov, ni tretja stranka v državi, temveč četrta, saj ima SDS 29,26 odstotka glasov, le da SDS ni v igri »trojčka«. Mislim, da bo DeSUS najtežavnejša stranka in Kresalova jim je že povedala, da ne morejo imeti enakih pozicij kot »trojček«, pa sta bila Šrot in Erjavec kar tiho. Novemu mandatarju pa iskreno želimo uspešno delo za dobro Slovenije!

Politični semafor

Večni pesimist Ekonomist dr. Jože Mencinger je znan po tem, da na večino stvari gleda pesimistično. Že kot podpredsednik Demosove vlade ni verjel v gospodarsko osamosvojitve Slovenije. Danes upa, da se finančna kriza ne bo vlekla več kot deset let. Slovenija naj bi se temu delno izognila, ker je finančno »manj razvita«. Meni, da pri nas javnofinančnega presežka sploh ni. Reforma plačnega sistema pa naj bi bila največja napaka odhajajoče vlade.

0

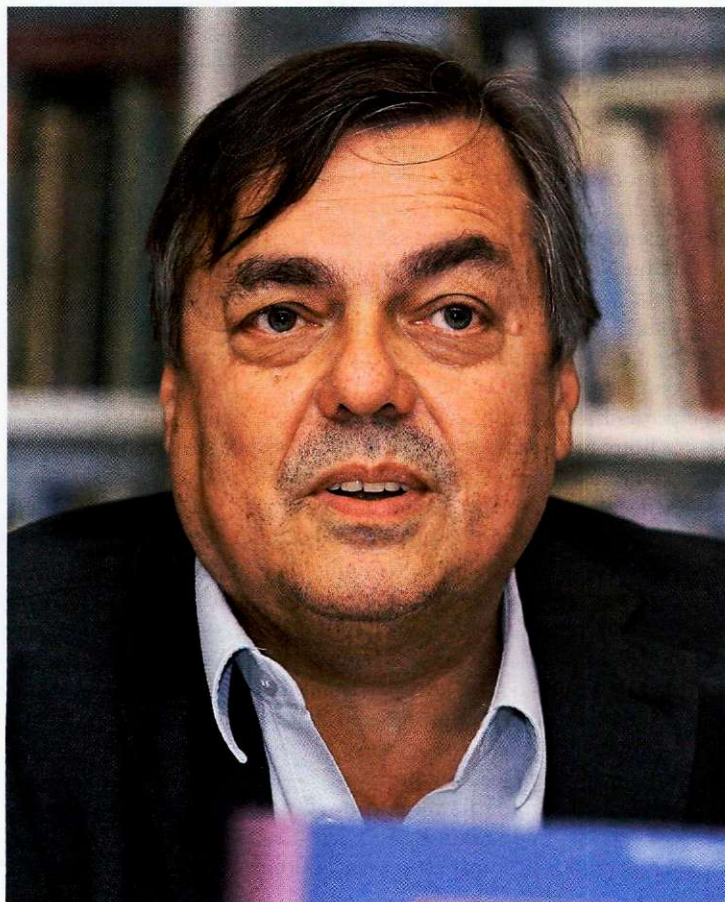

Realist? Svetovalec predsednika SD za promet in pomorstvo ter kandidat za ministra za promet Patrick Vlačič je odločitev Evropske komisije, da Sloveniji zaradi obstoječega sistema vinjet pošlje prvi uradni opomin, označil kot pričakovano. Po njegovih besedah so bili v SD do projekta kritični tudi zato, ker predstavlja nevarnost za javne finance. Meni, da je bila uvedba vinjet predvolilno darilo odhajajoče vlade volivcem, kljub temu pa jih ne bi ukinitil.

+

Za prihodnost Ministrica za delo Marjeta Cotman je v poslanici ob mednarodnem dnevu otroka zapisala, da mora biti vsa družba otrokom prijazna. »Družba namreč, tako kot družina, ki ne skrbi za svoje otroke, nima prihodnosti.« Po njenem smo »dolžni slediti ukrepom, ki bodo otrokom zagotavljali celovit osebnostni razvoj«. Pristojni državni organi morajo po njenem mnenju pri vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z otrokom skrbeti predvsem za otrokovo korist.

Priznan v Evropi

Pisatelj Drago Jančar sodi med tiste slovenske pisatelje, ki so v Evropi nadvse cenjeni. Njegove številne knjige so bile prevedene v tuje jezike, deležen pa je bil tudi številnih mednarodnih nagrad. V teh dneh se spet mudi v tujini. Francija je v obdobju predsedovanja Evropski uniji v goste povabila ugledne in uveljavljene pisatelje iz držav članic Evropske unije. V sklopu predstavitev, poimenovanih Tour de France evropskih pisateljev (Tour de France des écrivains européens), Slovenijo prvi zastopa Drago Jančar, ki v Franciji predstavlja francoska prevoda zbirke novel Joyceov učenec in romana Severni sij. Jančar se pisateljske turneje po Franciji, ki sicer poteka celo obdobje predsedovanja, udeležuje med 6. in 12. oktobrom. Svoji deli v prevodu Andree Lück Gaye je predstavil v znamenitem pariškem gledališču Chatelet in v tamkajšnji Evropski hiši. V gledališču je odlomke iz njegovih del bral

igralec Mathias Menard, pogovor z avtorjem pa je vodil založnik in pisatelj Eric Naulleau. Sledili so nastopi na univerzi Le Mirail v Toulousu, kjer sta Jančarjevi deli predstavila profesorja primerjalne književnosti Pierre-Yves Boisseau in Frederic Sounac. V Toulousu se bo s svojimi bralci srečal v literarni kavarni Terra Nova, več nastopov pa bo imel na knjižnem sejmu v Le Mansu, so sporočili z založbe Modrijan, pri kateri je v zbirki Euroman izšla Jančarjeva zadnja knjiga Drevo brez imena. Poleg Jančarja bo Francijo v sklopu prireditve Tour de France evropskih pisateljev novembra obiskal tudi Boris Pahor. Glede na to, da je Jančar skoraj bolj priznan v tujini kot pri nas, ne preseneča njegova trditev, da je težava slovenske ustvarjalnosti družbena atmosfera, ki teži k povprečju. Nekomu, ki izstopa, je treba to priznati, pravi. »Slovenci pa to strašno neradi počnemo.« M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **Spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteu: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Ulica:

Davčni zavezanec:

 NE DA

Kraj, poštna št.:

ID za DDV:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Popolnost v vaših rokah!

MOBITEL, d.d., 1537 Ljubljana

SAMSUNG OMNIA

69 €*

Samsung OMNIA - mikaven in dostopen!

Revolucija še nikoli ni bila tako privlačna. Napredna »Smart« tehnologija strnjena v neverjetno zapeljivo linijo mobilnih Samsung Omnia. Dotaknite se zaslona in odkrijte novo dimenzijo zabave. Vrhunski žepni kino, fotoaparati s 5 MP in več kot 8 GB velika shramba, kamor lahko prenesete svoje fotografije, glasbo in najljubše filme. Operacijski sistem Windows Mobile 6.1 v povezavi z naprednim spletnim brskalnikom, ki s tehnologijo HSDPA omogoča enostaven dostop do spleta in popolno sinhronizacijo z vašim osebnim računalnikom. Dovolite, da vas zapelje z obliko in prepriča z vsebino.

* Cena vključuje DDV. Akcijska ponudba velja do odprodaje zalog, ob sklenitvi/podalžanju naročniškega razmerja. Povezani 44 ostrova Povezani 77 za 24 mesecev, za vse, ki nimate veljavne aneksa UMTS št. 14/2005. Mobilna prodajna mreža omogoča nakup akcijskih mobilnih na več kot 350 prodajnih mestih in po vsej Sloveniji. Zaradi tega je mogoče, da določen model mobilnega ni na voljo na vseh prodajnih mestih hkrati. Cenik pogovorov in storitev ter ostali pogoji v paketih Povezani so na voljo na www.mobitel.si. Slika je simbolična.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*